

“Εγώ εἰμι ἡ ὁδὸς καὶ ἡ ἀλήθεια καὶ ἡ ζωὴ”. (Ἰωάν. 14,6)

ΤΡΙΜΗΝΙΑΙΟ ΦΥΛΛΑΔΙΟ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΔΙΔΑΧΗΣ
ΕΚΔΟΣΗ ΙΕΡΑΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ ΡΟΔΟΥ
ΔΙΑΝΕΜΕΤΑΙ ΔΩΡΕΑΝ

ΦΥΛΛΟ 7

ΕΤΟΣ 2ο • 2007

ΙΟΥΛΙΟΣ
ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ
ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ

† Β Α Ρ Θ Ο Λ Ο Μ Α Ι Ο Σ

ΕΛΕΩ, ΘΕΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ,
ΝΕΑΣ ΡΩΜΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΣ ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ
ΠΑΝΤΙ ΤΩ ΠΛΗΡΩΜΑΤΙ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΧΑΡΙΝ ΚΑΙ
ΕΙΡΗΝΗΝ ΠΑΡΑ ΤΟΥ ΔΗΜΙΟΥΡΓΟΥ ΠΑΣΗΣ ΤΗΣ ΚΤΙΣΕΩΣ
ΚΥΡΙΟΥ ΚΑΙ ΘΕΟΥ ΚΑΙ ΣΩΤΗΡΟΣ ΗΜΩΝ ΙΗΣΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ

Ἀδελφοὶ καὶ τέκνα ἐν Κυρίῳ
εὐλογημένα,

Ἡ κατ' ἔτος, κατὰ τὴν ἀρχὴν τῆς Ἰνδίκτου, ἀναφορά τῆς ἡμετέρας Μετριότητος πρὸς τὸ περιβάλλον καὶ δὴ πρὸς τὸ λεγόμενον οἰκολογικὸν πρόβλημα προσφέρει τὴν εὐκαιρίαν καὶ κατὰ τὸ παρὸν ἔτος νὰ ἐντοπίσωμεν τὰ προβλήματα, τὰ ὅποια ἀναφέρονται εἰς τὸ περιβάλλον, καὶ νὰ διαγράψωμεν τὴν προσωπικὴν πάντων ἡμῶν εὐθύνην ἔναντι τῆς δημιουργίας τοῦ Θεοῦ.

Πολλάκις ἀπὸ τῆς καθέδρας τοῦ Ἀγιωτάτου Ἀποστολικοῦ καὶ Πατριαρχικοῦ Οἰκουμενικοῦ τούτου Θρόνου ἐτονίσσαμεν, ἰδιαίτερος δὲ κατὰ τοὺς τελευταίους χρόνους, ὅτι ὁ περιβάλλων ἡμᾶς κόσμος ἐδημιουργήθη ὑπὸ τοῦ Θεοῦ. Κατὰ τὴν διδασκαλίαν τῆς Ἐκκλησίας, ὁ Θεὸς ἐδημιούργησε πρῶτον τὸν πνευματικὸν κόσμον, τοὺς ἀγγέλους, ἐν συνεχείᾳ τὸν ὕλικον κόσμον ὡς τὸ βασιλεῖον, καί, τέλος, τὸν ἄνθρω-

πον, διὰ νὰ διαμείνῃ ὡς βασιλεὺς εἰς τὸ βασιλεῖον τούτο. Ὡς ἴδιον δὲ γνώρισμα τὸ ὁποῖον ἐμφαίνει τὴν κυριαρχίαν τοῦ ἀνθρώπου εἰς τὸν κόσμον εἶναι ἡ δοθεῖσα ὑπὸ τοῦ Θεοῦ εἰς τὸν ἄνθρωπον ἐντολὴ νὰ ὀνοματοδοτήσῃ τὰ ζῶα, διότι ἡ πράξις αὕτη εἶναι ἔνδειξις κυριαρχίας.

Βεβαίως, κατὰ τὴν Ὁρθόδοξον Παράδοσιν ὑφίσταται διαφορὰ μεταξύ κτίσεως καὶ κόσμου. Ἦδη ὁ Ἀπόστολος Παῦλος δὲν ὁμιλεῖ διὰ φύσιν, ὅπως πράττουν οἱ φυσιολόγοι, οὔτε διὰ κόσμον, ἀλλὰ διὰ κτίσιν. Ἡ λέξις κτίσις ἔχει θεολογικὴν σημασίαν, διότι δι' αὐτῆς δηλοῦται ὅτι ὁ ὕλικός κόσμος ἐκτίσθη ὑπὸ τοῦ Θεοῦ, δηλαδή ἦλθεν εἰς τὸ εἶναι ἐκ τοῦ μὴ ὄντος. Ἀντιθέτως, ἡ λέξις κόσμος (κόσμημα) ὑπενθυμίζει τὴν ἀρχαίαν ἐλληνικὴν φιλοσοφίαν περὶ τῆς φύσεως, ὡς τοῦ ἀντιγράφου τῶν ἀγεννητῶν ιδεῶν καὶ ὡς διακοσμήσεως τῶν ἤδη ὑπαρχόντων ἀντιγράφων καὶ ὄχι ὡς δημιουργίας τῶν ὄντων ἐκ τοῦ μὴ ὄντος. Οὕτως, ἡ λέξις κτίσις ἔχει μεγίστην σπουδαιότητα, διότι ὁ ἄνθρωπος δὲν εἶναι ἀπόλυτος κύριος τοῦ περιβάλλοντος κόσμου, δεδομένου ὅτι ἐδημιουργήθη ὑπὸ τοῦ Θεοῦ ἐκ τοῦ μὴ ὄντος, συντηρεῖται δὲ ὑπὸ τῶν ἀκτίστων ἐνεργειῶν τοῦ Θεοῦ καὶ ὄχι διὰ κτιστῶν μέσων, ἀλλὰ εἶναι ταπεινὸς διαχειριστὴς αὐτοῦ.

Κατὰ τὴν διδασκαλίαν τῶν Ἁγίων Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας ἐξ ἄλλου, ὑφίσταται διαφορὰ μεταξύ τοῦ βασιλείου τοῦ Θεοῦ καὶ τῆς Βασιλείας τοῦ Θεοῦ. Ὅλη ἡ κτίσις εἶναι τὸ βασιλεῖον τοῦ Θεοῦ, διότι ἐντὸς αὐτῆς ὑπάρχει ἡ οὐσιοποιὸς καὶ ζωοποιὸς ἐνέργεια τοῦ Θεοῦ, καὶ δι' αὐτῆς φανεροῦται ἡ ἐνέργεια τοῦ Θεοῦ, κατὰ τὸ Ἀποστολικὸν λόγιον «τὰ γὰρ ἀόρατα αὐτοῦ ἀπὸ κτίσεως κόσμου τοῖς ποιήμασι νοούμενα καθοράται, ἧ τε αἰδῖος αὐτοῦ δυνάμις καὶ θεϊότης» (Ρωμ. 1, 20), ἀλλ' ὅμως ἡ Βασιλεία τοῦ Θεοῦ εἶναι ἡ θέα τοῦ ἀκτίστου ὑποστατικοῦ Φωτός καὶ ἡ μέθεξις αὐτοῦ ὑπὸ τοῦ ἀνθρώπου, δηλαδή ἡ μέθεξις τῆς θεοποιου ἐνεργείας τοῦ Θεοῦ. Τοιοῦτοτρόπως, ὁ ἄνθρωπος μετέχει τῆς Βασιλείας τοῦ Θεοῦ καὶ ὁ κόσμος καθίσταται βασιλεῖον τοῦ Θεοῦ. Μὲ τὸν τρόπον αὐτὸν ἀποφεύγεται ὁ πανθεισμός καὶ ὁ οὐμанизμός.

Ἡ κτίσις ὅμως δὲν ἔχει ἠθικὴν βούλησιν καὶ ἐπομένως δὲν ἔπεσεν αὐτοβούλως εἰς τὴν φθοράν, ἀλλὰ συμπαρεσέρθη ὑπὸ τοῦ πεπτω-

Ὄταν ὁ Χριστὸς πλησίαζε πρὸς τὸ Πάθος Του εἶπε στοὺς μαθητὲς Του: «ἐλύληθεν ἡ ὥρα ἵνα δοξασθῇ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου» δηλ. ἦλθε ἡ ὥρα νὰ δοξασθῇ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου, ὁ Μεσσίας (Ἰω. 12,23 καὶ 13,31). Ὁ Σταυρὸς γιὰ τὸ Χριστὸ ἀποτελεῖ δόξα, γιὰτί μ' αὐτὸν καταργεῖ τὴν ἁμαρτία καὶ τὸν θάνατο.

Κάθε Σεπτέμβριο ἡ Ἐκκλησία μας εορτάζει τὴν παγκόσμια Ὑψωση τοῦ Τιμίου Σταυροῦ πού ἐγίνε ἀπὸ τὴν ἁγία Ἑλένη, ὅταν τὸν βρῆκε τὸν Δ' αἰῶνα καὶ ἐπαναλήφθηκε ἀπὸ τὸν αὐτοκράτορα Ἡράκλειο, ὅταν τὸν ἐπέστρεψε ἀπὸ τὴν ἠττηθεῖσα Περσία, τὸν Ζ' αἰῶνα.

Αὐτὸ τὸ περιοδικὸ εἶναι ἀφιερωμένο στὸν Τίμιο Σταυρό. Μετὰ τὴν ἀρχικὴ ἀναφορά στὴν ἔναρξη τοῦ νέου ἐκκλησιαστικοῦ ἔτους, δά βρεῖτε ἄρθρα ἀφιερωμένα στὴ θεολογία τοῦ Σταυροῦ, στίς προτυπώσεις του στὴν Παλαιὰ Διαθήκη, στὴ χρῆση του στὴ λατρεία τῆς Ἐκκλησίας μας καὶ στὴ ζωὴ μας καθὼς καὶ στὸν εορτασμό του στὴ Μόσχα τῆς Ρωσίας.

Λόγω τῆς αὐγουστιάτικης εορτῆς τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου περιλαμβάνονται δύο ἀναφορὲς στὴν Παναγία.

Ἀκολουθοῦν γενικά ἄρθρα γιὰ προβλήματα ἀγωγῆς τῶν παιδιῶν καὶ ἀντιμετώπισεως τῶν αἱρέσεων.

Τὸ περιοδικὸ τελειώνει μὲ τὴν ἀναφορά σὲ ἕναν τοπικὸ ἅγιο, τὸν ἅγιο Χριστόδουλο Πάτμου, καὶ τὴν ἀναφορά σὲ τοπικὰ προσκυνήματα ἀφιερωμένα στὸν Τίμιο Σταυρό.

κότος ἀνθρώπου. Ὁ ἄνθρωπος ἀπώλεσε τὴν Χάριν τοῦ Θεοῦ καὶ αὐτὸ εἶχε συνταρακτικὰς συνεπείας εἰς ὅλον τὸν κόσμον. Ὁ Ἀπόστολος Παῦλος περιγράφει αὐτὴν τὴν ὁδὸν τῆς κτίσεως, ἔνεκεν τῆς πτώσεως τοῦ ἀνθρώπου, λέγων: «πᾶσα ἡ κτίσις συστανάζει καὶ συναδίνει ἄχρι τοῦ νῦν». Συγχρόνως δὲ δηλώνει: «καὶ αὕτη ἡ κτίσις ἐλευθερωθήσεται ἀπὸ τῆς δουλείας τῆς φθορᾶς εἰς τὴν ἐλευθερίαν τῆς δόξης τῶν τέκνων τοῦ Θεοῦ, καὶ ἡ ἀποκαταδοχία τῆς κτίσεως τὴν ἀποκάλυψιν τῶν υἱῶν τοῦ Θεοῦ ἀπεκδέχεται» (Ρωμ. 8, 19-22).

Ούτως, ἡ ἀντιμετώπιση τῶν λεγομένων οικολογικῶν προβλημάτων λαμβάνει θεολογικήν σημασίαν καὶ ἔννοιαν καὶ δὲν δύνανται νὰ ἐπιλυθοῦν ταῦτα ἀνεξαρτήτως τοῦ ἀναγεννημένου ἀνθρώπου. Τοιοῦτοτρόπως, τὸ λεγόμενον οικολογικὸν πρόβλημα εἶναι εἰς τὴν βίαν αὐτοῦ θεολογικόν, καὶ ὄχι ἀνθρωποκεντρικόν, καὶ συνεπῶς ἡ ἐπίλυσις αὐτοῦ εἶναι καρπὸς τῆς ἀναγεννήσεως τοῦ ἀνθρώπου, καὶ ὄχι ἀποτέλεσμα διεργασιῶν λογικῆς καὶ ἐπεξεργασίας νομοθετικῆς.

Βεβαίως, καὶ ἡ ἀνθρωπίνη λογικὴ καὶ οἱ νόμοι πρέπει νὰ ἐπιστρατευθοῦν διὰ τὴν ἐπίλυσιν τῶν οικολογικῶν προβλημάτων, ἐπειδὴ ὁ ἀνθρώπος παραμένει οἰκιοθελῶς ἀθεράπευτος. Τὸ ἴδιον, ἄλλωστε, συμβαίνει καὶ μὲ τούς νόμους τῆς Πολιτείας, οἱ ὅποιοι εἶναι ἀπαραίτητοι διὰ τὴν κοινωνίαν, ἐπειδὴ οἱ ἄνθρωποι δὲν θέλουν νὰ ἐφαρμοσθῶν τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ. Ὅποτε, οἱ νόμοι δικαιοδοιοῦνται μὲ τὸν διφυῆ χαρακτήρα τῶν δερματίνων χιτῶνων, ὡς ἀποτέλεσμα τῆς πτώσεως, ἀλλὰ καὶ ὡς εὐλογία διὰ τὴν καλὴν συγκρότησιν τοῦ ἀνθρωπίνου βίου.

Ἐπομένως, ἡ κτίσις εἶναι δυνατὸν νὰ εἶναι ἄφ' ἑνὸς μὲν φανέρωσις τῆς δόξης τοῦ Θεοῦ, ἄφ' ἑτέρου δὲ ἐκφρασις τῶν παθῶν τοῦ ἀνθρώπου. Ἡ κτίσις δέχεται τὴν φωτιστικὴν ἐνέργειαν τοῦ Θεοῦ, διὰ τοῦ ἀναγεννημένου ἀνθρώπου, ἀλλὰ δέχεται καὶ τὴν ἐνέργειαν τῶν παθῶν τοῦ ἐμπαθοῦς ἀνθρώπου. Εἰς τὴν ζωὴν τῶν Ἁγίων βλέπομεν ὅτι ἡ κτίσις ἐξαγιαζεται, λαμπρύνεται, δοξάζεται, ὑπακούει εἰς τὸν ἀνθρώπον, τὰ ἄγρια ζῶα ἡμερεῦσιν καὶ ἀναγνωρίζουν εἰς τὸν ἀναγεννηθέντα ἄνθρωπον

τὴν ὁμήν τοῦ Ἀδάμ πρὸ τῆς παρακοῆς, αἱ φυσικαὶ παραφοραὶ θεραπεύονται καὶ γενικῶς, διὰ τῶν Ἁγίων ἡ κτίσις καθίσταται τὸ βασιλεῖον τοῦ Θεοῦ, εἰς τὸ ὅποιον ὁ ἄνθρωπος ἔχει ἐν Θεῷ κυριαρχίαν.

Ἀντιθέτως, εἰς τὴν ζωὴν τῶν ἐμπαθῶν ἀνθρώπων παρατηροῦμεν ὅτι βιάζεται ἡ φύσις καὶ ἀμαυροῦται, διότι ἡ ὑπερκατανάλωσις τῶν ὑλικῶν ἀγαθῶν ἀπὸ τὸν διακατεχόμενον ἐξ εὐδαιμονίας ἀνθρώπου ὁδηγεῖ τούτον εἰς τὴν ἀνάγκη τῆς ὑπερπαραγωγῆς, καὶ διὰ τὴν κάλυψιν αὐτῆς βιάζεται ἡ κτίσις, μὲ ἀποτέλεσμα νὰ τιμωρῆται ἐν τέλει ὁ ἐπαναστάτης ἄνθρωπος. Συνήθως θεωροῦμεν ὅτι τὸ προπατορικὸν ἁμάρτημα συνέβη εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς δημιουργίας, εἰς τὸν Παράδεισον, ἀλλὰ λησμονοῦμεν ὅτι ἡ οὐσία καθὲ ἁμαρτήματος πρὸς τὸν Θεόν, τὸν ἀνθρώπον καὶ τὴν κτίσιν παραπέμπει εἰς τὸ προπατορικὸν ἁμάρτημα, τὸ ὅποιον ἐκφράζεται ὡς ὑπερφάνεια καὶ ἐγωϊσμός, ὡς ἀλαζονεία καὶ φιλαυτία, ὡς ἰδιοτέλεια καὶ ἐπιθετικότης, ὡς αὐτονομία καὶ εὐδαιμονία.

Δυστυχῶς, ὅμως, ἐνῶ θεωροῦμεν ὡς ἁμαρτίας μερικὰς μόνον ψυχολογικὰς καταστάσεις καὶ ἠθικὰς παρεκτροπὰς, δὲν ἐκλαμβάνομεν ὡς ἁμαρτίας τὰς ὄντολογικὰς παρεκτροπὰς, ὡς πρὸς τὸν Θεόν, τὸν ἀνθρώπον καὶ τὴν κτίσιν. Ἅμαρτία εἶναι καὶ ὁ διὰ τῆς ἀλαζονείας βιασμός τῆς κτίσεως· ἡ ἐκμετάλλευσις τῆς κτίσεως πρὸς ἴδιον ὄφελος, τὸ ὅποιον ὁδηγεῖ ἀφεύκτως εἰς τὴν ἀργὴν ἢ βίαιαν ὀλικὴν καταστροφὴν· ἡ ἐξάντλησις τῶν φυσικῶν πόρων, ἡ ὅποια ἀποτελεῖ τὸ μείζον πρόβλημα τῶν κρατῶν· ἡ ὑπερθερμάνσις τοῦ πλανήτου, ἡ γνωστὴ θεωρία τοῦ θερμοκηπίου, ἡ ὅποια θὰ ὁδηγήσῃ εἰς τὸν ἀφανισμόν τῆς ζωῆς καὶ εἰς τὴν μετατροπὴν τῶν θαυμασιῶν τῆς δημιουργίας τοῦ Θεοῦ εἰς γῆν ἄνυδρον καὶ ἔρημον διψῶσαν· αἱ αὐξανόμεναι πυρκαϊαί, αἱ ὁποιαὶ καταστρέφουν τὰ ἔλση καὶ τὰ ὄρη, αὐτοὺς τοὺς ἀληθινούς πνεύμονας τῆς ζωῆς τῶν ἀνθρώπων, μὲ τρομακτικὰς συνεπείας· ἡ ἀρνητικὴ ὄψις τῆς βιοτεχνολογίας, ἡ ὅποια εἶναι δυνατὸν νὰ ὁδηγήσῃ εἰς τὸν γενετικὸν μολυσμόν· τὰ νεοφανῆ τρόφιμα καὶ ἡ λεγομένη νανο-βιοτεχνολογία καὶ πολλαὶ ἄλλαι καταστροφικαὶ παρεμβάσεις εἰς τὴν κτίσιν εἶναι καρποὶ τῶν ἐμπαθῶν ἀνθρώπων, οἱ ὅποιοι δὲν σέβονται τὴν κτίσιν, τὸ δημιουργημὰ τοῦ Θεοῦ, καὶ τὸ γεγονός τοῦτο ἐγκυμονεῖ πολλοὺς κινδύνους ἐκφυλισμοῦ ἢ καὶ ἀφανισμοῦ τοῦ ἀνθρωπίνου γένους.

Ὅθεν, διαμαρτυρούμεθα στεντορία τῆ φωνῆ διὰ τοὺς βιασμούς τούτους πρὸς τὴν φύσιν καὶ καλοῦμεν πάντας νὰ ἀναθεωρήσουν τὴν σχέσιν τῶν πρὸς αὐτήν, ἀποκτώντες οικολογικὴν συνειδησιν ἢ, διὰ νὰ ἐκφρασθῶμεν καλύτερον, ἀποκτώντες θεολογικὴν συμπεριφορὰν ἔναντι τῆς κτίσεως. Πέρον τούτου, ἐκφράζομεν τὴν πίστιν μας ὅτι ἡ ἀνακαινιστικὴ τῆς κτίσεως γίνεται, μυστικῶ τῶ τρόπῳ, εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, μὲ τὴν μυστηριακὴν, τὴν ἀσκητικὴν καὶ τὴν πνευματικὴν ζωὴν. Ὁ ἄρτος, ὁ προσφερόμενος εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, γίνεται Σῶμα Χριστοῦ, ὁ οἶνος μεταβάλλεται εἰς Αἷμα Χριστοῦ, τὸ ἔλαιον γίνεται ἄγιον Ἐλαιον, τὸ ὕδωρ γίνεται ὕδωρ Ἁγιασμοῦ, τὰ μύρα ἀγιαζονται εἰς ἄγιον Χρίσμα, αἱ πέτραι καὶ τὰ διάφορα ὑλικά στοι-

χεῖα τῆς κτίσεως χρησιμοποιοῦνται διὰ τὴν ἀνοικοδόμησιν καὶ διακόσμησιν τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ, τὰ χρώματα τίθενται εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῆς ἐκφράσεως τῆς ἀγιότητος ἐν τῷ προσώπῳ τῶν ἐξαγιασθέντων μελῶν τῆς Ἐκκλησίας.

Γενικῶς, ὁλόκληρος ἡ ζωὴ μας γίνεται προσφορά εἰς τὸν Θεόν τὸν δημιουργήσαντα ἡμᾶς καὶ τὴν κτίσιν, κατὰ τὸν λειτουργικὸν λόγον: «τὰ σὰ ἐκ τῶν σῶν σοὶ προσφέρομεν κατὰ πάντα καὶ διὰ πάντα». Εὐχόμεθα δὲ ὅπως αὐτὴ ἡ μεταμορφωτικὴ ἐνέργεια ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ἐπεκαθῆ καὶ εἰς τὸν ἐκότος αὐτῆς κόσμον.

Τελικῶς δέ, παρὰ τὰ ὑπάρχοντα δεινὰ, προσερχόμενα παρὰ τοῦ ἐμπαθοῦς ἀνθρώπου, «ἡμεῖς καινοὺς οὐρανοὺς καὶ γῆν καινὴν κατὰ τὸ ἐπάγγελμα αὐτοῦ προσδοκῶμεν» (Β' Πέτρ. 3, 13), ὅπως μαρτυρεῖ ὁ Εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης: «καὶ εἶδον οὐρανὸν καινὸν καὶ γῆν καινὴν» (Ἄποκ. 21, 1), διότι πᾶν ὅτι ὁ Θεὸς κατασκεύασεν, ὡς Δημιουργός, δὲν δύναται νὰ ἀμαυρωθῆ καὶ νὰ ἐξαφανισθῆ ὑπὸ τοῦ ἀνθρώπου.

Εἶναι δὲ σημαντικόν ὅτι τὸ πρῶτον βιβλίον τῆς Ἁγίας Γραφῆς, δηλαδή ἡ Γένεσις, ὁμιλεῖ διὰ τὴν δημιουργίαν τῆς κτίσεως καὶ τοῦ ἀνθρώπου, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν πτώσιν αὐτοῦ καὶ τῆς κτίσεως, τὰ ἐπόμενα βιβλία κάνουν λόγον διὰ τὴν ἀναγέννησιν καὶ τὴν ἀπολύτρωσιν τοῦ ἀνθρώπου, καὶ τὸ ἔσχατον βιβλίον, ἡ Ἁποκάλυψις τοῦ Ἰωάννου, ὁμιλεῖ διὰ τὸν ἀνακαινισμένον κόσμον, διὰ τὴν ἔνδοξον πόλιν, εἰς τὴν ὅποιαν δὲν ὑπάρχει οὔτε ναός, διότι ναός εἶναι ὁ Παντοκράτωρ καὶ τὸ Ἄρνιον «καὶ ἡ πόλις οὐ χρεῖαν ἔχει τοῦ ἡλίου οὐδὲ τῆς σελήνης ἵνα φαίνωσιν αὐτή· ἡ γὰρ δόξα τοῦ Θεοῦ ἐφώτισεν αὐτήν, καὶ ὁ λύχνος αὐτῆς τὸ Ἄρνιον» (Ἄποκ. 21, 22-23). Αὕτη ἡ πίστις καὶ ἡ προσδοκία ἡμῶν, αὕτη ἡ μαρτυρία καὶ ἡ βεβαιότης ἡμῶν.

Καλοῦμεν ἅπαντας ἀπὸ τοῦ Οἰκουμενικοῦ τούτου Κέντρου νὰ σεβασθοῦν, κατὰ τὸ μέτρον τῆς εὐθύνης καὶ ἀρμοδιότητος τοῦ ἕκαστος, τὴν δημιουργίαν τοῦ Θεοῦ, ὥστε νὰ μὴ βιάζηται στενάχουσα ἡ κτίσις, καὶ συγχρόνως νὰ ζῶμεν μὲ τὸν πρέποντα τρόπον εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, ὥστε νὰ ἀνακαινίζηται ὁ κόσμος. Ταυτοχρόνως, ἐκφράζομεν τὴν πίστιν καὶ τὴν βεβαιότητα ὅτι ὁ κόσμος ὁλόκληρος θὰ ἀνακαινισθῆ ὑπὸ τῆς Χάριτος τοῦ Θεοῦ καὶ τῆς ἰδῶμεν καινοῦς οὐρανοῦς καὶ καινῆν γῆν.

Ἐχόντες στερεῶς τὴν ἐλπίδα ταύτην ἀπευθύνομεν πρὸς πάντας ἐκ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχικοῦ τούτου Θρόνου διαπύρους εὐχὰς καὶ πατρικὰς εὐλογίας καὶ ἐπικαλούμεθα ἐπὶ πάντας καὶ ἐπὶ πάσαν τὴν κτίσιν καὶ τὴν ἀνθρωπότητα τὴν Χάριν καὶ τὸ ἄπειρον Ἔλεος τοῦ καιροῦ καὶ χρόνου ἐν τῇ ἰδίᾳ ἐξουσίᾳ θεμένου Κυρίου καὶ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ταῖς πρεσβείαις τῆς Κυρίας Θεοτόκου τῆς Παμμακαρίστου. Ἄμην.

βζ' Σεπτεμβρίου α'

† ὁ Κωνσταντινουπόλεως Βαρθολομαῖος

ἀγαπητὸς ἐν Χριστῷ ἀδελφός
καὶ διάπυρος πρὸς Θεὸν εὐχέτης

Η ΟΔΟΣ

Κωδικός έντύπου ISSN 1790-6733

Τριμηνιαία έκδοση
τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Ρόδου
Τηλέφωνο: 22410 34300
Fax: 22410 23274
Internet: www.imr.gr
e-mail: imrodou@imr.gr
Συντάσσεται ἀπὸ ἐπιτροπὴ

Ἰδιοκτήτης
Ἱερά Μητρόπολις Ρόδου

Ἐκδότης
Μητροπολίτης Ρόδου
κ. Κύριλλος

Ἐπεύθυνος Σύνταξης
Ἀρχιμ. Μάξιμος Παναγιώτου

Προαιρετικὲς συνδρομές
Ἀριθμ. Βιβλ. Ἐθνικῆς Τραπεζῆς
461/296168-79

Ἐκδοτικὴ Παραγωγή
ΕΠΤΑΛΟΦΟΣ Α.Β.Ε.Ε.
Ἀρδῆπτου 12-16, Ἀθήνα
Τηλ. 210-9217513, Fax: 210-9237033
www.eptalofos.gr
e-mail: info@eptalofos.gr

ΜΠΡΟΣΤΑ ΣΤΟ ΝΕΟ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟ ΕΤΟΣ

του Πρωτ. Ευαγγέλου Παχυγιαννάκη

Μέ τη βοήθεια του Θεού πέρασε κι αυτό τό Καλοκαίρι. Μέ πολύ φώς, πολλή ζέστη, πρόκληση για μεγάλη άσκηση (κυρίως για τους ανθρώπους της Έκκλησίας), για σκέψη, για περισυλλογή. Οι περισσότεροι από έμας άφιλοσόφητοι, επιδερμικοί, έξωστρεφείς, όλο γκρίνια για τήν πυρίκαυστη άτμόσφαιρα που δυσχεραίνει τήν άναπνοή μας και τυραγνάει τά μάτια κι όλόκληρο τό κορμί μας, φάχναμε για μία σκιά κάπου, νά δροσιστούμε και νά ξαποστάσουμε.

“Όμως παρ’ όλα αυτά, ή περίοδος του Καλοκαιριού είναι μία φυγή από τήν καθημερινή ρουτίνα, αυτό τό μαγγανοπήγαδο τής καθ’ ήμέραν έργασίας για τήν έξοικονόμηση του έπιούσιου, που έχει μετατραπεί σε δουλεία, και μία προσφυγή, έστω και για λίγο, στην όμορφιά τής άγιας φύσης, που μάς δέχεται πάντοτε φιλόξενα, αν κι έμεις δέν περνά Καλοκαίρι, που νά μήν τής δείξουμε τήν... άγάπη μας, άλλοτε μέ τήν φωτιά, άλλοτε μέ τό τσεκούρι και ό,τι άλλο μπορεί νά πληγώσει τήν όμορφιά της. Άλλά για νά χαρεί κανείς τήν όμορφιά τής Δημιουργίας, άκόμη και μέσα στό καύμα του Καλοκαιριού και τό ψύχος του Χειμώνα, πρέπει νά έχει μέσα του άποκτήσει τή βεβαιότητα τής όμορφιάς του Θεού, τό ιλαρόν φώς του Ήλιου τής Δικαιοσύνης, που χαρίζει σε όλα τά πλάσματα Του τήν όμορφιά, τή δροσιά και τή ζεστασιά και πάνω άπ’ τή χάρη Του και τήν αίγλη τής άθανασίας.

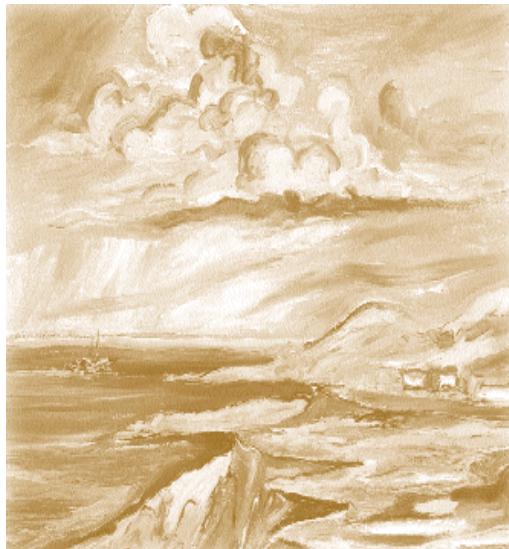
«Ποτέ τό μάτι δέν μπορεί νά δει τόν ήλιο, αν δέν έχει γίνει όμοιο μέ τόν ήλιο. Τό ίδιο μέ μία ψυχή, δέν μπορεί νά δει τήν όμορφιά, αν δέν έχει και ή ίδια άποκτήσει τήν προδιάθεση γι’ αυτό. Πρέπει ό καθένας νά γίνει όμοιος μέ τόν Θεό και ώραιος, αν θέλει νά δει τόν Θεό και νά χαρεί τήν άποτύπωση τής όμορφιάς Του στόν κόσμο». Τί, όμως, λείπει από τόν σημερινό άνθρωπο, εκτός από τήν πίστη στόν άληθινό Θεό τής σαρκωμένης άγάπης; Άπό αυτόν τόν άνθρωπο, τόν γεμάτο δεισιδαιμονίες, προλήψεις και ψεύτικες πίστεις σε πρόσωπα φθαρτά έφημερης δόξας και φροϋδες ιδεολογίες, λείπει ό στοχασμός

και ή ανάπαυσή του σε άπλά πράγματα, που του χαρίζουν τήν ευτυχία, μία ευτυχία που τή διώχνει μέσα από τά χέρια του.

Τί είναι ευτυχία; Πολλοί θά άπαντήσουν μέ τόν δικό τους τρόπο, όπως ό καθένας τή φαντάζεται, και όπως όποτε όλοι αυτοί οι όρισμοί είναι άποδεχτοί. “Όμως από τή δική μας τήν σκοπιά δέν μπορούμε παρά νά έννοήσουμε ευτυχισμένο τόν άνθρωπο εκείνον που άναπαύεται στην πρόνοια του Θεού και τήν άγάπη Του, όπως Έκείνος τήν εκδηλώνει στα πλάσματά του μέ τή χαρά, που πηγάζει μέσα από τόν πόνο και τό πάθος του σται-

ρου που σηκώνει. Ευτυχία είναι ή όλιγάρκεια, έτσι όπως τήν εκφράζει ό άνατολίτης σοφός: «ώστόσο έχω λίγο νερό για πιότη, λίγο ρύζι για φαγητό, κι όσο μπορώ νά διπλώνω τό μπράτσο μου για μαξιλάρι, είμαι ευτυχής».

Μπροστά στό Νέο Έκκλησιαστικό Έτος, που μόλις έγκαινιασάμε, δέν μπορούμε νά σταθούμε άδιάφοροι. Η Έκκλησία μάς καλεί νά σταθούμε μέ πίστη ζωντανή μπροστά στην άγάπη και τήν παντοδυναμία του Θεού. Νά στοχαστούμε πάνω στους χρόνους και τους καιρούς, που ό Κύριος «έταξεν έν τή

φύσει» κι έμεις άφρόνως συντελούμε στη διατάραξη τής άρμονίας του σύμπαντος. Δέν ξεχωρίζουμε πιά πότε αρχίζει ό Χειμώνας και πότε τελειώνει ή Άνοιξη. Σοφότατα δέ οι άγιοι Πατέρες όρισαν τήν Πρωτοχρονιά αυτή τήν χρονική περίοδο ως αρχή του έτους.

Η φύση αλλάζει όψη. Ντύνεται μία άλλη όμορφιά. Κι ό άνθρωπος καλείται μέσα σ’ αυτήν ν’ αλλάξει κι εκείνος τήν ένδυμασία του, νά σκάφει μέσα του και νά βρει ό,τι του εκλεψε ή έξωστρέφεια του Καλοκαιριού. Νά ντυθεί τήν όμορφιά τής άγάπης προς τόν έαυτόν του, τή φύση και τόν πλησίον του. Κι αυτή τήν όμορφιά δέν μπορεί νά τή βρει πουθενά και νά τήν άγοράσει. Τή βρίσκει και τή ντύνεται κανείς μόνον μέσα στόν λειτουργικό χώρο τής Έκκλησίας, όπου τά πάντα εξαγιαζονται λυτρωτικά και του παρέχονται δωρεάν. ■

Η ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΟΥ ΤΙΜΙΟΥ ΣΤΑΥΡΟΥ ΣΤΗ ΖΩΗ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΜΑΣ

του Ἱεροδιακόνου Θεωνᾶ Καμπέρη

Η μεγάλη ἑορτὴ τῆς Παγκοσμίου Ὑψώσεως τοῦ Τιμίου Σταυροῦ εἶναι ἕνας ἀκόμα σημαντικὸς ἑορτολογικὸς σταθμὸς τῆς Ἐκκλησίας μας. Οἱ πιστοὶ τὴν ἡμέρα αὐτὴ καλοῦνται νὰ τιμήσουν καὶ νὰ προσκυνήσουν τὸν Τίμιο Σταυρὸ τοῦ Κυρίου, ὥστε νὰ ἀντλήσουν δύναμη καὶ χάρη ἀπὸ αὐτόν. Ἡ μεγάλη αὐτὴ Δεσποτικὴ ἑορτὴ δίνει ἐπίσης τὴν εὐκαιρία σὲ ὅλους μας νὰ σκεφτοῦμε ὀρισμένες βασικὲς ἀρχὲς καὶ ἀλήθειες τῆς πίστεως μας, οἱ ὁποῖες εἶναι συνυφασμένες μὲ τὴ Θεολογία τοῦ Σταυροῦ.

Ἡ Ἐκκλησία μας θέσπισε πολλὲς ἑορτὲς προσκύνησης καὶ τιμῆς τοῦ Σταυροῦ καθ' ὅλη τὴ διάρκεια τοῦ ἔτους, μὲ ἀποκορύφωμα τὴ μεγάλη ἑορτὴ τῆς Παγκοσμίου Ὑψώσεως στὶς 14 Σεπτεμβρίου.

Ὁ Σταυρὸς τοῦ Κυρίου ἀποτελεῖ γιὰ τὴ χριστιανικὴ πίστη κορυφαῖο σύμβολο θυσίας καὶ ἀγιασμοῦ, διότι ἡ σημασία του εἶναι πραγματικὰ τεράστια. Ὁ Σταυρὸς μαζί μὲ τὴν Ἀνάσταση λειτουργοῦν ὡς δύο βασικοὶ ἄξονες πάνω στοὺς ὁποῖους κινεῖται ἡ ζωὴ τῶν πιστῶν χριστιανῶν. Ἡ Ἀνάσταση ἔπεται τοῦ Σταυροῦ καὶ προϋποθέτει τὸν Σταυρὸ καὶ ὁ Σταυρὸς προμηνύει τὴν Ἀνάσταση. Πάνω σὲ αὐτὲς τὶς ἀρχὲς στηρίζεται ἡ Θεολογία τοῦ Σταυροῦ καὶ ἡ σπουδαία σημασία του γιὰ τὴ ζωὴ τῆς Ἐκκλησίας.

Ὁ μέγας Ἀπόστολος τῶν ἔθνῶν Παῦλος, ὁ κατ' ἐξοχὴν θεολόγος τοῦ Σταυροῦ, τονίζει συχνὰ στὶς θεόπνευστες ἐπιστολές του ὅτι ὁ Σταυρὸς τοῦ Χριστοῦ εἶναι γι' αὐτόν καὶ γιὰ τὴν Ἐκκλησία καύχησις.

Ὁ Σταυρὸς πρὶν τὴ μεγάλη σταυρικὴ θυσία τοῦ Χριστοῦ ἦταν ἐχθιστὸ φονικὸ ὄργανο ἐκτέλεσης κακούργων. Ὅποιος πέθαινε διὰ τῆς σταυρώσεως χαρακτηριζόταν «ἐπικατάρατος» (Γαλ. 3, 1). Ἀφ' οὗτο ὅμως ὁ σαρκωμένος Θεὸς πέθανε ὡς κακούργος πάνω στὸ ἐγκάρσιο ξύλο, αὐτὸ κατέστη πηγὴ ἀπολυ-

τρώσεως. Ἀπὸ μέσο θανατώσεως μεταβλήθηκε σὲ ἀκένωτη πηγὴ ζωῆς, ἀπὸ ἀποκρουστικὸ καὶ ἀπαίσιο ὄργανο τῶν δημίων ἔγινε φωτεινὸ σύμβολο καὶ δίαυλος εὐλογιῶν, ἀπὸ ξύλο πόνου καὶ ὠδινῶν κατέστη καταφύγιο ἀνάπαυσης καὶ χαρᾶς. Ἡ παράδοξη αὐτὴ καὶ μεγάλη ἀλλαγὴ συντελέσθηκε, ἐπειδὴ ἡ ἄμετρη θεία ἀγάπη καὶ εὐσπλαχνία δὲ λειτούργησε ἐκδικητικὰ πρὸς τὴν ἀνθρώπινη ἀγνωμοσύνη καὶ κακουργία. Μέσα στὴν ἀπύθμενη θεία φιλανθρω-

πία δὲν ὑπάρχει χώρος γιὰ μῖσος, θυμὸ καὶ ἐκδίκηση. Ὁ Θεὸς ὡς ἡ ἀπόλυτη ἀγάπη (Ἀΐωάν. 4, 8) ἀντὶ ἐκδίκησης ἀνταπέδωσε στὸν ἄνθρωπο εὐσπλαχνία καὶ τοῦ δώρισε τὴ λύτρωση ἀπὸ τὰ πικρὰ δεσμὰ τῆς ἁμαρτίας καὶ τοῦ κακοῦ καὶ τοῦ χάρισε τὴν αἰώνια ζωὴ. Χάρη λοιπὸν στὴν ἄμετρη ἀγάπῃ τοῦ Θεοῦ, τὸ φρικτὸ φονικὸ ὄργανο τῶν ἀνθρώπων μετεβλήθη σὲ πηγὴ ἀγιασμοῦ καὶ ἀπολυτρώσεως. Σύμφωνα μὲ τὴν ὑψηλὴ Θεολογία τοῦ οὐρανοβάμωνος Παύλου, ὁ Σταυρὸς τοῦ Χριστοῦ ἀπὸ ἀτιμωτικὸ καὶ φρικτὸ φονικὸ ὄργανο θανατώσεως τῶν κακούργων ἀνθρώπων, μετεβλήθη, μετὰ τὸ σταυρικὸ θάνατο τοῦ Κυρίου, σὲ σύμβολο σωτηρίας, μέσο συμφιλίωσης μὲ τὸ Θεὸ καὶ πηγὴ ἀγιασμοῦ. Ἡ ἀνθρώπινη κακία ἔδωσε στὸ Θεὸ πόνον καὶ θάνατο διὰ τοῦ ξύλου τοῦ Σταυροῦ, ἡ θεία ἀνεξικακία καὶ ἄκρα φιλανθρωπία ἔδωσε, ἀντίθετα, στὸ δῆμιό Του

ἀγάπῃ καὶ λύτρωσι. Ἡ δύναμη λοιπὸν τοῦ Σταυροῦ ἔγκειται στὴν ἀκένωτη ἀγάπῃ τοῦ Θεοῦ, ἡ ὁποία διοχετεύεται πλέον στὴν ἀνθρωπότητα καὶ σὲ ὄκληρη τὴ δημιουργία μέσω τοῦ Σταυροῦ.

Οἱ πατέρες τῆς Ἐκκλησίας μας ἔχοντας ὑπόψη τους αὐτὴ τὴ μεγάλη ἀλήθεια διατύπωσαν τὴν περιφνημὴ Θεολογία τοῦ Σταυροῦ. Τὸ ἱερότατο αὐτὸ σύμβολο εἶναι ἄμεσα συνυφασμένο μὲ τὸν Κύριο Ἰησοῦ Χριστό. Ἀπὸ Ἐκεῖνον ἀντλεῖ τὴν ἀνίκητη δύναμὴ του, τὸν ἀγιασμό καὶ τὴ χάρη. Γι' αὐτὸ καὶ δὲν

είναι είδωλολατρία να προσκυνείται από τους πιστούς, διότι προσκύνηση του Τιμίου Σταυρού σημαίνει προσκύνηση του ίδιου του Χριστού, του οποίου είναι το σημείο και η ένθυσση της απολυτρωτικής Του θυσίας.

Ο Σταυρός του Χριστού αποτελεί πλέον την ένοποιό δύναμη της ανθρωπότητας. "Αν το ξύλο της γνώσεως του καλού και του κακού στην Έδεμ (Γεν. γ' κεφ.) έγινε πρόξενος κακού και έχθρας του ανθρωπίνου γένους, το ξύλο του Σταυρού έγινε σημείο επανένωσης των ανθρώπων στο σώμα του Κυρίου Ίησου Χριστού. Τα δυο εγκάρσια ξύλα, που συνθέτουν το σύμβολο του Σταυρού, συμβολίζουν την ένωση των ανθρώπων με το Θεό (κάθετο ξύλο) και την ένωση των ανθρώπων μεταξύ τους (εγκάρσιο-οριζόντιο ξύλο). Το εγκάρσιο ξύλο παριστά, επίσης, τα δυο χέρια του Έσταυρωμένου Λυτρωτή μας, τα οποία είναι ανοιγμένα για να αγκαλιάσουν όλκληρη την ανθρωπότητα. Μέσα σε αυτή τη θεώρηση ή νέα εν Χριστώ ανθρώπινη κοινωνία έχει διαφορετική ύψη από τις προχριστιανικές και έξωχριστιανικές κοινωνίες. Η ένοποιος δύναμη του Σταυρού του Χριστού αδελφοποιεί τους ανθρώπους, δημιουργώντας την κοινωνία της αγάπης, της αδελφότητας, της δικαιοσύνης και της ειρήνης.

Το σύμβολο του Σταυρού είναι ακόμα ή φοβερή δύναμη κατά των αντίθετων δυνάμεων. Μέχρι το σταυρικό θάνατο του Χριστού, ως όργανο του κακού, χρησιμοποιούνταν για την καταστροφή και το θάνατο. Αφότου ο Χριστός καταδέχτηκε να καρφωθεί και να πεθάνει πάνω σε αυτόν μεταβλήθηκε σε όπλο εναντίον εκείνων που το χρησιμοποιούσαν. Η Έκκλησία μας ψάλλει θριαμβευτικά «Κύριε, όπλον κατά του διαβόλου τον σταυρόν σου ήμιν δέδωκας, φρύττει γάρ και τρέμει μη φέρων καθοράν αυτού την δύναμιν, ότι νεκρούς άνιστά και θάνατον κατήγγησεν». Το σύμβολο του Τιμίου Σταυρού είναι το θαυμαστό φυλακτήριο των πιστών. Δεν υπάρχει άγιαστική πράξη της Έκκλησίας μας που να μην σταυρώνονται οι πιστοί, δεν υπάρχει στιγμή προσευχής που να μην ποιούμε το σημείο του Σταυρού, δεν υπάρχει δύσκολη στιγμή που να μην αγιάζουμε το σώμα μας με το σημείο του Σταυρού για να θωρακίζομαστε έτσι κατά των δυνάμεων του κακού. Ο Τιμίος Σταυρός αντικατέστησε όλα τα δεισιδαίμονα και άναποτελεσματικά φυλακτήρια του παρελθόντος. Οι πιστοί πλέον φέρουν με καμάρι αυτόν ως πολύτιμο και άποτελεσματικό φυλακτήριο κατά του κακού, αλλά και ως όμολογία της πίστης τους στη μεγάλη απολυτρωτική θυσία του Χριστού.

Πρέπει να επισημάνουμε εδώ τη φανερή αποστροφή, ακόμη και την έχθρα προς τον Σταυρό του Χριστού, πολλών αίρετικών ομάδων. Στο σύνολό του ό προτεσταντικός κόσμος δεν αποδίδει καμιά τιμή στο Σταυρό. Είναι γνωστό πως οι προτεστάντες δεν

κάνουν το σημείο του Σταυρού και χρησιμοποιούν αυτόν μόνον ως διακοσμητικό στοιχείο! Οι μάρτυρες του Ίεχωβά, μάλιστα χειρότερα από αυτούς, μάχονται με λύσσα το σημείο του Σταυρού. Δεν προφέρουν καν το όνομα του Σταυρού και άντ' αυτού τον ονομάζουν πάσαλο. Στην Καινή Διαθήκη έχουν αντικαταστήσει την ονομασία του Σταυρού με ξύλο! Και μόνο γι' αυτό θα μπορούσε κάποιος να χαρακτηρίσει την όργάνωση αυτή σαφώς σατανική.

Η κατάσταση της κατάνυξης και της χαρμολύπης, που δημιουργεί στην ψυχή μας ή παρουσία και θέα του Τιμίου Σταυρού, μάς κάνει να υπομένουμε με καρτερία και ύπομονή τα προβλήματα της ζωής μας, δηλαδή να υπομένουμε τον προσωπικό μας σταυρό (Ματθ. 16, 24), ελπίζοντας έξάπαντος στην έπερχόμενη άνάσταση, μεταφορικά και κυριολεκτικά. Αυτή ή ακράδαντη πίστη μάς δίνει δύναμη και μάς κάνει να αντιμετώπιζουμε τη ζωή με αισιοδοξία, σε αντίθεση με την παποπροτεσταντική Δύση, ή οποία ζητά έναγωνίως την εύδαιμονία χωρίς τη θυσία, δηλαδή ζητά την άνάσταση χωρίς το σταυρό. Η έλληνορθόδοξη παράδοσή μας έχει ως βάση την Παύλειο άρχή «εί δε απεθάνομεν σύν Χριστώ, πιστεύομεν ότι και συζήσομεν αυτό, είδότες ότι Χριστός έγερθείς εκ νεκρών ούκέτι αποθνήσκει, θάνατος αυτού ούκέτι κυριεύει» (Ρωμ. 6, 8 - 9). Αυτό μάς κάνει να ξεχωρίζουμε από την αίρετική Δύση, ή οποία όζει από άπαισιοδοξία, έξαιτίας του πνευματικού της θανάτου, μη έχοντας έλπίδα αναστάσεως, διότι δεν πιστεύει στη δύναμη του Σταυρού του Χριστού και δεν έχει την ταπεινή διάθεση να συσταυρωθεί μαζί Του, για να μπορέσει έτσι να συνασπηθεί με Αυτόν. Για να μπορεί όμως ό άνθρωπος να λάβει το θείο άγιασμό μέσω του Σταυρού είναι άπαραίτητο να πιστέψει στο Λυτρωτή Χριστό και στην σταυρική απολυτρωτική Του θυσία. Επίσης πρέπει να σταυρώσει και αυτός τον έαυτό του, όπως και ό Χριστός, να συσταυρωθεί μαζί Του, όχι βέβαια κυριολεκτικά, όπως κάνουν κάποιοι παπικοί, που κάθε χρόνο τη Μεγάλη παρασκευή σταυρώνονται σε ξύλο σταυρού, αλλά πρέπει να σταυρώσει ό άνθρωπος όχι το σαρκίο του, αλλά τον άμαρτωλό και κακό έαυτό του, «ταίς του βίου ήδοναίς», όπως προτρέπει ό ιερός ύμνογράφος της Μεγάλης Έβδομάδος. «ίνα και συζήσωμεν αυτό (τω Χριστώ)».

Η μεγάλη έορτή της Παγκοσμίου Υψώσεως του Τιμίου Σταυρού είναι μία ακόμα εύκαιρία για όλους μας να σκεφτούμε τις άπειρες δωρεές του Θεού στη ζωή μας. Να στρέψουμε το βλέμμα μας στο έκθαμβωτικό φώς του Σταυρού προκειμένου να διαλύσουμε το σκοτεινό έρεβος των άμαρτιών της ψυχής μας. Δεν έχουμε πολλές έπιλογές, ή άποδεχόμαστε τη λυτρωτική δύναμη του Σταυρού του Χριστού και σωζόμαστε, ή παραμένουμε δοϋλοι της άμαρτίας και φορείς του κακού και χανόμαστε. ■

Ο ΣΤΑΥΡΟΣ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ:

ΜΥΣΤΗΡΙΟ ΚΑΙ ΣΩΤΗΡΙΑ

του Πρωτ. Γεωργίου Δορμπαράκη

1. Ὁ Σταυρός τοῦ Χριστοῦ: Ἱστορικό γεγονός.

Στό Σύμβολο τῆς πίστεως, ἐκεῖ πού ἀναφέρεται στό Σταυρό τοῦ Κυρίου, λέει: «Σταυρωθέντα τε ὑπέρ ἡμῶν ἐπί Ποντίου Πιλάτου». Ὁ Χριστός σταυρώθηκε στήν Ἰουδαία ἐπί τῆς ἡγεμονίας τοῦ Ποντίου Πιλάτου. Ἡ σταύρωση δηλ. ἔχει ἱστορικές συντεταγμένες. Δέν ἀποτελεῖ ἕνα μύθευμα πού συνέβη «μία φορά κι ἕναν καιρό», δηλ. ποτέ. Οὔτε πάλι κατανοεῖται ὡς πιθανή φευδαισθησιολογία ὀρισμένων πιστῶν. Πρόκειται γιά γεγονός τῆς ἱστορίας, πού προκαλεῖ τόν οἰονδήποτε - πιστό ἢ ἀμφισβητή - νά ἐρευνήσει τό γεγονός, νά τό φηλαφήσει μέ ἀνθρώπινα μέσα, νά τό ἐντάξει μέσα σέ εὐρύτερα πλαίσια. Μέ ἄλλα λόγια, ἡ ἀποδοχή τῆς ἱστορικότητας τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ καί τῶν παθῶν Του εἶναι ἀναμφισβήτητη. Μόνον κακοπροαίρετοι καί ἐλλειμματικοί κατά τό νοῦ προκαλοῦν ἐρωτηματικά πάνω στό αὐτονόητα. Ἡ ἴδια ἡ ἱστορία ὅμως τούς διαφεύδει. Ὁ Χριστός ἔπαθε «ἐπί Ποντίου Πιλάτου».

Γιά τούς πιστούς, ὅμως, ὑπάρχει καί ἡ ὁραματική ἐπιβεβαίωση τοῦ γεγονότος τῆς σταύρωσης καί ἀπό πολλούς ἁγίους. Δέν εἶναι λίγοι οἱ ἅγιοι πού «εἶδαν» μέ τή χάρη τοῦ Θεοῦ τά γεγονότα τοῦ Πάθους. Θυμώμαστε γιά παράδειγμα τό περιστατικό τοῦ Γεροντικοῦ μέ τόν ὄσιο Ποιμένα. Σέ ἔκσταση εὐρισκόμενος ἀλλοιώθηκε τό πρόσωπό του, ἐνῶ δάκρυα τό αὐλάκωναν πυκνά. Καί πιεζόμενος ἀπό τούς μαθητές του ὁμολόγησε: «Ἦμουν κάτω ἀπό τό Σταυρό τοῦ Κυρίου μέ τήν Παναγία Μητέρα Του καί τόν ἅγιο Ἰωάννη. Πόσο θά ἤθελα διαρκῶς νά κλαίω ἔτσι μαζί τους!». Παρόμοιο ὄραμα - καί ὄχι μόνο μία φορά - ἔζησε κι ὁ Γέροντας Πορφύριος. Μία Μεγάλη Πέμπτη τό βράδυ, κατά τήν τελετή τῶν Πα-

θῶν «εἶδε» τόν Ἰσταυρωμένο καί ἔζησε στιγμές ἀπό τό Πάθος Του (Κ. Γιαννιτσιώτη, σσ. 237-238 καί σσ. 458-459).

2. Ὁ Σταυρός τοῦ Χριστοῦ: μυστήριον μέγα.

Ἄν ὅμως ἡ ἱστορικότητα τῆς σταύρωσης τοῦ Κυρίου εἶναι ἀναμφισβήτητη, ἐκεῖνο πού δημιουργεῖ πρόβλημα ἀποδοχῆς εἶναι τό εἶδος τοῦ σταυρικοῦ μαρτυρίου τοῦ Χριστοῦ. Τό μαρτύριο τοῦ Χριστοῦ δέν εἶναι κάτι τό ἐξωτερικό: βάσανα πού φαίνονται. Τέτοια βάσανα σωματικῆς μορφῆς πέρασαν ἄνθρωποι, πρό Χριστοῦ καί μετά Χριστόν, περισσότερα, καί ὄχι μόνο γιά λόγους θρησκευτικούς. Τό μαρτύριο τοῦ Χριστοῦ εἶναι ποιοτικό, ἔχει δηλ. βάθος πού δέν μπορεῖ νά προσεγγιστεῖ παρά μόνο μέ τήν πίστη. Διότι ἐπάνω στό Σταυρό δέν πάσχει ἕνας ἄνθρωπος, ἀλλ' ὁ ἴδιος ὁ Υἱός τοῦ Θεοῦ ὡς ἄνθρωπος.

Ἡ ἐν πίστει προσέγγιση - δείγμα τῆς χάρης τοῦ Θεοῦ - διανοίγει τούς ὀφθαλμούς τῆς καρδιάς γιά νά δεῖ ὁ ἄνθρωπος τήν πραγματικότητα: τήν ἄρση τῆς ἁμαρτίας τοῦ κόσμου ἀπό τό Χριστό. Ὁ Χριστός πάνω στό Σταυρό «αἶρει τήν ἁμαρτίαν τοῦ κόσμου», γεγονός πού σημαίνει ὅτι καταργεῖται γιά τόν ἄνθρωπο «τό σῶμα τῆς ἁμαρτίας» - δέν ἁμαρτάνει ἀναγκαστικά πιά ὁ ἄνθρωπος - καί συμφιλιώνεται μέ τό Θεό. Μέ τό Σταυρό τοῦ Χριστοῦ, ἔτσι, ἀνοίχτηκε ἡ κλειστή θύρα τῆς Βασιλείας τῶν Οὐρανῶν. Ὁ Οὐρανός ἔγινε φιλικός καί πάλι πρὸς αὐτόν. Ὅτι, ἔλασε ὁ ἄνθρωπος ἀπό τήν ἀνυπακοή τῶν πρωτοπλάστων, τό κέρδισε πολύ περισσότερο τώρα, μέ τή μέχρι θανάτου ὑπακοή τοῦ Χριστοῦ, τοῦ νέου Ἀδάμ. «Παρ' ὅτι ἤμασταν ἐχθροί μέ τό Θεό, μάς συμφιλίωσε μαζί Του ὁ σταυρικός θάνατος τοῦ Υἱοῦ Του... Κι ὅπως ἡ παρακοή τοῦ ἑνός ἀνθρώπου ἔκανε ὄλη τήν ἀνθρωπότητα ἁμαρτωλή, ἔτσι καί μέ τήν ὑπακοή τοῦ ἑνός θά ἀναγνωριστοῦν ὅλοι δίκαιοι ἀπό τό Θεό» (Ρωμ. 5, 10.19). «Ἄρα οὖν οὐκέτι ἐστέ ξένοι καί πάροικοι, ἀλλά συμπολιταί τῶν ἁγίων καί οἰκείοι τοῦ Θεοῦ» (Ἐφ. 2,19).

Ἡ ἄρση τῆς ἁμαρτίας τοῦ κόσμου δέν σχετίζεται μέ ὀρισμένες μόνον ἐποχές. Ὁ Χριστός «αἶρει τήν ἁμαρτίαν» σύμπαντος τοῦ

κόσμου: του πρό Αυτόυ, του κατά τήν εποχή Του και του μετά από Αυτόν. Έτσι δέν υπάρχει κανείς πού νά μήν είναι ένταγμένος στήν κίνηση αγάπης Του, ένω, ακριβώς γι' αυτό, δέν υπάρχει άμαρτία άσυγχώρητη. Έκείνος πού θά έπικαλεστεί μετά τή σταύρωση του Κυρίου τίς πολλές και μεγάλες άμαρτίες του γιά νά δικαιολογήσει τήν άπομάκρυνσή του από τό Θεό, ουσιαστικά βλασφημεί τό Σταυρό Έκείνου.

Είναι εύνόητο, μετά τά παραπάνω, ότι όποιαδήποτε λογική προσπάθεια κατανοήσεως του μαρτυρίου του Χριστου διαστρέφει τό μαρτύριο και τό πάθος Του. Διότι τό υποβιβάζει σε κάτι τό φυσικό και ανθρώπινο μόνο. Ο Σταυρός του Χριστου, πού άποκορυφώνει τό όλο πάθος της ζωής Του, είναι μυστήριο μεγάλο. Αποτελεί θέα των πιστων, πού κατ' αναλογίαν της πίστεως τους βιώνουν τή χάρη του Θεου μέσα στην καρδιά τους.

3. Ο Σταυρός του Χριστου: φανέρωση της αγάπης του Θεου.

Η άποδοχή του Σταυρου του Κυριου ως μυστηριακου γεγονότος οδηγεί στην υπέρβαση της παγίδας των «αναλύσεων». Οι «αναλύσεις» σχετικοποιούν τό μυστήριο του Σταυρου και τό υποβιβάζουν στο επίπεδο της ανθρώπινης λογικής. Στην παγίδα αυτή δυστυχώς έπεσαν στο παρελθόν ή Δυτική Έκκλησία και όσοι από τους ορθοδόξους θεολόγησαν μέ Δυτικά κριτήρια. Δέν ξεχνάμε γιά παράδειγμα τήν προσπάθεια του Άνσέλμου Κανταουρίας, πού προβληματιζόταν πάνω στο έρώτημα «γιατί έγινε άνθρωπος ό Θεός και γιατί έπαθε». Και ή άπάντηση πού έδινε, άποκάλυπτε τή δικανική-νομική κατανόηση της σωτηρίας του ανθρώπου από τό Θεό: νά έξιλεωθει ό Θεός μέ τό πάθος του Υιου Του.

Η Ορθόδοξη Έκκλησία άπέφυγε τόν πειρασμό. Προβληματίστηκε μόνο πάνω στο «έδει παθειν τόν Χριστόν» - έπρεπε νά πάθει ό Χριστός - πού σήμαινε γι' αυτήν κυρίως δυό πράγματα:

1.- Τό μέγεθος της άμαρτίας του ανθρώπου τέτοι-ας πού ή διδασκαλία μόνη του Χριστου ή και τά θαύματά Του δέν ήσαν ικανά προς σωτηρία. Έπρεπε νά

θυσιαστεί γιά νά άρθει τό χάσμα πού ή άμαρτία είχε θέσει μεταξύ ανθρώπου και Θεου.

2.- Τήν άπειρη αγάπη του Θεου, πού δέν διατάζει νά θυσιάσει και τό μονογενή Του Υιό γιά νά σωθει ό κόσμος. «Ούτω γάρ ήγάπησεν ό Θεός τόν κόσμον, ώστε τόν Υιόν αυτού τόν μονογενή έδωκεν, ίνα πās ό πιστεύων εις αυτόν μή άπόληται, άλλ' έχη ζωήν αιώνιον» (Ίω. 3,16).

Ο προβληματισμός πάνω στην αγάπη του Θεου έθετε γιά τήν Ορθόδοξη Έκκλησία και τό θέμα της δικαιοσύνης Του. Η δικαιοσύνη του Θεου φανερώθηκε στο Σταυρό ως αγάπη, πού σήμαινε κατ' άνθρωπον άδικία. Και τουτο γιατί ανθρώπινα δέν μπορεί νά νοηθει ή καταδίκη του άθώου - του Χριστου, πού πάσχει υπέρ του άμαρτωλου κόσμου - και ή δικαίωση των ένόχων - των ανθρωπων πού άπαλλάσσονται από τήν καταδίκη. Η ανθρωπινη δικαιοσύνη άπαιτεί τό αντίθετο: τήν καταδίκη του ένόχου και τήν άπαλλαγή του άθώου. Έτσι μέ τό Σταυρό ιδίως του Χριστου διαπιστώθηκε ότι ή θεία δικαιοσύνη δέν λειτουργεί μέ τά μέτρα τά ανθρώπινα. Αν λειτουργούσε έτσι, τό ανθρώπινο γένος θά έπρεπε λόγω της άμαρτίας του νά άφανιστει. Ευτυχώς γιά μās μέτρο της δικαιοσύνης του Θεου είναι ή άπειρη αγάπη Του.

Η Πατερική Παράδοση έπεσήμανε τήν αλήθεια αυτή δια στόματος Ίσαάκ του Σύρου ως έξής:

«Μήν ονομάζεις τό Θεό δίκαιο· διότι ή δικαιοσύνη του Θεου δέν γνωρίζεται στα έργα σου... Πώς θά ονομάσεις τό Θεό δίκαιο, όταν διαβάξεις στο ευαγγέλιο γιά τό μισθό των εργατων; Φίλε, λέγει, δέν σε άδικω, θέλω νά δώσω και σ' αυτόν τόν τελευταίο, όσα έδωσα και σ' εσένα. Εάν ό οφθαλμός σου είναι πονηρός, όμως, εγώ είμαι αγαθός. Πώς θά ονομάσει κανείς δίκαιο τό Θεό, όταν διαβάξει στο ευαγγέλιο τά περί του άσωτου υιου, πού έσχόρπισε τόν πατρικό πλουτο σε άσωτείες, και όταν έδειξε μόνο κατανύξη, πώς έτρεξε ό πατέρας και έπεσε στον τράχηλό του, και του έδωσε έξουσία πάνω σ' όλο τόν πλουτο...; Που είναι ή δικαιοσύνη του Θεου; Διότι ήμασταν άμαρτωλοί, και ό Χριστός άπέθανε γιά χάρη μας;».

4. Ὁ Σταυρός τοῦ Χριστοῦ: κλήση πρὸς μετοχή.

Ἡ ἀπορροή τόσων μεγάλων δωρεῶν γιὰ τὸν ἄνθρωπο ἀπὸ τὸ Σταυρὸ τοῦ Χριστοῦ - κατάργηση τῆς ἁμαρτίας· συμφιλίωση μὲ τὸ Θεό· ἐπανάταξη στὴ Βασιλεία τοῦ Θεοῦ - εἶναι γνωστὸ ὅτι προϋποθέτει καὶ τὴν ἀποδοχή τοῦ ἀνθρώπου. Ἐάν ὁ ἄνθρωπος δὲν πιστέψει στὸ Χριστό, ἂν δὲν γίνῃ μέλος τοῦ μυστικοῦ σώματός Του, τῆς Ἐκκλησίας, οἱ δωρεές αὐτές παραμένουν ἀνερένητες γι' αὐτὸν καὶ κενές περιεχομένου. Διότι πρὸς σωτηρία τοῦ ἀνθρώπου ἀπαιτεῖται ὄχι μόνον ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ καὶ ἡ δική του ἡ θέληση. Πῶς λοιπὸν πιὸ συγκεκριμένα μετέχει κανεὶς στὸ Χριστό, δηλ. γίνεται μέτοχος τῶν δωρεῶν τῆς σταυρικῆς Του θυσίας;

1.- Μὲ τὸ βάπτισμα. Τὸ βάπτισμα ἀποτελεῖ συμμετοχὴ στὸ θάνατο καὶ τὴν ἀνάσταση τοῦ Κυρίου. Ὅταν τριττῶς καταδύεται καὶ τριττῶς ἀναδύεται ὁ ἄνθρωπος ἀπὸ τὴν κολυμβήθρα - τὴν «κοιλιά» τῆς Ἐκκλησίας - συμμετέχει στὸ θάνατο καὶ τὴν ἀνάσταση τοῦ Χριστοῦ. Μὲ τὴν συμμετοχὴ του αὐτὴ καθαρίζεται - «πεθαίνει» - ἀπὸ κάθε ἀναγκαστικὴ ροπὴ ἁμαρτίας καὶ βγαίνει νέος-ἀναστημένος ἄνθρωπος. Ὁ Χριστὸς γεννιέται μέσα του καὶ γίνεται μέλος τοῦ σώματός Του.

«Πραγματικά, τὸ βάπτισμά μας σημαίνει πῶς συμμετέχουμε στὸ θάνατο καὶ στὴν ταφὴ τοῦ Χριστοῦ. Κι ὅπως ὁ Πατέρας Θεὸς μὲ τὴ δύναμή Του ἀνέστησε τὸ Χριστό ἀπὸ τοὺς νεκρούς, τὸ ἴδιο κι ἐμεῖς μπορούμε νὰ ζήσουμε μία νέα ζωὴ. Ὅπως δηλαδὴ ἐνταχτήκαμε ὀργανικά στὸ σῶμα τοῦ Χριστοῦ μὲ μία πράξη πού συμβολίζει συμμετοχὴ στὸ θάνατό του, ἔτσι θὰ συμμετάσχουμε πραγματικά καὶ στὴν ἀνάστασή του» (Ρωμ. 6, 4-5).

2.- Μὲ τὴ θεία Κοινωνία. Ἡ μετοχὴ τοῦ ἀνθρώπου στὸ Σταυρὸ δὲν σταματᾷ μὲ τὸ βάπτισμα καὶ τὸ συνακόλουθο βεβαίως χρίσμα. Συνεχίζεται διαρκῶς μὲ τὴν ἐν μετανοίᾳ μετοχὴ τοῦ κτιστοῦ στὸ μυστήριο τῆς θείας Εὐχαριστίας. Διότι ἡ θεία Εὐχαριστία προσφέρει τὴ διακράτηση καὶ τὴν αὔξηση τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ, πού εἰσῆλθε στὸ βάθος τῆς ψυχῆς διὰ τοῦ βαπτίσματος. Ἐτσι χωρὶς τὸ σῶμα καὶ τὸ αἷμα τοῦ Χριστοῦ ὁ πιστὸς ἀδυνατίζει καὶ μαραίνεται πνευματικά, πού σημαίνει ὅτι οἱ δωρεές τοῦ Σταυροῦ μὲ τὴ θεία Εὐχαριστία ἀνανεώνονται καὶ πολλαπλασιάζονται.

Ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος μιλώντας γιὰ τὴ θεία Εὐχαριστία τονίζει τὸ σταυρικὸ - καὶ ἀναστάσιμο βεβαίως ταυτοχρόνως - χαρακτῆρα αὐτῆς: «Ὅταν προσίης τῷ φρικτῷ ποτηρίῳ, ὡς ἀπ' αὐτῆς πίνων τῆς πλευρᾶς, οὕτω προσίης» δηλ. ὅταν προσέρχεσαι, στὸ φρικτὸ ποτήριο, νὰ προσέρχεσαι σάν νὰ πίνεις ἀπὸ τὴν ἴδια τὴν πλευρὰ τοῦ Σωτῆρος.

3.- Μὲ τὸν ἀγώνα γιὰ πνευματικὴ ζωὴ. Ὁ Χριστιανὸς δὲν γίνεται πνευματικὸς - μέτοχος δηλ. τῶν δωρεῶν τοῦ Πνεύματος τοῦ Θεοῦ - μόνον μὲ τὴν συμμετοχὴ του στὰ μυστήρια. Μία τέτοια θεώρηση θὰ ἔδειχνε ὅτι ἡ σωτηρία εἶναι ἀποτέλεσμα μόνον τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ χωρὶς τὴν ἀνθρώπινη συνεργεία. Γίνεται καὶ μὲ τὸν ἀγώνα του γιὰ τὴν τήρηση τῶν ἐντολῶν τοῦ Χριστοῦ. Ἡ τήρηση τῶν ἐντολῶν - κυρίως τῆς πίστεως στὸ Χριστό καὶ τῆς ἀγάπης στὸ συνάνθρωπο - τὸν καθιστᾷ «ἀνοικτὸ» στὴ χάρις τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ δημιουργεῖ τίς συνθήκες ὀρθῆς μετοχῆς του στὰ μυστήρια. Ἡ τήρηση ὁμῶς αὐτὴ δὲν

εἶναι εὐκολή- ἀπαιτεῖ σκληρὸ ἀγώνα κατὰ τῶν παθῶν καὶ τῶν ἁμαρτιῶν, ἀκόμη δὲ καὶ κατὰ τοῦ ἀρχεῆκου διαβόλου, πού μᾶς πειράζει μέσῳ τῶν παθῶν. Ἐτσι ἡ πνευματικὴ ζωὴ ἀποτελεῖ κυριολεκτικὰ «μάτωμα» τῆς ψυχῆς, δόση αἵματος, κατὰ τὸ «δὸς αἷμα καὶ

λάβε Πνεῦμα», μ' ἓνα λόγο κατανοεῖται ὡς συσταύρωση μὲ τὸ Χριστό. «Ἐἴ τις θέλει ὀπίσω μου ἔρχεσθαι, ἀπαρνησάσθω ἑαυτὸν καὶ ἀράτω τὸν σταυρὸν αὐτοῦ καθ' ἡμέραν καὶ ἀκολουθεῖτω μοι» (Λουκ. 9, 23).

Ὁ Σταυρὸς τοῦ Χριστοῦ ἀποτελεῖ τὴ σωτηρία μας. Αὐτὸς εἶναι ἡ ὠραιότητα τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἡ καθέδρα τῆς ὀρθοδόξου θεολογίας. Κατὰ τὸν ὕμνογράφο «Σταυρὸς ὁ φύλαξ πάσης τῆς οἰκουμένης· Σταυρὸς ἡ ὠραιότης τῆς Ἐκκλησίας· Σταυρὸς βασιλέων τὸ κραταίωμα· Σταυρὸς πιστῶν τὸ στήριγμα· Σταυρὸς ἀγγέλων ἡ δόξα καὶ τῶν δαιμόνων τὸ τραῦμα». Δὲν ἔχουμε παρά νὰ Τὸν ζοῦμε καθημερινά μὲ τὸν τρόπο πού εἴπαμε. Ἡ καθημερινὴ διαπίστωσή μας θὰ εἶναι ἡ συνεχῆς μεταμόρφωσή μας, ὄχι ἀπὸ πλευρᾶς ἀσφαλῶς φύσεως, ἀλλὰ ἀπὸ πλευρᾶς τρόπου ζωῆς. Μὲ τὸν τρόπο αὐτὸ θὰ ἀνήκουμε καὶ ἐμεῖς σὲ ἐκείνους πού χαρμονικά θὰ προσμένουν τὸ «σημεῖον» τοῦ Υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου, τὸ Σταυρὸ, ὅταν ὡς σύμβολό Του θὰ προηγηθεῖ τῆς Δευτέρας Του Παρουσίας. ■

ΤΙΜΙΟΣ ΣΤΑΥΡΟΣ:

ΠΡΟΤΥΠΩΣΕΙΣ ΤΟΥ ΣΤΗΝ Π. ΔΙΑΘΗΚΗ ΚΑΙ ΧΡΗΣΗ ΤΟΥ ΣΤΗ ΛΑΤΡΕΙΑ ΚΑΙ ΣΤΗ ΖΩΗ ΜΑΣ

του Ἀρχ. Μαξίμου Παναγιώτου

Ο Κύριός μας Ἰησοῦς Χριστός στο διάλογό Του μέ τό Νικόδημο ἀπεκάλυψε τό συμβολισμό-προτύπωση τῆς ὑψώσεως τοῦ χάλκινου φιδιοῦ ἀπό τό Μωυσῆ στήν ἔρημο τοῦ Σινᾶ. Εἶπε ὁ Χριστός: «Ὡπως ὁ Μωυσῆς ὑψώσε τό φίδι στήν ἔρημο, ἔτσι πρέπει νά ὑψωθεῖ ὁ Υἱός τοῦ ἀνθρώπου, ἔτσι ὥστε καθένας πού πιστεύει σ' αὐτόν νά μή χάνεται ἀλλά νά ἔχει ζωή αἰώνια» (Ἰω. 3,14-15).

Τί εἶχε γίνει στήν ἔρημο; Ἐκεῖ κάποια στιγμή οἱ Ἰσραηλιτες ἀγανάκτισαν κατά τοῦ Μωυσῆ καί κατά τοῦ Θεοῦ, ἄν καί τούς προστάτευε ὁ Θεός ποικιλίτροπα. Τότε ὁ Θεός ἐπέτρεψε νά παρουσιασθοῦν φαρμακερά φίδια καί νά δηλητηριάζουν τό λαό κατά χιλιάδες. Ὁ πολυπληθής καμός τῶν Ἰσραηλιτῶν τούς ὀδήγησε στή μετάνοια. Κατέφυγαν στό Μωυσῆ καί τοῦ ζήτησαν νά προσευχηθεῖ στό Θεό γιά νά τούς συγχωρήσει. Ὁ Θεός τούς συγχώρεσε καί ἔδωσε ἐντολή στό Μωυσῆ νά κατασκευάσει ἕνα χάλκινο φίδι καί νά τό κρεμάσει σ' ἕνα ψηλό σημεῖο, ἔτσι ὥστε νά εἶναι ὀρατό ἀπό ὄλο τό λαό. Ὅποιος δαγκώνεται ἀπό φίδι, νά στρέφει τό βλέμα του πρὸς τό χάλκινο φίδι καί δέ θά πεθαίνει. Πρᾶγμα πού ἔγινε.

Μ' αὐτή τήν παράξενη ἐντολή ὁ Θεός ἤθελε νά διδάξει ὅτι σ' Αὐτόν πρέπει νά καταφεύγουν οἱ ἄνθρωποι στίς δύσκολες στιγμές τῆς ζωῆς τους καί ὅτι ὁ μελλοντικός Μεσσίας καθὼς θά πεθαίνει στό Σταυρό θά ἀπαλλάξει τήν ἀνθρωπότητα ἀπό τό δηλητήριο τῆς ἁμαρτίας καί τοῦ θανάτου.

Πολλοί Πατέρες καί Ὑμνογράφοι τῆς Ἐκκλησίας κατέγραψαν καί ἄλλες προτυπώσεις τοῦ Τιμίου Σταυροῦ στήν Παλαιά Διαθήκη. Ἄς δοῦμε στή συνέχεια μερικές ἀπό αὐτές.

Ἡ πιό ἀρχαία προτύπωση τοῦ Τιμίου Σταυροῦ ἀναφέρεται στό «ξύλον τῆς ζωῆς» τοῦ Παραδείσου (Γέν. 2,9). Ἀπ' τούς καρπούς αὐτοῦ τοῦ δένδρου θά ἔτρωγαν οἱ Πρωτόπλαστοι θά ἀποκτοῦσαν τήν «κατά χάριν θέωση» καί θά γίνονταν ἀθάνατοι. Στήν Ἀποκάλυψη ἀναφέρει ὁ Κύριος γιά τό ἐπουράνιο ξύλο τῆς ζωῆς, τήν «κατά χάριν θέωση» πού θά εἶναι τό ἔπαθλο τῶν νικητῶν τῆς ἐπίγειας ζωῆς: «Τῷ νικῶντι δώσω αὐτῷ φαγεῖν ἐκ τοῦ ξύλου τῆς ζωῆς, ὃ ἐστίν ἐν τῷ παραδείσῳ τοῦ Θεοῦ μου» (Ἀποκ. 2,7). Γιά τό ἐπουράνιο ξύλο τῆς ζωῆς ἀναφέρεται ἐπίσης καί στό τελευταῖο ὄραμα τῆς Ἀποκάλυψης: Ἀποκ. 22,2 καί 22,14. Λόγω τῆς πιθανότητας νά φᾶνε οἱ Πρωτόπλαστοι μετά τήν πτώση τους ἀπ' τούς καρπούς του καί νά ζήσουν αἰώνια καί τό κακό μαζί τους νά γίνει ἀθάνατο, ὁ Θεός τούς ἀπομάκρυνε ἀπό τόν Παράδεισο (Γέν. 3,22-23). Αὐτό τό «ξύλον τῆς ζωῆς» τοῦ ἀρχικοῦ Παραδείσου τό ἀντικατέστησε ὁ Σταυρός τοῦ Λυτρωτῆ καί προσέφερε στήν ἀνθρωπότητα τήν ἀθανασία, γιατί μ' αὐτόν νικήθηκε ὁ διάβολος καί ὁ θάνατος.

Γράφει τό δεύτερο Στιχηρό προσόμοιο τῶν Αἰνῶν τῆς ἑορτῆς τῆς Ὑψώσεως τοῦ Τιμίου Σταυροῦ: «Ὁ ξύλον ἄκρατον! ὑψ' οὐ ἀπολαύομεν τῆς ἐν Ἐδέμ ἀθανάτου βρώσεως, Χριστόν δοξάζοντας».

Ἡ θυσία τοῦ Ἰσαάκ (Γέν. 22) προτύπωσε τὴ θυσία τοῦ Χριστοῦ στό Σταυρό. Ὁ Ἰσαάκ ὁ μονογενὴς γιός τοῦ Ἀβραάμ μεταφέρει τὰ ξύλα τῆς θυσίας του σιωπηλά καὶ ὑπάκουα. Ἔτσι καὶ ὁ μονογενὴς Υἱός τοῦ Θεοῦ μεταφέρει τὸ Σταυρό τῆς θυσίας Του ὑπακούοντας τὸν Πατέρα Του ἕως θανάτου (Φιλ. 2,8).

Ὁ Μωυσῆς (Ἔξ. 7,8-13) γιὰ νὰ ἀποδείξει ὅτι ἐνεργεῖ κατ' ἐντολὴ τοῦ Θεοῦ ἔριξε ἐνώπιον τοῦ Φαραώ τὴ ράβδου του καὶ ἔγινε φίδι. Ὅταν ἀργότερα οἱ μάγοι τοῦ Φαραώ ἔκαναν τὸ ἴδιο, τὸ φίδι τοῦ Μωυσῆ ἔφαγε τὰ ἄλλα φίδια. Ἔτσι καὶ ὁ Χριστὸς στὸν Σταυρό ἐξαφάνισε τὴ δύναμιν τοῦ σατανᾶ.

Ὁ χωρισμὸς καὶ ἡ ἔνωση τῆς Ἐρυθρᾶς Θάλασσας (Ἔξ. 14) μὲ τὴ σταυρόσχημν κίνηση τῆς ράβδου τοῦ Μωυσῆ προτυπώνει τὸ Σταυρὸ τοῦ Χριστοῦ. Ὁ Μωυσῆς κατ' ἐντολὴ τοῦ Θεοῦ εὕρισκόμενος σπὶ δυτικὴ ἀκτὴ τῆς Ἐρυθρᾶς Θάλασσας τὴ χτύπησε μὲ τὸ ραβδί του καὶ τὴν ἔσχισε κάθετα πρὸς τὴν ἀκτὴ. Ἀμέσως ἄνοιξε ἡ Θάλασσα καὶ πέρασε ὁ λαός. Ὅταν πέρασαν σπὴν ἀπέναντι πλευρὰ χτύπησε τὴ θάλασσα πάλι κατ' ἐντολὴ τοῦ Θεοῦ ὄχι κάθετα ἀλλὰ ὀριζόντια πρὸς τὴν ἀκτὴ ἐνώνοντας τὰ νερά. Τότε, καθὼς ἔκλεισαν τὰ νερά, πνίγηκαν ὁ Φαραώ καὶ οἱ στρατιῶτες του.

Ὅπως ἡ σταυρόσχημν κίνηση τῆς ράβδου τοῦ Μωυσῆ ἔσωσε τὸ λαὸ τοῦ Θεοῦ ἀπὸ τὴ δουλεία καὶ τὸ θάνατο καὶ ἔπνιξε τοὺς ἐχθρούς του, ἔτσι καὶ ὁ Σταυρὸς τοῦ Χριστοῦ σώζει τὸ λαὸ τοῦ Θεοῦ, τοὺς χριστιανούς ἀπὸ τὸ θάνατο καὶ συντρίβει τὸν ἐχθρὸ του, τὸ διάβολο καὶ τὰ ὄργανά του.

Γράφει ἡ πρώτη Καταβασία τῆς ἑορτῆς τῆς Ὑψώσεως τοῦ Τιμίου Σταυροῦ: «*Σταυρόν χαράξας Μωσῆς, ἐπ' εὐθείας ράβδω, τὴν Ἐρυθρὰν διέτεμε, τῷ Ἰσραὴλ πεζεύσαντι τὴν δὲ ἐπιστρεπτικῶς, Φαραώ τοῖς ἄρμασι κροτήσας ἦνωσεν ἐπ' εὗρους διαγράψας τὸ ἀήτητον ὄπλον...*»

Ἡ ράβδος τοῦ Μωυσῆ (Ἔξ. 15, 22-25), καθὼς εἰσῆλθε κατ' ἐντολὴ τοῦ Θεοῦ στὰ πικρά νερά τῆς Μερρᾶ, τὰ μετέβαλε σὲ γλυκά καὶ ὁ λαός τοῦ Θεοῦ ξεδίψασε καὶ δὲν πέθανε ἀπὸ δίψα. Ἔτσι καὶ ὁ Σταυρὸς τοῦ Χριστοῦ μετέβαλε τὴν πίκρα τῆς ἁμαρτίας σπὶ γλυκύτητα τῆς σωτηρίας ἢ μετέτρεψε τοὺς εἰδωλολάτρες σὲ χριστιανούς.

Γράφει τὸ πρῶτο τροπᾶριο τῆς Τετάρτης Ὁδῆς τῆς ἑορτῆς τῆς Ὑψώσεως τοῦ Τιμίου Σταυροῦ: «*Πικρογόνους μετέβαλε, ξύλω Μωυσῆς πηγᾶς ἐν ἐρήμῳ πά-*

λαι τῷ σταυρῷ πρὸς τὴν εὐσέβειαν τῶν ἐθνῶν προφαίνων τὴν μετᾶθεσιν».

Ἡ διάταξη τοῦ λαοῦ τοῦ Θεοῦ κατὰ τὴν πορεία του σπὴν ἔρημο τοῦ Σινᾶ σχημάτιζε σταυρὸ (Ἄρ. 2). Ἀπὸ κάθε πλευρὰ τῆς Κιβωτοῦ τῆς Διαθήκης (μπροστά, πίσω, ἀριστερὰ καὶ δεξιὰ) παρατάσσονταν τρεῖς φυλές καὶ σχημάτιζαν συνολικὰ οἱ δώδεκα φυλές σταυροῦ. Ὁ Θεὸς ἔδωσε ἐντολὴ στό Μωυσῆ γι' αὐτὴ τὴ διάταξη τῶν δώδεκα φυλῶν τοῦ Ἰσραὴλ γιὰ νὰ δηλώσει τὴν προστασία τοῦ Σταυροῦ τοῦ Χριστοῦ στό Νέο Ἰσραὴλ, τὴν Ἐκκλησία.

Γράφει τὸ τρίτο τροπᾶριο τῆς Τετάρτης Ὁδῆς τῆς ἑορτῆς τῆς Ὑψώσεως τοῦ Τιμίου Σταυροῦ: «*Ἱερῶς προστοιβάζεται ὁ τετραμερῆς λαὸς προηγούμενος τῆς ἐν τύπῳ μαρτυρίου σκηνῆς σταυροτύποις τάξεσι κλειζόμενος*».

Σπὴ μάχη κατὰ τῶν Ἀμαλκιτῶν (Ἔξ. 17, 8-16) ὁ Μωυσῆς προσευχόταν μὲ τὰ χέρια σὲ σχῆμα σταυροῦ καὶ νικούσαν οἱ Ἰσραηλιτες. Ὅταν ἀπὸ κούραση τοῦ ἔπεφταν τὰ χέρια καὶ καλοῦσε ὁ σταυρὸς, τοὺς νικούσαν οἱ ἐχθροί. Γι' αὐτὸ ὁ ἀδελφός του ὁ Ἀαρὼν καὶ ὁ κουριάδος του Ὁρ κρατοῦσαν τὰ χέρια του ψηλά σὲ σχῆμα σταυροῦ ὡσὸτου νίκησαν οἱ στρατιῶτες τοῦ Ἰσραὴλ τοὺς Ἀμαλκιτες.

Ὅπως ἡ σταυρόσχημν προσευχὴ τοῦ Μωυσῆ ἤλκυε τὴ θεία δύναμιν καὶ κατατροπώνονταν οἱ ἐχθροί, ἔτσι καὶ ὁ πραγματικὸς σταυρὸς τοῦ Χριστοῦ βοηθᾷ τοὺς στρατιῶτες τοῦ Χριστοῦ, τοὺς χριστιανούς, στὸν ἀγῶνα τους κατὰ τοῦ ἐχθροῦ τῆς ἀνθρωπότητας, τοῦ διαβόλου.

Γράφει χαρακτηριστικὰ τὸ δεύτερο κεκραγᾶριο Στιχηρὸ Προσόμοιο τοῦ Μεγάλου Ἑσπερινοῦ τῆς ἑορτῆς τῆς Ὑψώσεως τοῦ Τιμίου Σταυροῦ: «*Μωσῆς προετύπου σε, χεῖρας ἐκτείνας εἰς ὕψος, καὶ κατατροπούμενος Ἀμαλῆκ τὸν τύραννον, Σταυρέ τιμιε, ...*»

Ἡ ράβδος τοῦ Ἀαρὼν, πού βλάστησε σὲ μία νύχτα καὶ ἔβγαλε ἄνθη καὶ καρποφόρησε, συμβολίζει τὸ Σταυρὸ τοῦ Χριστοῦ. Ὅπως ἡ κατάξερη ράβδος ἔβγαλε βλαστὸ, ἄνθη καὶ καρπούς, ἔτσι καὶ τὸ θανατηφόρο ὄπλο τοῦ θανάτου, ὁ Σταυρὸς τοῦ Χριστοῦ, βλάστησε καὶ καρποφόρησε τὴ σωτηρία τοῦ ἀνθρώπου.

Γράφει ἡ δευτέρη Καταβασία τῆς ἑορτῆς τῆς Ὑψώσεως τοῦ Τιμίου Σταυροῦ: «*Ῥάβδος εἰς τύπον τοῦ μυστηρίου παραλαμβάνεται τῷ βλαστῷ γὰρ προκρίνει τὸν ἱερέα τῆ στερειουούση δὲ πρῶπν Ἐκκλησίᾳ νῦν ἐξήνθησε ξύλον Σταυροῦ, εἰς κράτος καὶ στερέωμα*».

Προτύπωση εκφράζει και η σταυροειδής εὐλογία από τον πατριάρχη Ἰακώβ των ἐγγονιών του Ἐφραίμ και Μανασσή. Γράφει τό τρίτο Στιχηρό Ἰδιόμελο τῆς Λιπῆς τοῦ Μεγάλου Ἑσπερινοῦ τῆς ἑορτῆς τῆς Ὑψώσεως τοῦ Τιμίου Σταυροῦ: «*Προτυπῶν τόν Σταυρόν σου Χριστέ, ὁ πατριάρχης Ἰακώβ, τοῖς ἐγγόνοις τήν εὐλογίαν χαρισάμενος...*»

Ἐπάρχουν κι ἄλλες ποικίλες προτυπώσεις τοῦ Σταυροῦ σπὴν Παλαιά Διαθήκη. Ὅλες αὐτές δείχνουν ὅτι ὁ Θεός προετοίμαζε τό λαό Του γιά τή σταυρική θυσία τοῦ Υἱοῦ Του. Ἐάν κάποιος στό ναό παρακολουθεῖ τήν ὑμνολογία τῆς ἑορτῆς τῆς Ὑψώσεως τοῦ Τιμίου Σταυροῦ και δέ γνωρίζει τίς προτυπώσεις τοῦ Σταυροῦ, δέν μπορεῖ νά καταλάβει τή σημασία τῶν περισσότερων τροπαρίων.

Ὁ Σταυρός ἀποτελεῖ τό κεντρικό σύμβολο τῆς χριστιανικῆς λατρείας και βρίσκεται πάντοτε πάνω και πίσω ἀπό τήν Ἁγία Τράπεζα. Τή Μεγάλη Ἑβδομάδα προσκυνοῦμε Σταυρό πού ἔχει ἀγιογραφημένο τόν ἑσταυρωμένο Κύριο. Στίς λιτανεῖες χρησιμοποιοῦμε εἰδικό Σταυρό. Τό ἴδιο και στούς ἀγιασμούς.

Ὁ Σταυρός συμβολίζει τό λυτρωτικό θάνατο τοῦ Κυρίου πάνω του. Ὁ Ἰησοῦς Χριστός μέ τή σταυρική θυσία Του συνέτριψε τή δύναμη τοῦ Σατανᾶ και προσέφερε στούς ἀνθρώπους τήν ἄφεση, τήν καταλλαγῆ, τή σωτηρία. Πάλι ὁ ἄνθρωπος ἔγινε παιδί τοῦ Θεοῦ, ἀναστήθηκε πνευματικά και εἰσέρχεται στό δρόμο πρὸς τήν αἰώνια ζωή.

Γιά τήν τιμή τοῦ Σταυροῦ και τήν συνακόλουθη εὐλογία του ἡ Ἐκκλησία μας θέσπισε τέσσερες ἑορτές: α) τῆς Ὑψώσεως τοῦ Τιμίου Σταυροῦ (14 Σεπτεμβρίου), β) τῆς Εὐρέσεως τοῦ Τιμίου Σταυροῦ (7 Μαρτίου πού μετατέθηκε σπὴν Κυριακή τῆς Σταυροπροσκυνήσεως τῆς Τεσσαρακοστῆς), γ) τῆς ἀναμνήσεως τοῦ φανέντος ἐν οὐρανῷ σημείου τοῦ Τιμίου Σταυροῦ εἰς τήν Ἱερουσαλήμ κατά τό ἔτος 351 μ. Χ. (7 Μαΐου) και δ) τῆς προόδου τοῦ Τιμίου Σταυροῦ: τῆς περιφορᾶς του δηλ. στούς ναούς τῆς Κωνσταντινουπόλεως γιά προσκύνηση (1-13 Αὐγούστου).

Μέ τό Σταυρό τελεσιουργοῦνται ὅλα τά Μυστήρια: ἀγιάζεται τό νερό τοῦ Βαπτίσματος, ἐπισφραγίζεται ἡ συγχώρεση τῶν ἁμαρτιῶν σπὴν Ἐξομολόγηση, εὐλογεῖται τό λάδι τοῦ Εὐχελαίου, στέφονται και εὐλογοῦνται οἱ νεόνυμφοι, μεταβάλλονται τά Τίμια Δῶρα σέ Σῶμα και Αἷμα Χριστοῦ. Ἰδιαίτερα σπὴν Θεία Λειτουργία ὁ λειτουργός εὐλογεῖ σταυροειδῶς

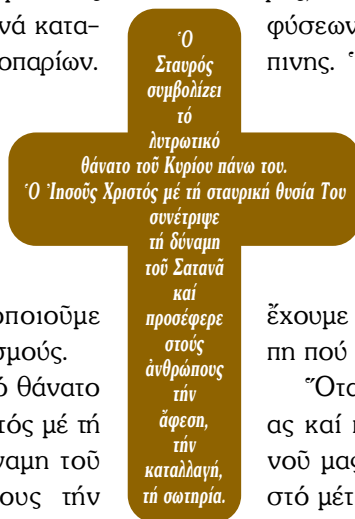
τούς πιστούς πολλές φορές. Στόν Ἁγιασμό τῶν ὑδάτων κεντρικό ρόλο παίζει ὁ Σταυρός. Γενικά, σέ ὅλες τίς ἱεροπραξίες χρησιμοποιεῖται ὁ Σταυρός. Κάνοντας τό Σταυρό μας δέν ὁμολογοῦμε ἀπλῶς τήν πίστη μας σπὴν σταυρική θυσία τοῦ Χριστοῦ, ἀλλά και ἐλκούμε τή Χάρη τοῦ Σταυροῦ σπὴν ζωή μας. Ἔρχεται ἡ Χάρη τοῦ Σταυροῦ σπὴν ζωή μας, ὅταν κάνουμε σωστά τό Σταυρό μας. Τό Σταυρό μας τόν κάνουμε μέ πίστη στόν Χριστό και σπὴν δύναμη τοῦ Σταυροῦ. Μέ τά τρία ἐνωμένα δάκτυλα φανερώνουμε τήν πίστη μας σπὴν Ἁγία Τριάδα. Ἐνῶ μέ τά δύο ἄλλα δάκτυλα, πού τά κρατοῦμε ἐνωμένα μέσα σπὴν παλάμη μας, δηλώνουμε τήν πίστη σπὴν ἔνωση τῶν δύο φύσεων τοῦ Χριστοῦ, τῆς θείας και τῆς ἀνθρώπινης. Ἡ κάθετη και ἡ ὀριζόντια κίνηση στόν

Σταυρό πρέπει νά σχηματίζουν κανονικό σχῆμα Σταυροῦ και νά γίνονται ἀργά και μέ εὐλάβεια, διαφορετικά εἶναι βλασημία κατά τοῦ Θεοῦ. Ἡ κάθετη διάσταση τοῦ Σταυροῦ συμβολίζει τήν ἀγάπη πού πρέπει νά ἔχουμε πρὸς τό Θεό, ἐνῶ ἡ ὀριζόντια τήν ἀγάπη πού πρέπει νά ἔχουμε πρὸς τό συνάνθρωπο.

Ὅταν κάνουμε τό Σταυρό μας ἐκτός λατρείας και προσευχῆς, καλό εἶναι νά ἔχουμε στό νοῦ μας τήν προσευχή τοῦ Ἰησοῦ. Μέ τό χέρι στό μέτωπο: «*Κύριε*». Σπὴν κοιλιὰ: «*Ἰησοῦ Χριστέ*». Σπὴν δεξιά πλάτη: «*Υἱέ τοῦ Θεοῦ*». Σπὴν ἀριστερή πλάτη: «*ἐλέησόν με*».

Στό λαιμό εἶναι ἀναγκαῖο νά κρέμεται ὁ Σταυρός μέ τόν ἑσταυρωμένο ἐπάνω του. Αὐτός μᾶς προστατεύει ἀπό φυσικούς και πνευματικούς κινδύνους και μᾶς ὑπενθυμίζει τό Σταυρό τοῦ πνευματικοῦ μας ἀγώνα.

Χρειάζεται νά χρησιμοποιοῦμε τό Σταυρό παντοῦ γιά νά προστατευόμαστε ἀπό τίς πολλές παγίδες τοῦ σατανᾶ. Ὅταν ἀρχίζουμε ἢ τελειώνουμε κάποιο ἔργο, εἶναι καλό νά κάνουμε τό Σταυρό μας. Εὐλογία εἶναι γιά τό κάθε σπῆτι νά ὑπάρχει Σταυρός κάπου καραγμένος, σημειωμένος ἢ ἀνάγλυφος. Οἱ καλοί γονεῖς ὀφείλουν νά σταυρώνουν τά παιδιά τους, ὅταν κοιμοῦνται και ὅταν βγαίνουν ἔξω ἀπό τό σπῆτι γιά τό σχολεῖο ἢ γιά τό παιχνίδι. Στό τραπέζι μαζί μέ τήν προσευχή πάντα κάνουμε και τόν Σταυρό μας. Κάποιες νοικοκυρές σταυρώνουν τό φαγητό, σταυρώνουν τό ψωμί σπὴν ζύμη, πρὶν τό ψήσιμο ἢ τό κόψιμο γιά διανομή στό τραπέζι. Ὅταν περνᾶμε μπροστά ἀπό κάποια ἐνοριακή Ἐκκλησία ἢ ἐξωκλήσι, κι ἐκεῖ κάνουμε τό Σταυρό μας μέ προσοχή και εὐλάβεια. ■

ΙΕΡΟΣ ΝΑΟΣ ΤΟΥ ΓΩΤΗΡΟΣ ΧΡΙΣΤΟΥ ΣΤΗ ΜΟΣΧΑ

του Ἀρχιμ. Γεωργίου Χρυσοστόμου

Εἶναι γενικά γνωστό ὅτι οἱ ἑορτές τῆς Ἐκκλησίας παρουσιάζουν συνοπτικά ὁλόκληρο τό σωτήριο ἔργο τοῦ Χριστοῦ στόν κόσμο. Αὐτή ἡ παρουσία δέν γίνεται ἀπλά καί μόνο σάν μία ἱερή ἀνάμνηση, ἀλλά σάν μία ζωντανή ἐμπειρία τοῦ κάθε χριστιανοῦ. Ἔτσι λοιπόν, στά πλαίσια τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ἔτους, συναντιέται ὁ ἄνθρωπος μέ τόν Θεό καί συνδέεται ὁ χρόνος μέ τήν αἰωνιότητα.

Μέ αὐτά τά δεδομένα, κατανοεῖται καλύτερα καί ἡ ἑορτή τῆς Ὑψώσεως τοῦ Τιμίου Σταυροῦ. Ὑψώνοντας ἡ Ἐκκλησία τόν Τίμιο Σταυρό, δοξάζει τό πάθος τοῦ Κυρίου μας. Αὐτό ἔγινε ἀφορμή νά νεκρωθεῖ ὁ διάβολος καί νά ὑψωθεῖ ὁ ἄνθρωπος, πού ἔπασσε τραγικό θῦμα του. Κι αὐτό δέν εἶναι ἀπλά ἓνα ἱστορικό γεγονός

πού τό θυμόμαστε μία φορά τόν χρόνο. Εἶναι μία βιωματική πραγματικότητα πού ὁ κάθε πιστός χωριστά, ἀλλά καί ἡ Ἐκκλησία στό σύνολό της βιώνουν καθημερινά στό διάβα τῶν αἰώνων.

Στή Μόσχα, ὅμως, ἡ ἑορτή τῆς Ὑψώσεως τοῦ Τιμίου Σταυροῦ ἔχει μία ξεχωριστή καί ζηλευτή ιδιαιτερότητα. Μετά ἀπό πολλές δεκαετίες, ἡ ἑορτή τελεῖται πλέον ἀπό τόν πατριάρχη καί τόν κληρο τῆς Ρωσικῆς Ἐκκλησίας στόν νεόδομητο Ἱερό Ναό τοῦ Σωτήρος Χριστοῦ.

Μία πραγματική ὑψωση τοῦ Τιμίου Σταυροῦ, ἐκεῖ ὅπου οἱ ἀρνητές του τόν εἶχαν γκρεμίσει.

Μία ὁρατή δόξα τοῦ Χριστοῦ, ἀπέναντι στήν τυφλή μανία τῆς

θρησκευτικῆς δίωξης. Μία ὑπαρκτή νίκη τῆς χριστιανικῆς πίστες στήν ἀνύπαρκτη καί ὀργανωμένη ἀθεΐα.

Μία θριαμβευτική ἐπιβίωση τῆς Ἐκκλησίας σέ πείσμα τῶν διωκτῶν της.

Ἡ ἑορτή τῆς Ὑψώσεως τοῦ Τιμίου Σταυροῦ στόν μεγαλοπρεπή ναό τοῦ Σωτήρος Χριστοῦ, μᾶς ὑπενθυμίζει τήν ἀλήθεια ὅτι

ἡ Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ, ἡ Ἐκκλησία τοῦ Σταυροῦ τοῦ Χριστοῦ, εἶναι προορισμένη νά ζήσει καί θά ζήσει.

Ὁ συγκεκριμένος ναός κτίσθηκε στό κέντρο τῆς Μόσχας, σέ ἀνάμνηση τῆς νίκης τῶν Ρώσων κατά τοῦ Ναπολέοντα. Καί ἦταν ἓνας πραγματικά ὑπέροχος ναός, ἀντάξιος τοῦ γεγονότος, πού ἀποτέλεσε καί τήν ἀφορμή ἀνέγερσής του· ἀντάξιος καί τῆς πηγαίας πίστες καί τῆς βαθειᾶς εὐλάβειας τῶν πιστῶν τῆς Ρωσίας. Δυστυχῶς, ὅμως, ἡ λαίλαπα τῆς ἀθεΐας ὀδήγησε στήν κατεδάφιση τοῦ ἱστορικοῦ αὐτοῦ ναοῦ τό 1938.

Οἱ ἀρνητές τοῦ Σταυροῦ καθάίρεσαν τούς πολλούς σταυρούς,

πού κοσμοῦσαν τούς χρυσοῦς τρούλους τοῦ ναοῦ, ἀλλά δέν μπόρεσαν νά ξεριζώσουν τήν πίστη τῶν χριστιανῶν στόν Σταυρό τοῦ Χριστοῦ.

Οἱ ἀντίθεοι γκρέμισαν τόν ναό τοῦ Σωτήρος Χριστοῦ, ἀλλά δέν κατόρθωσαν νά γκρεμίσουν τήν ἱστορική μνήμη ἀπό τίς συνειδήσεις τῶν ἀνθρώπων.

Οἱ διώκτες τῆς Ἐκκλησίας κατεδάφισαν τόν ναό τοῦ Σωτήρος Χριστοῦ, γιά νά κτίσουν στή θέση του ἓνα κυβερνητικό μέγαρο. Καί πίσω ἀπό αὐτήν τήν «ἀντικατάσταση» φανέρωσαν τήν πρόθεσή τους νά ὑποκαταστήσουν τήν Ἐκκλησία μέ ἀνθρώπινα ἐπινοήματα.

Βουβοί οἱ Μοσχοβίτες παρακολούθησαν τήν κατεδάφιση τοῦ ναοῦ-συμβόλου τῆς πόλης τους. Βλέπετε, οἱ ἄνθρωποι τότε δέν μπορούσαν νά ἀντι-

δράσουν φανερά· δέν τούς τό ἐπέτρεπαν. Ἀλλά ὅταν οἱ ἄνθρωποι σωμαίνουν, τότε κρᾶζουν οἱ πέτρες. Καί ἡ γῆ ἔδωσε τήν ἀπάντησή της στή βέβηλη πράξη. Τρεῖς φορές προσπάθησαν νά βάλουν τά θεμέλια τοῦ κτιρίου καί τό ἔδαφος δέν «δέχθηκε», ἀπέριψε, τό κυβερνητικό μέγαρο. Καί μαζί μ' αὐτό ἀπέριψε καί τήν Ἰδεολογία τῶν ἐμπνευστῶν καί ὀραματιστῶν του. Ἔτσι, ἀντί γιά μέγαρο, ἔκαναν στό σημεῖο ἐκεῖνο, μία πισίνα!

Ἄλλαξαν οἱ καιροί. Ἡ δημοκρατία ἐπανῆλθε. Ἡ Ἐκκλησία ἀνέπνευσε τόν ἀέρα τῆς ἐλευθερίας της. Ὁ πατριάρχης ἔθεσε στήν κυβέρνηση ἐπιτακτικά τό αἶτημα τῆς ἀποκατάστασης τῆς

ιστορικής αυτής ντροπής. Καί τό σύγχρονο ρωσικό κράτος, πρὸς τιμή του, ἀνέλαβε ἐξολοκλήρου τήν ἀποκατάσταση αὐτή. Ἔτσι, ὁ ναός τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ ξανακτίσθηκε, πανομοιότυπος μέ τόν παλαιό, χάρη στίς πολλές φωτογραφίες καί σχέδια πού σώθηκαν. Καί οἱ ἐργασίες συνεχίζονται. Πρόκειται γιά ἕνα διώροφο ναό. Ὁ ναός τοῦ πρώτου ὀρόφου τιμᾶται στή Μεταμόρφωση τοῦ Σωτῆρος καί ὁ ναός τόν δευτέρου ὀρόφου τιμᾶται στήν Ἀνάσταση τοῦ Χριστοῦ. Τό 2000 πραγματοποιήθηκαν μέ μεγαλοπρέπεια τά ἐγκαίνια του.

Σ' αὐτόν, λοιπόν, τόν ἱστορικό καί ἐπιβλητικό ναό, μετά ἀπό τόσες δεκαετίες, ξαναγιορτάζεται ἡ ἑορτή τῆς Παγκοσμίου Ὑψώσεως τοῦ Τιμίου Σταυροῦ. Ὁ πατριάρχης Μόσχας, συμπαραστατούμενος ἀπό πολλούς ἀρχιερεῖς, ἱερεῖς καί διακόνους, μέσα σέ μιὰ πραγματική κοσμοπλημμύρα, ὑψώνει καί πάλι τόν Τίμιο Σταυρό, σ' ἕνα τόπο: φάντασμα τοῦ παρελθόντος καί σύμβολο τοῦ μέλλοντος.

Ὁ ναός τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ ἔγινε τό σύγχρονο σύμβολο τῆς νίκης τοῦ νικητῆ Χριστοῦ.

Ἡ ἑορτή τῆς Ὑψώσεως τοῦ Τιμίου Σταυροῦ στή Μόσχα, στήν καρδιά τῆς Ρωσικῆς Ὁρθοδοξίας, ἔχει μιὰ ξεχωριστή καί ζηλευτή ἰδιαιτερότητα.

Ὑπενθυμίζει στούς πιστούς πώς ὁ Σταυρός τοῦ Χριστοῦ παραμένει μέχρι σήμερα τό σύμβολο τῆς ἐλπίδας καί τῆς νίκης.

Ὑπενθυμίζει καί στούς ἄπιστους πώς ἡ περιφρόνηση τοῦ ἱεροῦ συμβόλου ὀδηγεῖ στήν ἀπώλεια.

«Κλαίων λέγω τοὺς ἐχθροὺς τοῦ Σταυροῦ τοῦ Χριστοῦ, ὧν τό τέλος ἀπώλεια» (Φιλιπ. 3, 18). ■

ΑΠΟ ΤΗ ΣΟΦΙΑ ΤΩΝ ΑΓΙΩΝ

ΣΕΡΑΦΕΙΜ ΤΟΥ ΣΑΡΩΦ:

Ἡ Ἀνατροφή τῆς ψυχῆς

Πέτρου Μπότση «Φιλοκαλία τῶν Ρώσων νηπτικῶν», Α' τεῦχος: Διδαχές ὁσίου Σεραφεῖμ τοῦ Σάρωφ. Δ' Ἐκδοση, Ἀθήνα 1992 (σελ. 62-63).

Ὁ ἄνθρωπος πρέπει πάνω ἀπ' ὅλα νά φροντίζει γιά τήν ψυχή του. Ἡ τροφή τῆς ψυχῆς εἶναι ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ. Ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ, ὅπως λέει ὁ ἅγιος Γρηγόριος ὁ θεολόγος, εἶναι ἀγγελικός ἄρτος μέ τόν ὅποιο τρέφονται οἱ ψυχές ἐκεῖνου πού ἀναζητοῦν τό Θεό. Πρὶν ἀπ' ὅλα εἶναι ἀνάγκη ν' ἀσχολεῖται κανεῖς μέ τήν ἀνάγνωση τῆς Καινῆς Διαθήκης καί τοῦ Ψαλτηρίου. Μέ αὐτή τήν ἀνάγνωση ὁ νοῦς φωτίζεται καί ὑψίσταται μιὰ θεία ἀλλοίωση.

Θά πρέπει νά συνηθίσει ὁ ἄνθρωπος στήν ἀνάγνωση αὐτή, ὥστε ὁ νοῦς του νά βυθιστεῖ στό νόμο τοῦ Κυρίου καί μέ τήν καθοδήγηση αὐτοῦ τοῦ νόμου νά ρυθμίζει τή ζωή του.

Εἶναι πολύ ὠφέλιμο νά μελετᾷ τό λόγο τοῦ Θεοῦ στήν ἡσυχία καί νά διαβάζει ὀλόκληρη τή Βίβλο μέ προσοχή. Γιατί καί μόνο γιά μιὰ τέτοια ἐνασχόληση, σέ συνδυασμό μέ τά καλά ἔργα, ὁ Κύριος δέ θά ἀφήσει τόν ἄνθρωπο χωρίς τό ἔλεός Του, ἀλλά θά τοῦ χαρίσει τό δῶρο τῆς γνώσης.

Ὅταν ὁ ἄνθρωπος τρέφει τήν ψυχή του μέ τό λόγο τοῦ Θεοῦ, ἀποκτᾷ τή γνώση τοῦ καλοῦ καί τοῦ κακοῦ.

Ἡ ἀνάγνωση τοῦ λόγου τοῦ Θεοῦ πρέπει νά γίνεται στήν ἡσυχία, ὥστε ὀλόκληρος ὁ νοῦς τοῦ ἀναγνώστη νά βυθίζεται μέσα στίς ἀλήθειες τῆς θείας Γραφῆς καί ἔτσι νά θερμαίνεται. Καί ἡ θερμὴ αὐτή στήν ἡσυχία μπορεῖ νά προκαλέσει δάκρυα. Ἀπό τά δάκρυα ὁ ἄνθρωπος φλέγεται ὀλόκληρος καί γεμίζει μέ πνευματικές δωρεές, οἱ ὁποῖες προκαλοῦν εὐφροσύνη στό νοῦ καί στήν καρδιά περισσότερο ἀπό ὅποιοδήποτε λόγο.

Ὅπως ὁ Θεός κυβερνᾷ τό σύμπαν, ἔτσι καί ἡ ψυχὴ πρέπει νά κυβερνᾷ τό σῶμα.

Θά πρέπει κανεῖς ἐπίσης νά τρέφει τήν ψυχὴ του μέ τή γνώση τῆς ἱστορίας τῆς Ἐκκλησίας: πῶς διατηρήθηκε ἀπό τήν ἀρχὴ μέχρι σήμερα καί τί ἔχει ὑποστεῖ τή μιὰ ἢ τήν ἄλλη ἐποχὴ, θά πρέπει ὁμως νά ἀποκτήσει αὐτὴ τή γνώση ὄχι ἐπιθυμῶντας νά διοικεῖ τοὺς ἀνθρώπους, ἀλλὰ γιά νά μπορέσει ν' ἀπαντήσῃ σέ περίπτωση πού θά προκληθεῖ καί θά συναντήσῃ σθεναρὴ ἀντίδραση ἀπ' αὐτοὺς.

Πάνω ἀπ' ὅλα θά πρέπει ν' ἀποκτήσει κανεῖς τή γνώση τοῦ νόμου τοῦ Θεοῦ μόνο γιά τόν ἑαυτό του, ὥστε νά ἀποκτήσῃ ψυχικὴ εἰρήνη, σύμφωνα μέ τή διδασκαλία τοῦ Ψαλμωδοῦ: «εἰρήνη πολλὴ τοῖς ἀγαπῶσι τόν νόμον σου, Κύριε» (Ψαλμός ριγ' 165).

Ἄν θέλεις νά φτιάξεις τήν ψυχὴ σου κατοικητήριο τοῦ Θεοῦ, πρῶτα ἀπ' ὅλα νά προετοιμάσεις τό ἀπαραίτητο ὑλικό, ὥστε ὁ οὐράνιος Ἀρχιτέκτονας νά μπορεῖ νά ἀρχίσει τό χτίσιμο. Τό σπίτι πρέπει νά εἶναι φωτεινό καί εὐάερο. Νά ἔχει παράθυρα, πού εἶναι οἱ πέντες αἰσθήσεις, ὥστε τό οὐράνιο φῶς, ὁ ἥλιος τῆς δικαιοσύνης, νά μπορεῖ νά εἰσχωρήσῃ μέσα στόν ἐσωτερικό ἄνθρωπο. Ἡ πόρτα τοῦ σπιτιοῦ εἶναι ὁ ἴδιος ὁ Χριστός, γιατί εἶπε: «ἐγὼ εἶμαι ἡ θύρα». Ἐκεῖνος φυλάει τό σπίτι καί ζεῖ μέσα σ' αὐτό. Naί, ἂν ἡ ψυχὴ σου εἶναι ἔτσι προετοιμασμένη, ὁ Θεός μπορεῖ νά ἔρθῃ καί νά κατοικήσῃ ἐκεῖ.

Τάματα και 'Οδοιπορία

π. 'Ηλία 'Αναστασοπούλου

Τό τάμα και ή επακόλουθη μακριά και κουραστική πορεία, πού είναι απαραίτητη για τήν εκπλήρωσή του, αποτελεί ένα παλαιό θρησκευτικό φαινόμενο πού εξακολουθεί νά συγκινεί μέχρι τις μέρες μας. 'Η ιδιαίτερη αυτή εκδήλωση τής πίστης του ανθρώπου προς τό Θεό, συναντάται ήδη στην Παλαιά Διαθήκη. Οί άρχαιοί 'Εβραίοι από τόν Κάϊν μέχρι τούς Δανιήλ, 'Ιωήλ και Μαλαχία, έμφανίζονται νά τηρούν τό θρησκευτικό έθιμο, τό όποιο άλλοτε ονομάζεται προσφορά και άλλοτε δωρεά ή θυσία προς τό Θεό. Οί παραπάνω όροι ύποδηλώνουν τά συστατικά πού περιέχει μία γνήσια πράξη για νά γίνει δεκτή ως δίκαιη ένώπιον του Θεού και νά φέρει τό επιθυμητό αποτέλεσμα. «Και έσονται τῷ Κυρίῳ προσάγοντες θυσίαν έν δικαιοσύνη και άρέσει τῷ Κυρίῳ θυσία...» (Μαλ. 3,3-4)

Στά πρώτα κιόλας κεφάλαια τής Γένεσης περιγράφεται μέ σαφήνεια ότι ο Θεός δέν κάνει δεκτές όλες τις προσφορές έξισου «έπί δέ Κάϊν και επί ταϊς θυσίαις αὐτοῦ οὐ προσέσχεν» (Γεν. 4,5). 'Από τήν άρχή τής παρέμβασής του στην ανθρώπινη ιστορία, ο Θεός θέτει κάποιες αναλλοίωτες στό χρόνο προϋποθέσεις επικοινωνίας μέ τόν άνθρωπο, τις όποιες βρίσκουμε ένσωματωμένες στό χριστιανικό φαινόμενο του τάματος: «έάν όρθως προσενέγκης, όρθως δέ μή διέλγης, ήμαρτες, ήσύχασον, προς sé ή άποστροφή αὐτοῦ, και σύ άρξεις αὐτοῦ» (Γεν. 4,7).

Παράλληλα στην Παλαιά Διαθήκη διακρίνουμε και τήν διπλή έννοια τής οδοιπορίας. Στόν 84ο (83ο) ψαλμό (στίχ. 6), ο ψαλμωδός τονίζει ότι μακάριος είναι ο άνθρωπος «ὃς έστιν ή αντίληψις αὐτοῦ παρά σοί: αναβάσεις έν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ διέθετο...». 'Ο χαρακτήρας τής οδοιπορίας είναι και μυστηριακός, διότι συντάσσεται μεταξύ Θεού και ανθρώπου, αλλά πρωτίστως πνευματικός, διότι έχει ως σκοπό τήν ανανέωση τής πίστης και άφοσίωσης του προσκυνητοῦ. 'Η νομική διάσταση πού έντοπίζεται στό χωρίο 54 του 119ου (118ου) ψαλμοῦ υπενθυμίζει τή σημασία τής τήρησης του νόμου του Κυρίου, όταν ο πιστός βρίσκεται ακόμα sé άποδημία «ψαλτά ήσαν μοι τά δικαίωμάτά σου έν τόπῳ παροικίας μου». 'Η όρθή οδοιπορία, λοιπόν, πραγματοποιείται μέ τήν άνεκβίαστη θέληση του καθενός sé συνδυασμό μέ τήν έλεύθερη τήρηση του νόμου του Θεοῦ. Τά δυό συγκεκριμένα παλαιοδιαθηκικά χωρία προαναγγέλουν τις ρήσεις του ίδιου του Χριστοῦ πού ύπογραμμίζει τή σημασία τής ψυχικής διάθεσης αὐτῶν πού ζητούν τή θεϊκή παρέμβαση «ή πίστις σου séσωκέ σε...» (Ματθ.

9,22). Δέν άπαντάει ο Θεός μέ μαγικό τρόπο, ούτε βιάζει τήν ανθρώπινη συμμετοχή, διότι αυτό θά αποτελούσε τήν ύποβάθμιση του δημιουργήματός του sé ένα άνελεύθερο όν, πού περιορίζεται στη μηχανική εκπλήρωση του χρέους του προς τό Θεό. Σ' αυτή τήν περίπτωση τό ίδιο τό τάμα και ο κόπος τής οδοιπορίας θά ήταν άνούσια και άδύναμα. 'Αντιθέτως τό τάμα πού πραγματοποιείται μέ πληρότητα πίστεως και ή οδοιπορία πού συνοδεύει μία τέτοια πράξη άποκτάει τήν ποθούμενη παρησία προς τό Θεό.

Στή χριστιανική εποχή τό τάμα αλλάζει ριζικά. Μέ τή σταύρωση του Θεανθρώπου οι έννοιες τής προσφοράς και τής θυσίας άποκτούν άμιγώς χριστιανικό και σωτηριολογικό πλέον νόημα. Τώρα ο ίδιος ο Θεός γίνεται θυσία ύπέρ των ανθρώπων. 'Ο θυσιαζόμενος «παρέδωκεν έαυτόν ύπέρ ήμῶν προφοράν και θυσίαν τῷ Θεῷ είς όσμην εύωδίας» ('Εφ. 5,2). 'Ο Υίός του Θεοῦ προσφέρεται για νά μπορέσει ή ανθρωπότητα νά σωθει. 'Από αυτή τή στιγμή και έπειτα ή κάθε ανθρώπινη προσφορά δέν είναι παρά ένα μικρό αντίδωρο στη μεγάλη και φρικτή θυσία. 'Ο άπόστολος Παῦλος δίνει τό μέτρο «γίνεσθε είς άλλήλους χριστοί, εύσπλαχνοι, χαριζόμενοι έαυτοίς, καθώς και ο Θεός έν Χριστῷ

έχαρίσατο ήμίν» ('Εφ. 4,32). 'Η θυσία του Χριστοῦ έχει ύψιστη όντολογική σημασία, διότι όλη ή ύλη μεταμορφώνεται και μαζί μέ αυτήν ή συμβολική πράξη του προσφέρει.

Για νά κατανοήσουμε καλύτερα τό πώς άλλαξε ή μορφή του τάματος άς εξετάσουμε άρχικά τή λέξη τάμα. 'Ετυμολογικά ή λέξη τάμα προέρχεται από τό ρήμα τάσσω-τάξιμο. Είναι μία ύπόσχεση άφιέρωσης στό Θεό ή sé άγιο sé άνταπόδοση ζητούμενης χάρης. Είναι γεγονός ότι τό θρησκευτικό φαινόμενο του τάματος παρατηρείται σχεδόν sé όλες τις θρησκείες. 'Από τά πρωτόγονα άφρικανικά θρησκευάματα, τά άνατολικά συμπεριλαμβανομένου και του ίνδουισμού και του Βουδισμού μέχρι και τις μεγάλες μονοθεϊστικές θρησκείες, τόν ιουδαϊσμό, τό ισλάμ και τά διάφορα χριστιανικά δόγματα, τό τάμα αποτελεί άναπόσπαστο μέρος των λατρευτικῶν εκδηλώσεων των πιστῶν. Παράλληλα έντοπίζουμε τήν ύπαρξη στοιχείων, προσφοράς προς τό θείο στις άρχαίες θρησκείες των Αιγυπτίων και των 'Ελλήνων, καθώς και στό λεγόμενο νεοπαγανισμό - όλυμπισμό. Σε όλες αυτές τις περιπτώσεις διαφαίνεται ή προσφορά δώρων από τόν άνθρωπο στό άνώτατο όν - Θεό ως μία λατρευτική πράξη άφιέρωσης. Τά δώρα ως άφιέρωμα στό Θεό ή τούς θεούς, όπως - για παράδειγμα - συμβαίνει στη λα-

τρεία του ελληνικού δωδεκαθέου, έχουν λατρευτικό χαρακτήρα. Ωστόσο στεροούνται σωτηριολογικής διάστασης.

Η προσφορά, σε όλες τις θρησκείες, για να είναι γνήσια και όχι απλώς τυπική, οφείλει να περιέχει συνάμα και το στοιχείο της θυσίας. Έδώ γεννάται η έρώτηση πού θά μπορούσε να διευκρινίσει περισσότερο τά πράγματα. Σε τί δηλαδή διαφέρει τό χριστιανικό τάμα από τήν ιουδαϊκή θυσία, όπου ή αφιέρωση του πιστού στό Θεό ήταν κορυφαίας σημασίας. Στή χριστιανική εποχή τά τρία στοιχεία, του δώρου, της θυσίας και της προσφοράς, διατηρούνται όσον άφορά τήν πράξη, αλλά μεταμορφώνονται έννοιολογικά και ουσιαστικά. Ο Θεός δέ δωροδοκείται ούτε κατευνάζεται, αλλά προσεγγίζεται, ψηλαφείται και κοινωνείται.

Όσον άφορά τήν όδοιπορία ό δρόμος είναι σημαντικός, αλλά μόνο ως μία προετοιμασία της ψυχής να παραδώσει τά «δώρα» εκεί πού προορίζονται. Τά δώρα, όμως, δέν περιορίζονται στά υλικά πράγματα. Ο άληθινός Θεός ζητάει τόν ίδιο τόν άνθρωπο και τήν προαίρεσή του. Η πραγματική και ουσιαστική θυσία πού καλείται να κάνει στή θυσία ό πιστός, έγκειται στή θυσία του εγωισμού και των παθών, πού αποτελούν εμπόδιο στό δρόμο για τήν προσέγγιση της θείας χάρης. Τό αυθεντικό δώρο είναι ή συντετριμμένη και ταπεινή καρδιά, άφου ή ίδια ή πίστη είναι δώρο του Θεού προς τόν άνθρωπο και όχι τό αντίθετο. Η ουσιαστική προσφορά είναι άπλά ή αγάπη προς τό Θεό, μία αγάπη στήν όποία συμμετέχουν όλες οι δυνάμεις του ανθρώπου, ή καρδιά, ό νοῦς και ή ψυχή.

Στή μετά τό Χριστό εποχή τό τάμα και ή όδοιπορία παίρνουν βαθύτατο προσωπικό και μυστηριακό χαρακτήρα. Τό είδος του τάματος και ό λόγος για τόν όποιο γίνεται από τόν καθένα παραμένει ένα μυστικό πού φυλάσσεται μέ ζήλο από τόν αίτοῦντα. Είναι μία υπόθεση μεταξύ του Θεού και του ανθρώπου πού επιλέγει αυτό τόν τρόπο προσέγγισης του Θεού. Η όδοιπορία είναι στήν ουσία ή αναζήτηση του θείου έλέους. Στο ανώνυμο βιβλίο μέ τίτλο «Οι περιπέτειες ενός προσκυνητού», ό πρωταγωνιστής ξεκινά τήν πορεία του μέ τήν ακόλουθη κατάθεση ψυχής : «Μέ του Θεού τή χάρη είμαι ένας χριστιανός. Οι πράξεις μου, άλλοίμονο, μέ παρουσιάζουν ένα μεγάλο άμαρτωλό, και ως προς τή ζωή μου, είμαι ένας άνθρωπος χωρίς σπίτι, προέρχομαι από πολύ άσημη οικογένεια και γυρίζω περιπλανώμενος από μέρος σε μέρος». Ξεκινάει ό προσκυνητής τήν πορεία για να βρει τό Θεό και ανακαλύπτει μέσω της καρδιακής προσευχής τήν άμαρτωλότητά του. «Όπως μάς λέει ό ίδιος, αποκτά τήν πίστη. «Διά μέσου της προσευχής επιτυγχάνεται ή απόκτηση πίστewος και εκτελούνται οι αγαθές πράξεις, ένw χωρίς αυτήν καμμία πράξις χριστιανικής ευσέβειας δέν κατορθώνεται». Τό γνήσιο, λοιπόν, τάμα συνοδεύεται μέ προσευχή και αυτός είναι ό λόγος για τόν όποιο οι χριστιανοί προστρέχουν σε τόσο μεγάλο βαθμό στά προσκυνήματα, γνωρίζοντας τή δύναμη της μεσιτείας των άγιων και της Θεοτόκου στό Χριστό.

Η προσωπική ανάγκη να αφήσει κανείς τά καθημερινά πράγματα και τις άπασχολήσεις, πηγάζει από τήν αναζήτηση της βαθύτερης επικοινωνίας μέ τό Θεό. Για τήν επίτευξη, όμως, αυτού του στόχου ό πιστός ζητά τή βοήθεια και τήν άρωγή των άγιων και της Θεοτόκου.

Τά τάματα - προσκυνήματα στή Θεοτόκο είναι τά πιό διαδεδομένα στήν όρθόδοξη άνατολή. Για τόν πιστό ή Παναγία είναι ή μάνα στήν όποία καταφεύγει αναζητώντας παρηγοριά. Χαρακτηριστικό είναι τό προσκυνήμα της Παναγίας της Τήνου, στήν όποία καταφεύγουν κάθε χρόνο χιλιάδες πιστοί εκπληρώνοντας τά τάματά τους. Άλλα γνωστά προσκυνήματα της Θεοτόκου είναι ή Παναγία Μαλεβή στήν Πελοπόννησο, ή Παναγία του Κύκκου στήν Κύπρο, ή Παναγία Σουμελά στή Μακεδονία (πού αποτελεί τό προσκυνήμα των ξεριζωμένων Έλλήνων του Πόντου) καθώς και άμέτρητα άλλα. Τέλος, τό Άγιο Όρος αποτελεί έδώ και δέκα αιώνες χώρο αναζήτησης της θείας παρηγοριάς και της μεσιτείας της Θεοτόκου.

Όστόσο θά ήταν παράλειψη να μην αναφερθούμε και στό προσκυνήμα της Παναγίας Καθολικής στήν Κρεμαστή της Ρόδου. Στόν ιερό αυτό χώρο παρατηρείται έδώ και χρόνια ένα αξιοσημείωτο φαινόμενο πού ξεκίνησε έδώ και πολλά χρόνια και συνεχίζεται έντονα μέχρι τις μέρες μας. Η θαυματουργική εικόνα της Παναγίας, πού φυλάσσεται στό ναό, αποτελεί πόλο έλξης για χιλιάδες προσκυνητές, πολλοί από τούς όποιους καταφθάνουν στό ναό πεζοί, εκπληρώνοντας μέ αυτό τόν τρόπο τό τάμα τους. Συχνά διανύουν πολλά χιλιόμετρα για αρκετές ώρες μέ δυνάμεις περιορισμένες λόγω άρρώστιας ή ηλικίας. Τό προσκυνήμα αυτό είναι εκδηλο κατά τή διάρκεια των άκολουθιών του Άκαθίστου Ύμνου. Σχεδόν πάντα αυτή ή όδοιπορία συνοδεύεται από συγκεκριμένη αίτηση ή τάμα προς τήν Παναγία. Συνοδεύεται επίσης από τήν προσευχή και τήν πί-

στη ότι ή Παναγία θά εισακούσει τά αίτήματα των καταπονομένων.

Έντύπωση προκαλεί τό γεγονός ότι πολλοί ήλικιωμένοι όχι μόνο καταφέρνουν να περπατήσουν ως τήν πόρτα του ναού και του ιερού προσκυνήματος, αλλά και παραμένουν όρθιοι στή διάρκεια της άκολουθίας ευχαριστώντας τήν Παναγία πού τούς έδωσε τή δύναμη να εκπληρώσουν τό τάμα τους. «Όταν γυρίζουν στά σπίτια τους, τό θαῦμα μπορεί να μην τούς περιμένει όλος ή μπορεί να άργήσει να τούς επισκεφθεί, αλλά όλοι νιώθουν πώς έχουν πάρει δύναμη και νόημα ζωής από τήν εκπλήρωση του τάματός τους. Τό τάμα επαναλαμβάνεται και τήν επόμενη χρονιά. «Και του χρόνου», ευχονται ό ένας στον άλλο και, αν κοιτάξει κανείς προσεκτικά, τό προσωπικό θαῦμα έχει επιτελεστεί στήν καρδιά όλων. Άλλοι έχουν μαλακώσει, άλλοι ανανεώνουν τήν πίστη τους στό Θεό μέσα από τήν αγάπη της Παναγίας, άλλοι θεραπεύονται, ένw άλλοι άπλά βρίσκουν τό δρόμο τους, τήν όδοιπορία προς τή Βασιλεία του Θεού και τή σωτηρία. ■

Τά τάματα - προσκυνήματα στή Θεοτόκο είναι τά πιό διαδεδομένα στήν όρθόδοξη άνατολή. Για τόν πιστό ή Παναγία είναι ή μάνα στήν όποία καταφεύγει αναζητώντας παρηγοριά.

Λόγος

έκφωνηθείς κατά τήν Ἀπόδοση

τῆς Ἑορτῆς τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου (23-08-2007)

στόν Ἱερό Ναό τῆς Παναγίας Καθολικῆς Κρεμαστῆς

τοῦ Ἀρχ. Νεκταρίου Πόκια

Σεβασμιώτατε Μητροπολίτα Ρόδου καί σεπτέ μας Ποιμενάρχα κ. Κύριλλε, Σεβασμιώτατε Μητροπολίτα Ἰταλίας καί Μελίτης κ. Γεννάδιε, Θεοφιλέστατε Ἐπίσκοπε Ἀλικαρνασσοῦ κ. Ἐμμανουήλ, σεβαστοί Πατέρες, ἐντιμότατοι Ἄρχοντες, λαέ τοῦ Θεοῦ ἡγαπημένε καί θεοτοκοστήρικτε.

Φωνή σάλπιγγας πού νά ἀντηχεῖ δυνατώτερα ἀπό κάθε ἀνθρώπινη φωνή καί νά συγκλονίζει τά πέρατα, ἀπαιτεῖ ὁ λόγος πρὸς τιμὴν τῆς σημερινῆς ἱεράς ἡμέρας τῆς Ἀποδόσεως τῆς ἑορτῆς τῆς Κοιμήσεως τῆς Ὑπεραγίας μας Θεοτόκου.

Ἰλιγγιᾶ ἐκστατικός κάθε ὑπερκόσμιος νοῦς γιὰ νά ὑμνήσει τὴν Βασίλισσα τοῦ παντός, τὴν ὀλόχρυση καί θεοκατασκευάστη κιβωτό τοῦ ἀγιάσματος, πού σήμερα ἀναχωρεῖ ἀπὸ τά ἐπίγεια σκηνώματα καί μετακομίζεται στὴν ἄνω Ἱερουσαλήμ.

Ἐντύπωση προκαλεῖ ὁ πανηγυρικός ἑορτασμός τῆς μεταστάσεώς της. Ἄν καί πένθιμο γεγονός γιὰ τὸ ὅποιο θά ταίριαζαν δάκρυα, θρήνοι καί ἀναστεναγμοί, ἐντούτοις παρατηροῦμε ἕναν χαρμόσυνο καί θριαμβευτικό τόνο. «Τῇ ἐνδόξῳ κοιμήσει Σου οὐρανοὶ ἐπαγάλονται καί Ἀγγέλων γέγηθε τά στρατεύματα...». Τά ἱερά Εὐαγγέλια δὲν ἀναφέρουν τίποτε γιὰ τὴν κοίμηση τῆς Παναγίας μας. Ὅτι γνωρίζουμε, μᾶς τὸ παραδίδει ἡ Ἱερά Παράδοση. Σ' αὐτὴν στηρίχτηκαν οἱ ἱεροὶ ὑμνογράφοι ἀλλὰ καί οἱ Ἅγιοι Πατέρες γιὰ νά συνθέσουν, νά σχολιάσουν καί νά ἐρμηνεύσουν σέ βαθυστόχαστα ἐγκώμια καί θεολογικὲς ὁμιλίες τὸ μυστήριό τῆς χαρποιοῦ Κοιμήσεως τῆς Παναγίας μας.

Μέ τὴν Κοίμησή της νίκησε τοὺς ὄρους τῆς φύσεως. Τὸ μῆμα της ἔγινε «κλιμαξὸς πρὸς οὐρανόν».

Ἔτσι, ἐνῶ κλείνει τοὺς αἰσθητοὺς ὀφθαλμούς της, ὑψώνει γιὰ χάρη μας

«Τείχιόν μου τάς φρένας,
Σωτήρ μου·
τό γάρ τεῖχος τοῦ κόσμου
ἀνυμνήσαι τολμῶ,
τὴν ἄχραντον Μητέρα Σου·
Σὺ οὖν μοι δώρησαι γλῶτταν,
προφοράν καί λογισμόν
ἀκαταίσχυντον».

τοὺς νοητούς, γιὰ νά ἀγρυπνοῦν καί νά ἐξιλειώνουν τὸν Θεὸ ὑπὲρ τῆς σωτηρίας τοῦ κόσμου. Ἐνῶ στά θεοκίνητα χεῖλη της εἰσήγησε ὁ ἔναρθρος λόγος, ἀείλαλο ἀνοίγει τὸ πρεσβευτικό της στόμα ὑπὲρ ὄλου τοῦ γένους. Ἐνῶ συνέστειλε τίς σωματικές καί θεοφόρες της παλάμες, τίς ὑψώνει ἄφθαρτες πρὸς τὸν Υἱὸ καί Θεὸ της, ὑπὲρ ὀλόκληρης τῆς οἰκουμένης.

Εὐρισκόμενοι στό μεγάλο Θεομητορικό προσκύνημά της, ἐδῶ στόν περιλαμπρο τοῦτο Ἱερό Ναὸ ἀποκαλύπτουμε τὴν γλυκιὰ φυσιογνωμία τῆς Παναγίας τῆς ἐπινομαζομένης Καθολικῆς, πού μέ τὸ παρήγορο βλέμμα της ζεσταίνει τίς παγωμένες καρδιές μας, μετριάζει τὸν ἀνθρώπινο πόνο καί ἐμπνέει πίστη, ἐμπιστοσύνη, ἐνθουσιασμό καί ἐλπίδα. Τέτοιες στιγμές, ὅμως, ἡ γλῶσσα ἀποδεικνύεται ἀδύνατη καί ἄτονη μπροστά στό ὑπερμέγεθες μεγαλεῖο της. Αὐτὸς εἶναι καί ὁ λόγος πού πρέπει νά σιωποῦμε, γιατί ὅλη ἡ ζωὴ τῆς Παναγίας μας ἦταν βαπτισμένη μέσα στὴ θεία σιωπὴ γιὰ ὅλα τὰ θαυμαστά πού συνέβαιναν. Αὐτὸ τὸ μυστήριο τῆς σιωπῆς καί τῆς σιγῆς τοῦ Θεοῦ συγκεκριμενοποιεῖται μέσα στά παρθενικά

σπλάχνα της. Ἡ ἴδια συνεχίζει αὐτὴ τὴν εὐγλωττη σιωπὴ μπροστά στό ἀνεπανάληπτο μυστήριο τῆς σάρκωσης τοῦ λόγου. Μέ σιγὴ ἀποδέχεται τὸ μυστήριο καί μέ τὴν ἴδια σιγὴ γεννᾷ τὸ μυστήριο. Ζεῖ σέ μία θεία σιωπὴ, τρέφεται ψυχικά μέ τὸ θεϊκὸ λόγος, στό ἥσυχο καί σιωπηλὸ περιβάλλον τοῦ Ναοῦ. Σιωπᾷ κατὰ τὸν Εὐαγγελισμό της καί κατὰ τοὺς ἑννέα μῆνες τῆς κυοφορίας

της. Ἔχει τὸ στόμα της ἀγνό καί καθαρό, ὅπως καί τὴν καρδιά της. Ζεῖ σέ μία σιωπηλὴ παραδείσια ἀτμόσφαιρα. Ἡ μητρικὴ της καρδιά κτυπάει κάθε φορὰ πού βρίσκειται μπροστά σέ ἕνα καινούργιο θεϊκὸ γεγονός. Καί ὅσο πῶς μεγάλο εἶναι αὐτὸ τὸ γεγονός, τόσο μεγαλώνει καί ἡ σιωπὴ της. Ὅλη ἡ ζωὴ της εἶναι ἕνα σιωπηλὸ μυστήριο, τὸ ὅποιο οὔτε κι Ἐκείνη μπορεῖ νά ἐρμηνεύσει καί νά ἐκφράσει μέ λόγια.

Αὐτὴ ἡ σιωπὴ, αὐτὴ ἡ σιγὴ της, ὑφαίνει τὸ μεγαλεῖο τῆς προσωπικότητάς της. Μέ σιωπὴ φροντίζει τὸ Μονογενὴ της. Σιωπηλὴ μένει στὴν ἐπίσκεψη τῶν ποιμένων καί τῶν μάγων. Μέ σιωπὴ καί ἐκσταση ἀκούει ὅσα τῆς λέει ὁ γέροντας Συμεών, ὅταν πηγαίνει στόν Ναὸ τὸ παιδί της. Μέ σιωπὴ παρακολουθεῖ τὴ διδασκαλία τοῦ Υἱοῦ της, τὴ ζωὴ Του καί τὰ θαύματά Του. Μέ βουβὴ πονεμένη σιωπὴ ὑπομένει τὰ πάθη Του καί τὸ Σταυρικό Του θάνατο. Ἀλλὰ καί μέ ἐνθουσιώδη μητρικὴ σιωπὴ χαίρεται καί σκιρτᾷ στὴν Ἀνάστασή Του.

Αὐτὴ ἡ σιωπὴ μεταφέρεται ἀνά τοὺς αἰῶνες καί στὴν Ἐκκλησία μας. Οἱ θεοκίνητοι Πατέρες, αὐτοὶ οἱ σιωπῶντες κήρυκες, βλέπουν πάντα τὴν Θεοτόκο ἀλληλένδετα συνδεδεμένη μέ τὴν Ἐκκλησία.

Καί τὸ ἀγιαστικὸ ἔργο τῆς Ἐκκλησίας γίνεται σέ μία ἀπέραντη σιωπὴ

ανά τους αιώνες. Σιωπηλά προσεύχεται, σιωπηλά διδάσκει, σιωπηλά νοθεύει, σιωπηλά και άθόρυβα ευεργετεί, σιωπηλά προσφέρει και έλεει, σιωπηλά συγχωρεί και γιατρεύει, σιωπηλά άγαπᾶ και σώζει.

Ἄλήθεια πόσες φορές ἀναλογιστήκαμε τί προστασία παρέχει στὸν κόσμο μας ἡ ἀσκητικὴ προσευχὴ τῆς σιωπῆς; Ἐάν προσέξεις τὴ γλῶσσα σου, λέει ὁ Ἅγιος Ἰσαάκ ὁ Σύρος, θά ἔχεις τὴν χάρη τοῦ Θεοῦ γιὰ νὰ ἀποκτήσεις τὴν καρδιακὴ κατάνυξη καὶ νὰ γεμίσεις ἀπὸ τὴν χαρὰ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Ἡ σιωπὴ εἶναι λόγου τιμιωτέρα καὶ ἀνωτέρα πάσης Θεολογίας, λέει κάποιον ἄλλου ὁ ἴδιος Πατήρ. Καταλαβαίνουμε λοιπὸν τὴν ἀξία καὶ τὴν προσφορὰ τῆς σιωπῆς πού γίνεται μὲ ἐπίγνωση, μίας σιωπῆς σάν ἐκείνη τῆς Μητέρας τοῦ Θεοῦ μας.

Ἅγιοι Ἀρχιερεῖς, ἀγαπητοὶ συμπανηγυριστές.

Ἡ τεχνοκρατούμενη, πλουραλιστική καὶ θορυβώδης ἐποχὴ μας ἀγωνίζεται γιὰ νὰ ἐκμηδενίσει τὴ σιωπὴ καὶ τὴν ἀξία τῆς. Οἱ ἄνθρωποι σήμερα δὲν ξέρουν ἢ δὲν θέλουν νὰ σιωποῦν. Δὲν ἔχουν κἄν τὴν ὑπομονὴ νὰ ἀκούσουν τὸν συνάνθρωπό τους. Σήμερα πιστεύουμε πολὺ στὴ δύναμη καὶ στὴν ἀποτελεσματικότητά τοῦ λόγου. Αὐτὴ τὴν περίοδο ἰδιαίτερα, ἡ περιρρέουσα ἀτμόσφαιρα μᾶς βομβαρδίζει μὲ λόγους. Ζοῦμε ἔτσι σὲ μία σύγχρονη Βαβέλ φωνῶν καὶ ἤχων. Ξεχνᾶμε, ὅμως, ὅτι ἡ ψυχὴ μας ὠριμάζει μέσα στὴ θεία σιωπὴ. Μᾶς διαφεύγει τὸ ὅτι ἡ σιωπὴ δὲν εἶναι ἀπλᾶ μία ἄρνηση τοῦ λόγου, ἀλλὰ κλείνει μέσα τῆς κάποια ὀλοκλήρωση, κάποια μυστικὴ δύναμη δημιουργίας καὶ μία ἀπέραντη ἐνδόμυχη ἐσωτερικὴ τελειότητα. Ὁ λαός μας λέει ὅτι ἡ σιωπὴ εἶναι χρυσός, ἐνῶ οἱ Πατέρες ὅτι ἡ σιωπὴ εἶναι Χριστός. Εὐχηθεῖτε ἀλλὰ καὶ προσευχηθεῖτε συγχρόνως, φεύγοντας ἀπὸ τὸ ἱερό τοῦτο τῆς τοπικῆς μας Ἐκκλησίας Παλλάδιο, νὰ ἐγκολληθούμε ἀλλὰ καὶ νὰ μιμηθοῦμε αὐτὴ τὴ σιωπὴ. Τότε πραγματικά θά γίνει ἡ ζωὴ μας μία σιωπῶσα παραίτηση γιὰ τὸν περιγυρό μας, γιὰ τὴν Ἐκκλησία μας γιὰ τὴν κατ' οἶκον Ἐκκλησία, τὴν οἰκογένειά μας καὶ γιὰ τὴν κοινωνία μας εὐρύτερα. Ἀμήν. ■

ΑΠΟ ΤΟ ΓΕΡΟΝΤΙΚΟ

Οἱ δαίμονες ἀποκαλύπτουν τί φοβοῦνται καὶ τί ἀγαποῦν

Ἐκ τῆς βιβλίου «Ἄγνωστες σελίδες τοῦ Γεροντικοῦ», 1996 (σελ. 67-71), ἐκδ. Τὸ Περιβόλι τῆς Παναγίας.

Πρὶν ἀπὸ εἴκοσι χρόνια, ὅταν ζοῦσε ὁ Ἰωάννης, ὁ πράγματι εὐσεβέστατος καὶ ἀνώτερος στὴ φιλοθεΐα ἀπὸ αὐτοὺς πού τώρα κατέχουν τὴ θέση του, ὁ λεγόμενος Βοστρηνός¹, πού ἔγινε χαρτουλάριος² στὴ Δαμασκὸ καὶ ἔφερε στὶς ἅγιες ἐκκλησίες εἰρήνη³ καὶ ὄχι ταραχὴ, συνέβη νὰ σταλεῖ σὲ ὑπηρεσία ἀπὸ τὸν τότε λεγόμενο σύμβουλο στὴν περιοχὴ τῆς Ἀντιόχειας τῆς Συρίας. Ἐκεῖ ὑπῆρχαν τέσσερις κοπέλες δαιμονισμένες πού ἔλεγαν πολλὰ μὲ τὴν ἐνέργεια τοῦ διαβόλου, τίς ὁποῖες οἱ ἐντόπιοι τίς ἔφεραν στὸν μακαριστὸ Ἰωάννη πού προαναφέραμε. Αὐτός, ὅταν ἄκουσε τοὺς δαίμονες νὰ λένε πολλὰ μὲ τὸ στόμα αὐτῶν τῶν κοριτσιῶν στὰ συριακά, τίς ρώτησε γιὰ πολλὰ καὶ διάφορα θέματα πού συντελοῦν στὴν ὠφέλεια τῆς ψυχῆς, δηλαδὴ γιὰ τὴν πώση τους ἀπὸ τὸν οὐρανὸ, γιὰ τὸν παράδεισο, γιὰ τὸν καρπὸ πού ἔφαγε ὁ Ἀδάμ, γιὰ τὸ φίδι καὶ γιὰ πολλὰ ἄλλα, πού δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ τὰ ἀναφέρουμε λόγῳ τῆς ἀδυναμίας τῶν πολλῶν. Δυὸ ὅμως θέματα θά τὰ ἀναφέρω, ἐπειδὴ εἶναι ἐποικοδομητικὰ γιὰ ὅλους.

Τίς ρώτησε λοιπὸν ὁ μακάριος ἐκεῖνος ἄνθρωπος ἂν φοβοῦνται τίς προσευχῆς «Πάτερ ἡμῶν»⁴, «Ὁ κατοικῶν ἐν βοήθειᾳ τοῦ Ὑψίστου»⁵ καὶ «Μεθ' ἡμῶν ὁ Θεός»⁶. Καὶ ἀποκρίθησαν: «Εἶναι ὠφέλμες αὐτές οἱ προσευχῆς σας». Στὴ συνέχεια θέλησε νὰ ρωτήσει γιὰ τὸ «Ἀναστήτω ὁ Θεός καὶ διασκορπισθήτωσαν οἱ ἐχθροὶ αὐτοῦ»⁷- μὲν ὅμως ἄρχισε νὰ τὸ λέει, φώναζαν οἱ δαίμονες καὶ τοῦ εἶπαν: «Μὴν πεῖς αὐτὰ τὰ λόγια, γιὰτὶ δὲν θά σοῦ ἀποκριθοῦμε τίποτε ἄλλο. Διότι σὲ ὅλη τὴ Γραφὴ δὲν ὑπάρχει ἄλλος λόγος πού νὰ ἐξουδετερώνει τὴ δύναμή μας ὅπως αὐτός».

Ἀλλάζοντας τότε θέμα ὁ μακάριος, τοὺς ρώτησε: «Ποῖα πράγματα φοβᾶστε ἀπὸ τοὺς Χριστιανούς;» Τοῦ λένε ἐκεῖνοι: «Ὅντως ἔχετε τρία πράγματα μεγάλα ἕνα πού φορᾶτε στὸν λαϊμὸ σας, ἕνα πού λούζεστε στὴν ἐκκλησία καὶ ἕνα πού τρώτε στὴ σύναξη».

Κατάλαβε βέβαια ὁ δοῦλος τοῦ Θεοῦ, ὁ Ἰωάννης, ὅτι ἐννοοῦν τὸν τίμιο σταυρὸ, τὸ ἅγιο βάπτισμα καὶ τὴν ἅγια κοινωνία, καὶ τοὺς ξαναρώτησε: «Ἀπὸ αὐτὰ τώρα τὰ τρία πράγματα, ποῖο φοβᾶστε περισσότερο;» Τότε καὶ ἐκεῖνοι τοῦ ἀποκρίθησαν: «Πράγματι, ἂν φυλάγατε καλὰ αὐτὸ πού μεταλαβαίνετε, κανένας ἀπὸ μᾶς δὲν θά μπορούσε νὰ κάνει κακὸ σὲ Χριστιανό».

Δοξάζοντας τὸν Θεὸ γιὰ τὰ λεχθέντα ὁ εὐσεβὴς Ἰωάννης, πάλι τοὺς ρώτησε: «Ποῖα πίστη ἀγαπᾶτε ἀπὸ ὅλες αὐτές πού ὑπάρχουν στὸν κόσμον σήμερα;» Τοῦ λένε: «Αὐτῶν πού δὲν ἔχουν κανένα ἀπὸ τὰ τρία πράγματα πού σοῦ εἶπαμε, οὔτε ὁμολογοῦν Θεὸ ἢ Γιὸ Θεοῦ τὸν γιὸ τῆς Μαρίας».

Ἀποκρίθηκε ὁ Ἰωάννης καὶ εἶπε: «Καὶ πῶς ἐσεῖς τὸν ὁμολογήσατε Γιὸ Θεοῦ ὅταν τοῦ φωνάζατε: Ὅτι ἔχουμε κοινὸ μὲ σένα, Γιέ τοῦ Θεοῦ;»⁸ Σώπασαν τότε γιὰ λίγο καὶ τοῦ εἶπαν: «Χωρὶς νὰ μᾶς ἀρέσει ἢ νὰ τὸ θέλουμε, ἀλλὰ ἐπειδὴ μᾶς ἀνάγκαζε ἡ δύναμή Του φωνάζαμε ὅτι εἶναι Γιὸς τοῦ Ὑψίστου, γιὰ νὰ ντροπιαστοῦν οἱ Ἰουδαῖοι πού ἔλεγαν βλασφημίες σὲ βάρος του καὶ τὸν ἀποκαλοῦσαν ἄνομο».

Αὐτὰ καὶ πολλὰ ἄλλα εἶπαν μὲ τὸ στόμα ἐκείνων τῶν γυναικῶν οἱ δαίμονες μπροστὰ σὲ λαὸ καὶ πολὺ πλῆθος πού ἄκουε, ἀπὸ τοὺς ὁποῖους πολλοὶ ζοῦν ἀκόμη καὶ μαρτυροῦν γι' αὐτὰ πού τὰ εἶδαν μὲ τὰ μάτια τους.

1) Ἀπὸ τὴν πόλη Βόστρα τῆς Ἀραβίας. 2) Χαρτουλάριος: ὑπεύθυνος τῶν ἀρχείων τοῦ κράτους: ὑψηλὴ θέση τῆς ἐποχῆς. 3) Φαίνεται ὅτι τὴν ἐποχὴ ἐκείνη ὑπῆρχαν προβλήματα στὸν γῶρο τῆς τοπικῆς Ἐκκλησίας καὶ ὁ Ἰωάννης αὐτὸς συνετέλεσε στὴν ἐπίλυσή τους. 4) Ματθ. 6, 9-13. 5) Ψαλμ. 90. 6) Ἠσ. 8, 8-10 πρβ. τὴν ὁμώνυμη ἐκτενὴ ἐχθρὸν τοῦ Μεγάλου Ἀποδείπνου. 7) Ψαλμ. 67, 2. 8) Μάρκ. 5, 7· Λουκ. 8, 28.

Πότε ή συναισθηματική άγωγή δέν είναι κατάλληλη

της Παρασκευής Μαντικοῦ-έκπαιδευτικοῦ

Η συναισθηματική άγωγή δέν πρέπει νά θεωρεῖται πανάκεια γιά κάθε άρνητικό συναίσθημα πού εμφανίζεται. Αυτό σημαίνει ότι οί γονεῖς δά πρέπει νά εἶναι άπόλυτα ήρεμοί γιά νά ενεργοῦν σωστά. Ἐπό τήν άλλη πλευρά, τά παιδιά γιά νά εἶναι δεκτικά σ' αὐτή τή διδασκαλία, δά πρέπει νά βρίσκονται σ' ἕνα κατάλληλο στάδιο ανάπτυξης.

Ἐπάρχουν καταστάσεις όπου ή εφαρμογή τῆς συναισθηματικῆς άγωγῆς δά πρέπει νά αναβάλλεται. Τέτοιου εἶδους καταστάσεις αναφέρονται παρακάτω:

Ἐ περιορισμένος χρόνος

Οί σύγχρονες οικογένειες αναλώνονται στό κυνήγι τοῦ χρόνου. Οί περισσότεροι γονεῖς τρέχουν νά προλάβουν νά φτάσουν ἔγκαιρα στόν παιδικό σταθμό, στό σχολεῖο, στή δουλειά. Πολλές φορές τά συναισθηματικά τῶν παιδιῶν βγαίνουν στήν ἐπιφάνεια σέ άγχογόνες μεταβατικές περιόδους. Οί στιγμές αὐτές δέν εἶναι οί πλέον ιδανικές γιά τήν εφαρμογή τῆς συναισθηματικῆς άγωγῆς ή όποία άπαιτεῖ ὑπομονή καί ήρεμία. Τά παιδιά δέν εἶναι μηχανές καί δέ μποροῦν νά βιώσουν τίς συναισθηματικές ἐμπειρίες σύμφωνα μ' ἕνα αὐθαίρετο χρονοδιάγραμμα. Οί γονεῖς μέ μικρά παιδιά εἶναι δυνατό νά συζητοῦν μαζί τους πρὶν τά βάλουν γιά ὕπνο ή κατά τή διάρκεια τοῦ μπάνιου. Ἐ κουβεντούλα αὐτή, μέ τά παιδιά προσχολικῆς ηλικίας καί τούς ἐφήβους, μπορεῖ νά γίνεται κατά τή διάρκεια μικρῶν καθηκόντων πού μοιραζόμαστε μαζί τους, τό πλύσιμο τῶν πιάτων ή τό μάζεμα τῶν ρούχων. Ἐ διαδρομή πρὸς τό φροντιστήριο, τό γυμναστήριο ή τό ὠδεῖο, προσφέρει εὐκαιρίες γιά συζήτηση. Ἐ κόσμος δά ἦταν ιδανικός, ἄν εἶχαμε τό χρόνο νά συζητήσουμε τά συναισθήματα τῶν παιδιῶν μας χωρίς πίεση ή διακοπές. Τά θέματα γιά συζήτηση δέν πρέπει νά αναβάλλονται ἐπ' άόριστον ἔξαιτίας τοῦ περιορισμένου χρόνου.

Τό άκροατήριο

Ἐ συναισθηματική άγωγή εφαρμόζεται σωστά όταν ὁ γονεάς βρίσκεται άπέναντι στό παιδί του καί

συζητᾶ μ' αὐτό χωρίς τήν παρουσία άλλων μελῶν τῆς οικογένειας, φίλων ή ξένων. Μέ τόν τρόπο αὐτό τό παιδί δέν ἔρχεται σέ δύσκολη θέση καί οικοδομοῦνται σχέσεις οικειότητας καί ἐμπιστοσύνης. Οί συνομηλητές ἐλεύθεροι άπαντοῦν εἰλικρινά, χωρίς ν' άνησυχοῦν τί δά σκεφτοῦν οί άλλοι πού τούς παρακολουθοῦν. Γιά τίς οικογένειες πού ἀντιμετωπίζουν προβλήματα ἀνταγωνισμοῦ καί ἀντιζηλίας μεταξύ ἀδελφῶν, ή συμβουλή αὐτή εἶναι πολύ σημαντική.

Εἶναι φορές πού οί γονεῖς δείχνοντας ἐνσυναίσθηση στό ἕνα παιδί, τό άλλο ξεσπᾶ σέ ἐκρήξεις ὀργῆς. Εἶναι δύσκολο νά δείξουμε ἀνοιχτά τήν ἐνσυναίσθησή μας, όταν ἔχουμε μπροστά μας δύο ἄτομα πού βρίσκονται σέ σύγκρουση, χωρίς νά φανεῖ ὅτι παίρνομε τό μέρος τῆς μίας ή τῆς άλλης πλευρᾶς. Ἐν τό παιδί ἔχει τό χρόνο νά μείνει μόνο του μ' ἕνα γονεά πού συμεμερίζεται τό πρόβλημά του, τότε ἴσως ἐγκαταλείπει τίς ἄμυνές του καί ἐκφράσει εἰλικρινά αὐτό πού νιώθει. Βασική προϋπόθεση εἶναι νά δίνεται σέ κάθε παιδί ὁ ἴδιος χρόνος. Ἐ ἱκανότητα τῶν γονεῶν γιά ἐνσυναίσθηση μπορεῖ νά ἐπηρεαστεῖ ἀπό τήν παρουσία τῶν συνομηλικῶν καί τῶν ἐνηλικῶν συγγενῶν (παπποῦδες- γιαγιάδες). Εἶναι δύσκολο ν' ἀποδεχθεῖ ὁ γονεάς τά συναισθήματα τοῦ παιδιοῦ του, όταν ἀκούει τήν κρίση τοῦ παπποῦ ή τῆς γιαγιάς, εἴτε αὐτή ἐκφράζεται λεκτικά εἴτε ὄχι. Ἐν ή κατάσταση -λόγω τῆς ὑπαρξης ἀκροατηρίου- δέν εἶναι ιδανική γιά συζήτηση, πεῖτε στό παιδί σας ὅτι ή κουβεντούλα σας αναβάλλεται γιά κάποια άλλη στιγμή. Καί φροντίστε νά τό κάνετε.

.....

Ἐν τό παιδί ἔχει τό χρόνο νά μείνει μόνο του μ' ἕνα γονεά πού συμεμερίζεται τό πρόβλημά του, τότε ἴσως ἐγκαταλείπει τίς ἄμυνές του καί ἐκφράσει εἰλικρινά αὐτό πού νιώθει.

Κούραση καί ἐκνευρισμός

Ἐ συναισθηματική άγωγή άπαιτεῖ κάποιο ἐπίπεδο ἐνέργειας καί δημιουργικῆς σκέψης. Ἐ ἔξάντληση ή ὁ ἔντονος θυμός μειώνουν τήν ἱκανότητα τῶν γονιῶν νά σκεφτοῦν καθαρά καί νά ἐπικοινωνήσουν ἀποτελεσματικά. Σέ τέτοιες περιπτώσεις δά πρέπει νά αναβάλλεται ή συναισθηματική άγωγή. Οί γονεῖς μποροῦν νά ξεκουραστοῦν καί νά νιώσουν ἀναζωογονη-

μένοι με την προσευχή, μ' ένα καλό βιβλίο, μ' ένα περίπατο. Η προσευχή, ή βασίλισσα των αρετών, είναι αυτή που κατά τον Απόστολο Παύλο εμποδίζει τον άνθρωπο να παραδίδεται στα πάθη (Α΄ Τιμ. β΄ 8). "Αν τό πάθος τής όργής κυριεύσει τή ψυχή, ή σοφία και ή σύνεση δέ βρίσκουν μέρος νά κατοικήσουν στήν καρδιά τών γονέων". Η συναισθηματική άγωγή απαιτεί άπόλυτη ήρεμία. Ο γέροντας Παΐσιος έλεγε στους συνομιλητές του: «Έγώ, όταν θέλω νά ξεκουραστώ, προσεύχομαι. Είδα ότι μόνον ή προσευχή ξεκουράζει σωστά τόν άνθρωπο. Γι' αυτό νά προσεύχεστε και νά μελετάτε»². "Αν ή έξάντληση, τό άγχος και ό θυμός «μπλοκάρουν» σέ μόνιμη βάση τήν ικανότητα τών γονιών ν' ασχοληθούν μέ τό παιδί τους, τότε ένας σύμβουλος ψυχικής υγείας ή κάποιος άλλος ειδικός μπορεί νά βοηθήσει νά βρεθούν πιθανές λύσεις.

Σοβαρά προβλήματα κακής συμπεριφοράς

"Αν ένα παιδί συμπεριφέρεται μέ τρόπο που έννευρίζει τούς γονείς και άντιστρατεύεται τόν ήθικό τους κώδικα, χρειάζεται ό πατέρας ή ή μητέρα νά εκφράζουν τήν άποδοκιμασία τους. Μπορεί νά καταλαβαίνουν τά συναισθήματα που κρύβονται πίσω από τήν κακή συμπεριφορά, νά μήν είναι όμως ή κατάλληλη στιγμή για νά δείξουν ένσυναίσθηση. Μπορούν νά εκφράσουν τήν ώρα αυτή τά αισθήματα θυμού και άπογοήτευσης- όχι μέ τρόπο ταπεινωτικό- και είναι σωστό νά μιλήσουν για τίς άξίες τους. Η άγωγή που δ' άπευδύνεται στα συναισθήματα του παιδιού, τά όποια όδήγησαν στήν κακή συμπεριφορά, μπορεί ν' αναβληθεί.

Παράδειγμα: "Όταν ή Μαρία ήταν τριών έτών, φιλοξενήθηκε στο σπίτι της για αρκετές μέρες ένας φίλος. Ένα βράδυ οί γονείς ανακάλυψαν τή Μαρία στο καθιστικό μ' ένα κόκκινο μαρκαδόρο στο χέρι. Ο καινούριος καναπές ήταν μουντζουρωμένος. Στην έρώτηση τών γονέων για τό δράστη τής πράξης, ή Μαρία μουρμούρισε: «Δέν ξέρω». Οί γονείς είχαν ν' αντιμετώπισουν δυό προβλήματα: τό βανδαλισμό και τό ψέμα. Η διαίσθηση τών γονέων τούς έλεγε ότι ή κόρη τούς ζήλευε, αφού πατέρας και μητέρα αφιέρωναν πολύ χρόνο κουβεντιάζοντας μέ τό φιλοξενούμενο αντί νά παίζουν μαζί της. Μέ τό ψέμα ή Μαρία προσπάθησε ν' αποφύγει τό θυμό τους. Οί γονείς αρχικά εξέφρασαν τό θυμό και τή στενοχώρια τους για τά σημάδια στον καναπέ. Αφού καθαρίστηκαν οί λεκέδες, κουβέντια-

σαν για τά συναισθήματα που όδήγησαν στο έπεισόδιο. Τό ίδιο βράδυ συζήτησαν για τή σημασία τής ειλικρίνειας. Ακολουθώντας ένα συγκεκριμένο κώδικα, τό παιδί άνακουφίστηκε συναισθηματικά, και ή άποκατάσταση τής σχέσης μέ τούς γονείς πραγματοποιήθηκε³.

Προσποίηση

Μέ τόν όρο προσποίηση έννοούμε τά ψεύτικα, ύποκριτικά κλαψουρίσματα και τήν όργή μέ τήν όποία όλα τά παιδιά προσπαθούν νά πετύχουν κάτι. Στίς περιπτώσεις αυτές ή προσπάθεια τών γονέων νά εμπλακούν σέ μία διαδικασία ένσυναισθητικής άκρόασης και συναισθηματικής άγωγής δά άποδεικνυόταν άκαρπη. Οί γονείς, ευγενικά αλλά σταθερά, καθιστούν σαφές ότι ή θέληση δέν επιβάλλεται μέ τό κλάμα και τήν όργή. Η συζήτηση αναβάλλεται μέχρι νά βρεθεί ή κατάλληλη στιγμή.

Η συναισθηματική άγωγή δέν άποτελεί κάποια μαγική φόρμουλα, που εξαλείφει τίς οικογενειακές έντάσεις και συγκρούσεις ή τήν άνάγκη νά τίθενται όρια. Μπορεί όμως νά βοηθήσει τούς γονείς νά πλησιάσουν τά παιδιά τους. Καλλιεργεί τό έδαφος για μία σχέση συνεργασίας όπου τά προβλήματα επιλύονται από κοινού. Όταν τά παιδιά αντιμετώπιζουν ένα πρόβλημα, στρέφονται στους γονείς, γιατί ξέρουν ότι αυτοί δά τούς προσφέρουν κάτι περισσότερο από γενικότητες και λογύδρια. Η άληθινή όμορφιά τής συναισθηματικής άγωγής όμως είναι ότι τά άποτελέσματά της έχουν διάρκεια

και στα χρόνια της έφηβείας. Μέχρι εκείνη τήν περίοδο τά παιδιά δά έχουν ένστερνιστεί τίς άξίες τών γονιών τους και δά θερίζουν τούς καρπούς τής συναισθηματικής νοημοσύνης. Θά είναι σέ θέση ν' άποφεύγουν τούς κινδύνους που αντιμετώπιζουν οί συνομήλικοί τους που δέ διαθέτουν παρόμοιες δεξιότητες. ■

1. Ευάγγελος Καρακοβούνης, Μικρή Φιλοκαλία, Άποστολική Διακονία τής Έκκλησίας τής Έλλάδος, σ. 22.
2. Ίερομόναχος Χριστόδουλος (Άγιορείτης), Ο ΓΕΡΩΝ ΠΑΪΣΙΟΣ, Άγιον Όρος 1994, σ. 159.
3. John Gottman, Η Συναισθηματική Νοημοσύνη τών παιδιών, έκδόσεις: Έλληνικά γράμματα, σ. 156.

Ἡ ἄλλη ὄψη τῆς Ἀποστολικῆς Διαδοχῆς

τοῦ Ἀρχιμ. Ἀγούστίνου Γ. Μύρου, Δρ. Θ.

Εἶναι γεγονός ἀναμφισβήτητο ὅτι ἡ ἀδιάκοπη Ἀποστολική Διαδοχή ἀποτελεῖ σταθερὸ καὶ ψηλαφητὸ κριτήριον γιὰ τὴ ἀναγνώριση τῆς μιᾶς, ἁγίας, καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας. Αὐτὴ εἶναι πού με τὶς διαδοχικὲς χειροτονίες διατηρεῖ τὴ συνέχεια τοῦ ἀποστολικοῦ ἀξιώματος στὴν Ἐκκλησία.

Εἶναι ὅμως ἀρκετὴ ἡ ἀπλῆ ιστορικὴ συνέχεια στοὺς ἐπισκόπους νὰ ἐξασφαλίσῃ τὴν πληρότητα τοῦ αὐθεντικοῦ κριτηρίου τῆς ἀληθινῆς Ἐκκλησίας; Μὲ ἄλλα λόγια, εἶναι ὀλοκληρωμένη ἡ Ἀποστολικὴ Διαδοχὴ μὲ μόνο γνώρισμα τὴν ἀδιάκοπη ιστορικὴ συνέχεια; Τὶ συμβαίνει, ὅταν ἓνα σημαντικό μέρος τῶν ἐπισκόπων μὲ ιστορικὴ διαδοχὴ ἀλλοιωσῇ τὴν ἀρχικὴ Πίστη καὶ συνεχίσῃ νὰ τὴν παραδίδει νοθευμένη;

Τέτοια παραδείγματα ὑπάρχουν στὴν ἐκκλησιαστικὴ ἱστορία μὲ πιὸ γνωστὸ αὐτὸ τοῦ Παπισμοῦ. Ἡ λεγόμενη Ρωμαιοκαθολικὴ Ἐκκλησία ἔχει τὴν ἀδιάκοπη ιστορικὴ διαδοχὴ. Ὁ κατάλογος τῶν ἐπισκόπων τῆς ἀνάγεται ἱστορικὰ στοὺς ἀποστόλους. Εἶναι ὅμως ἀρκετὸ αὐτὸ νὰ ἀποδείξῃ ὅτι βρίσκεται σ' αὐτὴν ἡ μόνη ἀποκεκαλυμμένη ἀλήθεια τοῦ Θεοῦ καὶ ὅτι αὐτὴ ἀποτελεῖ τὴν μία ἀληθινὴ Ἐκκλησία; Ὁχι ἀσφαλῶς. Καὶ γιὰ αὐτὸ εἴμαστε βέβαιοι, ὅταν γνωρίζουμε μία σημαντικότερη λεπτομέρεια σχετικὴ μὲ τὴν Ἀποστολικὴ Διαδοχὴ, τὴν ὁποία τονίζουν οἱ ἅγιοι πατέρες: ὅτι δηλαδὴ ἡ ὀλοκληρωμένη καὶ αὐθεντικὴ Ἀποστολικὴ Διαδοχὴ ἔχει δύο ὄψεις. Ὅπως ἓνα νόμισμα εἶναι αὐθεντικό, ὅταν καὶ οἱ δύο τοῦ ὄψεις εἶναι γνήσιες, κατὰ τὸν ἴδιο τρόπο καὶ ἡ

Ἀποστολικὴ Διαδοχὴ ἀποτελεῖ αὐθεντικό κριτήριον γιὰ τὴν ἀληθινὴ Ἐκκλησία, ὅταν εἶναι γνήσια καὶ στὶς δύο τῆς ὄψεις.

Ἐὰν ἡ μία ὄψη τῆς γνήσιας Ἀποστολικῆς Διαδοχῆς εἶναι ἡ ιστορικὴ συνέχεια τῶν ἐπισκόπων, ἡ ἄλλη τῆς ὄψη εἶναι Εὐχαριστιακὴ συνέχεια. Τὶ σημαίνει ὅμως αὐτό; Ὅσον μοῦ εἶναι δυνατόν θὰ προσπαθῆσω νὰ τὸ ἐξηγήσω.

Γνωρίζουμε ὅτι οἱ Ἀπόστολοι εἶναι ἀπόστολοι, ἐπειδὴ ἔλαβαν τὴν ἀποστολὴ ἀπὸ τὸν ἴδιο τὸν Κύριον καὶ παρέμειναν ἀδιάσπαστα συνδεδεμένοι μαζί του. Δὲν μπορούμε νὰ τοὺς φαντασθοῦμε οὔτε στιγμὴ χωρὶς τὸν Χριστό. Μέσα τους ζῆ καὶ ἐνεργεῖ διαρκῶς ὁ Χριστός, ὅπως ὁμολογεῖ ὁ ἀπόστολος Παῦλος: «Ζῶ δὲ οὐκέτι ἐγώ, ζῆ δ' ἐν ἐμοὶ Χριστός» (Γαλ. 2,20).

Ἀπαραίτητο εἶναι νὰ ἔχουν τὴν ἴδια σχέση μὲ τὸν Χριστό καὶ οἱ διάδοχοι τῶν Ἀποστόλων. Οἱ ἐπίσκοποι τῆς μιᾶς, ἁγίας, καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας δὲν εἶναι ἀρκετὸ νὰ διαδέχονται ἀπλῶς ἱστορικὰ τοὺς Ἀποστόλους, ἀλλὰ χρειάζεται νὰ διατηροῦν καὶ τὴν ἴδια σχέση μὲ τὸν Χριστό, ὅπως καὶ οἱ Ἀπόστολοι. Ὅταν πάλι μιλοῦμε γιὰ σχέση, δὲν ἐννοοῦμε μία σχέση ψυχολογικὴ ἢ ιδεολογικὴ, ἀλλὰ μία ἀπτή, πραγματικὴ σχέση. Ὁ Χριστός ἦταν γιὰ τοὺς Ἀποστόλους μία ψηλαφητὴ πραγματικότητα. Τὸ ἴδιο πρέπει νὰ εἶναι καὶ γιὰ τοὺς διαδόχους τους. Μ' αὐτὸν τὸν πραγματικό Χριστό οἱ ἐπίσκοποι συνδέονται κυρίως στὸ Μυστήριον τῆς Θείας Εὐχαριστίας, πού εἶναι ἓνα, μοναδικὸ καὶ ἀδιάσπαστο. Μ' αὐτὸ ὁ Θεάνθρωπος Κύριος παραδίδεται ὀλόκληρος

διαρκῶς μέσα στὴν μία Ἐκκλησία καὶ ποτὲ ἔξω ἀπὸ αὐτὴν.

Οἱ ἐπίσκοποι, ὡς διάδοχοι τῶν ἀποστόλων, ἀπὸ τὰ πρῶτα καὶ κύρια ἔργα πού ἀναλαμβάνουν εἶναι ἡ τέλεση τοῦ Μυστηρίου τῆς Θείας Εὐχαριστίας καὶ ἡ παράδοση τῆς ἐξουσίας αὐτῆς στοὺς διαδόχους τους. Εἶναι ἀποκαλυπτικὴ στὸ σημεῖο αὐτὸ ἡ μαρτυρία τοῦ ἀποστόλου Παύλου: «Ἐγὼ γὰρ παρέλαβον ἀπὸ τοῦ Κυρίου ὁ καὶ παρέδωκα ὑμῖν, ὅτι ὁ Κύριος Ἰησοῦς ἐν τῇ νυκτὶ ἣ παρεδίδοτο ἔλαβεν ἄρτον καὶ εὐχαριστήσας ἔκλασε καὶ εἶπε· λάβετε φάγετε· τοῦτό μοῦ ἐστὶ τὸ σῶμα τὸ ὑπὲρ ὑμῶν κλώμενον· τοῦτο ποιεῖτε εἰς τὴν ἐμὴν ἀνάμνησιν» (Α' Κορ. 11,23-25).

Σύμφωνα μὲ τοὺς λόγους αὐτοὺς τοῦ Ἀποστόλου, βασικὸ καὶ ἀπαραίτητο στοιχεῖο στὴ διαδικασία τῆς Ἀποστολικῆς Διαδοχῆς εἶναι τὸ Μυστήριον τῆς Θείας Εὐχαριστίας. Τὴν Εὐχαριστιακὴ αὐτὴ ὄψη τῆς Ἀποστολικῆς Διαδοχῆς τὴν τονίζει ἰδιαίτερα, ἐκτὸς ἄλλων ἁγίων πατέρων, καὶ ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος, ὁ ὁποῖος σημειώνει: «Θέλω κάτι παραδοξὸ νὰ σᾶς πῶ, ἀλλὰ νὰ μὴ ἀπορήσετε, οὔτε νὰ ταραχθῆτε. Ποιό, λοιπόν, εἶναι αὐτό; Ἡ Προσφορὰ εἶναι ἡ ἴδια, εἴτε τὴν προσφέρει ὁ τυχών, εἴτε ὁ ἀπόστολος Παῦλος εἴτε ὁ ἀπόστολος Πέτρος· ἡ Προσφορὰ εἶναι ἡ ἴδια ἐκείνη πού ὁ Χριστὸς ἔδωκε στοὺς μαθητές του, καὶ αὐτὴν τὴν ἴδια προσφέρουν οἱ σημερινοὶ ἱερεῖς· αὐτὴ δὲν εἶναι καθόλου κατώτερη ἀπὸ ἐκείνη, διότι καὶ αὐτὴν δὲν τὴν ἀγιάζουν ἄνθρωποι, ἀλλ' ὁ Χριστὸς πού ἀγίασε καὶ ἐκείνη τὴν Προσφορὰ. Ὅπως ἀκριβῶς τὰ λόγια, πού εἶπεν ὁ Θεός, εἶναι τὰ ἴδια μὲ

αυτά που και σήμερα λέγει ο Ιερέυς, έτσι και η Προσφορά είναι ή ίδια και το βάπτισμα, που μᾶς παρέδωσε... Κι αυτό λοιπόν είναι σῶμα και εκείνο· αυτός που νομίζει ότι αυτό είναι κατώτερο από εκείνο, δὲν γνωρίζει ότι ὁ Χριστός και τώρα είναι παρών και τώρα ἐνεργεῖ» (Εἰς Β' Τιμόθεον 2,4).

Στὸ πολὺ διαφωτιστικὸ αὐτὸ κείμενο φαίνεται ὅτι, ἐκτὸς ἀπὸ τὴν ἱστορικὴ προσέγγιση τῆς ἀποστολικῆς Διαδοχῆς, ὅπου οἱ φορεῖς τοῦ ἱερατικοῦ ἀξιώματος διαδέχονται χρονικὰ τοὺς ἀποστόλους, ἐδῶ οἱ ἀπόστολοι και οἱ διάδοχοί τους συνδέονται ἄμεσα με τὸν Κύριο, στέκονται ὅλοι γύρω του και «ποιοῦσι» τὴν ἴδια «προσφοράν». Ἐτσι, ἀντὶ τῆς εὐθείας γραμμῆς, που ἔχουμε στὴν ἱστορικὴ Ἀποστολικὴ Διαδοχῆ, Θεάνθρωπος - Ἀπόστολοι - Ἐπίσκοποι - Διάδοχοι τῶν Ἐπισκόπων και ἱερεῖς, στὴν Εὐχαριστιακὴ Ἀποστολικὴ Διαδοχῆ ἔχουμε τὴν κυκλικὴ γραμμῆ, Ἀπόστολοι - Ἐπίσκοποι - Διάδοχοι τῶν Ἐπισκόπων και ἱερεῖς, με κοινὸ κέντρο τὸν Ἀρχιερέα Ἰησοῦ Χριστό.

Γίνεται, λοιπόν, φανερό ὅτι με τὴν τέλεση τοῦ Μυστηρίου τῆς θείας Εὐχαριστίας ἀναδεικνύεται τὸ ἀληθινὸ Σῶμα τῆς μιᾶς Ἐκκλησίας και μαζί της ἡ γνήσια Ἀποστολικὴ Διαδοχῆ. Χωρὶς αὐτὴ τὴν Εὐχαριστιακὴ σύνδεση, ἡ ἱστορικὴ διαδοχῆ χάνει τὸ νόημα και τὴν ἀξία της.

Ἐχοντας ὑπ' ὄψιν μας τὶς παραπάνω διαπιστώσεις εὐκόλα ἀντιλαμβανόμαστε ὅτι ἡ ἔλλειψη μυστηριακῆς κοινωνίας στὸ ἕνα σῶμα τῆς Ἐκκλησίας, ἔστω και ἐὰν ὑπάρχει ἡ ἱστορικὴ διαδοχῆ, εἶναι δεῖγμα ἐκπτώσεως ἀπὸ τὴν Ὁρθοδοξία στὴν αἴρεση. Γι' αὐτὸ ὅσοι ἐκπίπτουν ἀπὸ τὴν Ὁρθόδοξη Πίστη ἀποκόπτονται και ἀπὸ τὴν Εὐχαριστιακὴ κοινωνία. Τόσο ταυτίζεται ἡ θεία Εὐχαριστία με τὴν Ὁρθοδοξία, ὥστε ὁ ἅγιος Εἰρηναῖος νὰ διακηρύττει ὅτι, «ἡμῶν σύμφωνος ἡ γνώμη (ἡ Πίστη) τῇ εὐχαριστία και ἡ εὐχαριστία βεβαίῳ τὴν γνώμην (τὴν Πίστη)» (Κατὰ αἱρέσεων 5,18,5).

Μ' αὐτὲς τὶς προϋποθέσεις τῆς γνησιότητος στὶς δύο της ὕψεις ἡ Ἀποστολικὴ Διαδοχῆ ἀποτελεῖ αὐθεντικὸ και ἐγγυημένο κριτήριο γιὰ τὴν ἀναγνώριση τῆς μιᾶς ἀληθινῆς Ἐκκλησίας. ■

Χαριτωμένες διδασχές

Γέροντος Παϊσίου Ἀγιορείτου

✦ Χωρὶς τὸ τοῦβλο σωριάζεται ὁ τροῦλος

– Ἐσὺ ἐξομολογεῖσαι, ἐκκλησιάζεσαι;
– Ἐγώ, πάτερ, αὐτὰ τὰ θεωρῶ τυπικὰ πράγματα.
– Ἄ, ὄχι! Αὐτὰ εἶναι ὅπως τὸ κεντρικὸ τοῦβλο τοῦ τροῦλου, τὸ κλειδί! Ἐτσι και τὸ ἀφαιρέσεις, ὅλος ὁ τροῦλος σωριάζεται.

✦ Ὁ ἐγωισμὸς εἶναι σάν τὸ στενὸ ροῦχο

Ἡ ταπεινώση εἶναι ἡ βάση ὄλων τῶν ἀρετῶν. Θαῦμα εἶναι ἡ ὑπέρβαση τῶν νόμων τῆς φύσεως. Ὁ ἐγωισμὸς εἶναι πάθος που δύσκολα ἀποβάλλει ὁ ἄνθρωπος. Εἶναι σάν ἕνα στενὸ ροῦχο που φορεῖ ὁ ἄνθρωπος και τὸ βγάζει με μεγάλη δυσκολία, γιατί τοῦ εἶναι πολὺ στενὸ.

✦ Τὸ λίπασμα τῆς ψυχῆς

Ἐνα δέντρο, ἂν δέν τὸ περιποιόμαστε στὴ ρίζα του, δέν τὸ σκαλίζουμε, δέν τὸ ποτίζουμε, δέ μπορεί νὰ καρπίσει και νὰ προδεύσει. Ἐτσι και ὁ ἄνθρωπος, ἂν δέν καθαρισθεῖ και σκαλιστεῖ μέσα του, νὰ φύγουν οἱ ἁμαρτίες και τὰ πάθη μέσω τοῦ πνευματικοῦ, ἂν δέν θρέψει τὴν ψυχῆ του με τὸ λίπασμα τοῦ λόγου τοῦ Θεοῦ και τὴ χάρη τῶν Μυστηρίων, δέν θά καρπίσει ἀρετές.

✦ Ἡ ἀρετὴ δέν κρύβεται

Ἡ ἀρετὴ δέν κρύβεται, ὅσο και νὰ θέλει κανεῖς. Ὅπως ὁ ἥλιος δέν κρύβεται με τὸ κόσκινο, διότι ἀπὸ τὶς τρυπούλες θά περάσουν ἀρκετές ἀκτίνες.

✦ Τὸ διαβατήριο τῶν δοκιμασιῶν

Τὶς δοκιμασίες νὰ τὶς δεχόμαστε με ὑπομονή, χωρὶς στενοχώρια, σάν εὐλογία τοῦ Θεοῦ. Ὅταν κάποιος μᾶς ἀδικεῖ, πρέπει νὰ χαιρόμαστε και νὰ θεωροῦμε αὐτόν που μᾶς ἀδικεῖ μεγάλο εὐεργέτη. Διότι γίνεται αἰτία ἀποταμιεύσεώς μας στὴν ἄλλη ζωῆ. Με τὶς δοκιμασίες που ἐπιτρέπει ὁ Θεός μας κάνει νὰ ἐτοιμαζόμαστε γιὰ τὴν οὐράνια βασιλεία Του, ἔχοντας στὸ χέρι τὸ διαβατήριο τῶν δοκιμασιῶν.

✦ Ἡ ὑπερηφάνεια μουνταρεύει τὶς ἀρετές

Ἐκεῖνοι που ἐργάζονται με τὸν Χριστό ἀλλὰ με ὑπερηφάνεια μουνταρεύουν (βρωμίζουν) τὶς ἀρετές τους, ὅπως μουνταρεύονται τὰ τηγανητὰ αὐγά, ὅταν πέσει λίγη κουτσουλιά, που εἶναι γιὰ πέταμα μαζί με τὸ τηγάνι.

✦ Πόσα κομποσχοίνια;

– Γέροντα, πόσα κομποσχοίνια εἶναι καλὰ νὰ κάνει κανεῖς;
– Ἄλλος γεωργός ἀπὸ δέκα στρέμματα που σπέρνει βγάζει πέντε χιλιάδες κιλά σιτάρι και ἄλλος ἀπὸ πενήντα στρέμματα δέν βγάζει οὔτε και τὸ σπόρο που ἔριξε τοῦ μένει και ἡ κούραση, τοῦ χεριοῦ ἀπὸ τὸ ἀλέτρι...

✦ Ἡ ψαλτικὴ νὰ εἶναι ἀπλή

Ἡ βυζαντινὴ μουσικὴ δέν ἐπιδέχεται στολίδια και ἐπίδειξη. Ὅταν κάποιος ψέλνει ἀνεπιτήρδευτα, χωρὶς ἐπιδείξεις, ἔχει μία φυσικὴ ὁμορφία και μοιάζει σάν μία γυναίκα που ὁ Θεός τῆς ἔχει δώσει φυσικὴ ὁμορφία. Ὅταν, ὅμως, προσπαθεῖ νὰ προκαλέσει ἀκουστικὴ ἐντύπωση με διάφορα τεχνάσματα, περιτέχνα ἰσοκρατήματα, τότε μοιάζει σάν μία γυναίκα ἀσχημῆ, ἡ ὅποια με κραγιόν, δαχτυλίδια, σκουλαρίκια και ἕνα σωρὸ ἄλλα, προσπαθεῖ νὰ δείξει ὅτι εἶναι ὁμορφη. Ὅμως, μ' αὐτόν τὸν τρόπο, τὸ μόνο που πετυχαίνει εἶναι νὰ κάνει τὸν ἄλλο νὰ ἀηδιάζει.

✦ Τὸ ξεπέρασμα τοῦ πόνου

– Γέροντα, τί χρειάζεται γιὰ νὰ ξεπεράσεις τὸν πόνο;
– Παλικάριά, βία χρειάζεται.
– Και τὸν ἀνυπόφορο πόνο πῶς τὸν ἀντιμετωπίζει κανεῖς;
– Ἄν εἶναι κοσμικός, με τὸ τραγοῦδι, ἂν εἶναι πνευματικὸς ἄνθρωπος με τὴν ψαλμωδία.

Ο ΟΣΙΟΣ ΧΡΙΣΤΟΛΟΥΛΟΣ

του Κωνσταντίνου Κώττη, Θεολόγου

ΒΙΟΣ

Ὁ ὀσιος Χριστόδουλος ὑπῆρξε σημαίνουσα μορφή τοῦ ΙΑ' αἰώνα. Ὁ ἀνήσυχος βίος του, οἱ συνεχεῖς μετακινήσεις του ἀπό τόπο σέ τόπο, ὅπου ἰδρύει ἢ διευθύνει μοναστικά κέντρα, ἀποτελοῦν ἴσως ἔκφραση τοῦ ἀνικανοποίητου πνεύματός του, τό ὅποιο βρισκόταν σέ διαρκή ἀναζήτηση τῆς τελειότητας. Συγχρόνως φαίνεται καί ἡ ἀναπότρεπτη ἀνάγκη φυγῆς του, λόγω καί τῆς ἀλματώδους προέλασης τῶν Τούρκων στήν Ἀνατολή.

Ὁ ὀσιος γεννήθηκε σέ κωμόπολη, κοντά στή Νίκαια τῆς Βιθυνίας, ἀπό τούς θεοσεβεῖς Θεόδωρο καί Ἄννα καί εἶχε τό κοσμικό ὄνομα Ἰωάννης¹. Ἀπό μικρό παιδί οἱ γονεῖς του τόν πα-

ρέδωσαν σέ γραμματιστή καί ἀπό πολύ νωρίς στράφηκε στά θεῖα. Οἱ γονεῖς του θέλοντας νά τόν ἐπαναφέρουν στά ἐγκόσμια, τόν ἐμνήστευσαν παρά τή θέλησή του. Γι' αὐτό καί ὁ ὀσιος τούς ἐγκαταλείπει, καταφεύγοντας σέ μονές στόν Ὀλυμπο τῆς Βιθυνίας, ὅπου ἀσκεῖται στό μοναχικό βίο ἀπό σοφό γέροντα. Μετά τρία ἔτη πεθαίνει ὁ διδάσκαλός του καί ὁ ὀσιος ἀρχίζει τίς ἀποδημίες².

Ἐπισκέπτεται πρῶτα τή Ρώμη, ὅπου προσκυνᾷ τούς τάφους τῶν Ἀποστόλων Πέτρου καί Παύλου καί στή συνέχεια ἐπισκέπτεται τούς σωτήριους τόπους, τή Βηθλεέμ καί τήν Ἱερουσαλήμ³.

Στά εἴκοσι πέντε του χρόνια ἀποσύρεται στίς μονές τῆς παλαιστινιακῆς ἐρήμου, μέχρι πού ἡ προέλαση τῶν Τούρκων τόν ὑποχρεώνει νά φύγει ἀπό ἐκεῖ. Μέ πλοῖο κατορθώνει, μαζί μέ ἄλλους νά φτάσει κοντά στή Μίλητο, στό μοναστικό κέντρο τοῦ Λάτρου^{4,5,6} πού ζεῖ νηστεύοντας καί μέ πολλές στερήσεις.

Μέ τή θεοσέβειά του γίνεται γνωστός καί ἀποκτᾷ μαθητές. Μετά ἀπό αἴτηση τῶν μοναχῶν τῶν ἄλλων μονῶν, διορίζεται «ἀρχιμανδρίτης τοῦ παντός ὄρους»⁷. Καί ἀπό ἐκεῖ μέ τήν ἄφιξη τῶν Τούρκων, τό 1079⁸, ὑποχρεώνεται νά φύγει στήν Κῶ, ὅπου ἡ φήμη του ἔφτασε νωρίτερα. Ἐκεῖ ἀνεγείρει Μονή, τήν ὁποία ἐγκαταλείπει γιά ἄγνωστους λόγους καί «φεύγει» στήν Κωνσταντινούπολη.

Ἐκεῖ συναντᾷ τόν αὐτοκράτορα Ἀλέξιο Κομνηνό⁹ καί τοῦ ζητᾷ νά τοῦ παραχωρηθεῖ «μικρόν τι νησίδιον» ἔρημον, ἡ Πάτμος. Ὁ Κομνηνός τοῦ ἀντιπροτείνει νά ἀναλάβει τήν προστασία τῶν μοναχῶν στή Θεσσαλία. Ὁ ὀσιος συντάσσει τόν «Κανόνα τῆς μοναχικῆς πολιτείας», τόν «Ὅρον τοῦ κατὰ Θεόν πολιτεύματος» καί συνιστᾷ στούς μοναχοὺς ἀκτημοσύνη, ἀραιές ἐπισκέψεις στίς πόλεις, προσκύνηση τῶν εἰκόνων καί κάνει λόγο γιά τά δόγματα, τά μυστήρια κ.ἄ. Ὁ ὀσιος παρέδωσε τό «γράμμα» μέ τούς κανόνες στόν Αὐτοκράτορα, ἀλλά οἱ μοναχοί τῆς Θεσσαλίας δέν δέχτηκαν τούς ὅρους του. Τότε ὁ Χριστόδουλος, αὐτούς πού δέν δέχτηκαν τούς

όρους, τούς έγκατέλειψε και ξαναζητᾶ από τόν Αὐτοκράτορα τήν Πάτμο, τήν ὁποία λαμβάνει¹⁰.

Φθάνοντας στήν Πάτμο μέ τό «*βασιλέων γράμμα*», τόν «*χρυσόβουλον λόγον*»¹¹, συντρίβει τό ἄγαλμα τῆς Ἀρτέμιδος και ἀρχίζει ἀμέσως νά διασκευάζει τόν μικρό ναό, ἀφιερωμένο στόν εὐαγγελιστή Ἰωάννη, παρά τίς ἀντιδράσεις τῶν συντρόφων του. Ὅμως τούς μεταπείθει, προλέγοντας τήν ἀκμή τῆς Μονῆς και ἐπιδίδεται αὐτοπροσώπως στό ἔργο τῆς ἀνέγερσης¹².

Πέντε χρόνια μένει στήν Πάτμο, μέχρι πού οἱ Τούρκοι, καταλαμβάνουν τίς μικρασιατικές ἀκτές, ἐτοιμάζουν στόλο και ἐπιτίθενται ἐναντίον τῶν νησιῶν¹³. Ὑποχρεοῦται τότε μέ τούς μοναχοῦς του νά ἐγκαταλείψει τήν Πάτμο και νά μεταβεῖ στόν Εὐρίπο¹⁴, ὅπου μετά ἀπό λίγο πεθαίνει, ἄγνωστο πότε ἀκριβῶς, 16 Μαρτίου τοῦ 1093, ἢ 1100, ἢ 1101, ἢ 1111. Στή «*Διαθήκη*» τόν Μάρτιο τοῦ 1093 ἀναφέρει: «*ἐναρξάμενος δέ πρότερον καστέλλου και ἀνεβίβασα τοῦτο ὅσον ἡδυνήθην, καταλείψας τοῦτο ἀτελές, διά τό ἀποχωρῆσαί με τῶν ἐκεῖσε, ὡς ἀπό τῆς γενομένης ἐπιδρομῆς τῶν ἀθέων Τούρκων*»¹⁵.

Ἐφησε ὅμως ἐντολή στους συντρόφους του, μετά τήν ἀπομάκρυνση τῶν Τούρκων νά μεταφέρουν τό λείψανό του, ὅπως και ἔγινε¹⁶.

Ἡ πνευματική φυσιογνωμία τοῦ ὁσίου Χριστοδούλου κατέχει δεσπόζουσα θέση στή μεγάλη ἀνθιση τοῦ μοναχικοῦ βίου στό Βυζάντιο κατά τήν τελευταία εἰκοσαετία τοῦ ΙΑ΄ αἰῶνα. Ἐλάχιστα ὅμως εἶναι γνωστά γιά τήν παιδεία, τίς πνευματικές ἐπιδόσεις και τήν καλλιέργεια τοῦ Ὀσίου.

Ἀπ' τίς μονές πού ἴδρυσε ὁ Ἅγιος, μόνο ἡ τῆς Πάτμου διασώθηκε μέσα στους αἰῶνες. Αὐτή μέ τήν περίφημη Σχολή της ὑπῆρξε ἐστία συντήρησης και καλλιέργειας τῆς ἐλληνικῆς και χριστιανικῆς παιδείας.

ΘΑΥΜΑΤΑ

Πολλές φορές ὁ ὁσιος Χριστόδουλος διασώζει μέ θαύματα τούς συντρόφους του, ὅπως π.χ. μέ τόν πολλαπλασιασμό τῶν τροφῶν. Ἀρκετές φορές νικήθηκαν ἐπιδρομεῖς και πειρατές μέ τή

βοήθειά του. Κάποτε βγήκαν οἱ ἐπιδρομεῖς νά λεηλατήσουν κτήματα τῆς Μονῆς, ὅμως ὅλη τή νύχτα ὁ ἀρχηγός τους εἶχε ἐφιάλτες. Ἀμέσως κατάλαβε ὅτι τά ὄνειρα ἦταν εἰδοποίηση τοῦ Ὀσίου, ἔγινε «*Ἰκέτης*» τοῦ Ὀσίου και ἐπέστρεψε στό πολλαπλάσιο αὐτά πού πῆραν οἱ σύντροφοί του. Γι' αὐτό και οἱ πειρατές προσφέρουν δῶρα και ἀναθήματα στή Μονή, ἀντί νά τή λεηλατοῦν.

Ἄλλοτε πάλι κάποιος λατῖνος, πηγαίνοντας στά Ἱεροσόλυμα, στάθμευσε στήν Πάτμο. Ἐπισκέφθηκε τή Μονή και ἔκοψε ἕνα δάκτυλο τοῦ Ὀσίου. Φεύγοντας ὅμως ἔπιασε τρικυμία. Στόν κίνδυνο κατάλαβε ὅτι ἡ τρικυμία ὀφείλεται στό σφάλμα του και ἐπανεφερε τό δάκτυλο. Καί πράγματι ἀμέσως ἀκολούθησε «*εὐπλοια*».

Πολλοί συρρέουν νά προσκυνήσουν τό θαυματουργό λείψανο τοῦ ὁσίου Χριστοδούλου. Πολλοί κατά καιρούς θέλησαν και ν' ἀποκτήσουν τό σκῆνος τοῦ Ὀσίου, ὅπως Ἴταλοί και Νορμανδοί, Ἰθῆρες και Φράγκοι τῆς Σικελίας και τῶν Βρετανικῶν νήσων. Περισσότερο ὅμως ἐνήργησε ὁ τύραννος τῆς Σικελίας, πού τό 1186 ἀπέστειλε τόν ἀρχιεπίσκοπο Μαργαρίτη νά λεηλατήσει ὅλα τά βυζαντινά νησιά. Ὅταν ὁ σικελικός στόλος φθάνει στήν Πάτμο, ὁ Μαργαρίτης λείει πῶς ἔρχεται ἐκ μέρους τοῦ ρήγα τῆς

Σικελίας, ὁ ὁποῖος θά χορηγήσει στή Μονή τήν Εὐβοία ἢ τήν Κρήτη, ἄν οἱ μοναχοί παραδώσουν στους Σικελούς τό σκῆνος τοῦ Ὀσίου. Παρά τήν ἄρνηση τῶν μοναχῶν, οἱ ἐπιδρομεῖς παραλαμβάνουν τό σκῆνος και τό μεταφέρουν στά πλοῖα τους. Οἱ μοναχοί προσεύχονται, ὁ Ὀσιος προκαλεῖ τρικυμία και τά πλοῖα τῶν σικελῶν ρίχνονται στίς ἀκτές τοῦ νησιοῦ. Στήν ἐπαναφορά τοῦ ἁγίου λειψάνου στή Μονή, ἔψαλλαν και οἱ ἐπιδρομεῖς «*βαρβαρωδῶς*» ὕμνους. Τότε ἀποκαταστάθηκε και ἡ ἡρεμία γιά ὀκτώ ἡμέρες. Οἱ Νορμανδοί ἔφεραν λάφυρα και αἰχμαλώτους ἀπό ἄλλο νησί. Ἐνας αἰχμάλωτος, ὁ Νικήτας, κατορθώνει νά ἀποδράσει και βρίσκει ἄσυλο στή Μονή. Οἱ μοναχοί προτείνουν λύτρα στους Νορμανδούς γιά τήν ἐξαγορά τῆς συζύγου τοῦ Νικήτα και μέ τή μεσολάβηση τοῦ Ἀλεξίου, ἄλλου αἰχμαλώτου, ἐλευθερώνεται και γίνεται

.....
*Ἡ πνευματική φυσιογνωμία
 τοῦ ὁσίου Χριστοδούλου
 κατέχει δεσπόζουσα θέση
 στή μεγάλη ἀνθιση τοῦ μοναχικοῦ βίου στό Βυζάντιο
 κατά τήν τελευταία εἰκοσαετία
 τοῦ ΙΑ΄ αἰῶνα.*

γνωστό ότι οι Νορμανδοί ξανασχεδιάζουν νέα άπαγωγή του σκήνου του Όσιου. Όμως ο ευνοϊκός άνεμος που πνέει, σπρώχνει σε φυγή τους Νορμανδούς, που δέν παραλαμβάνουν τό σκήνος του Όσιου. Οί μοναχοί πανηγυρίζουν, ένώ οί Νορμανδοί φτάνουν στή Μύκονο. Κάποι-οι όμως άπ' αυτούς είχαν άπαγάγει τεμάχιο ένδύματος του Όσιου και γι' αυτό τιμωρούνται. Τό πλοίο τους ξεκόβει άπ' τόν ύπόλοιπο στόλο και μένει άκυβέρνητο μεταξύ Σάμου και Ίκα-ρίας. Οί κάτοικοι της Σάμου άπορούν και σπεύ-δουν μέ πλοία για βοήθεια. Έτσι, σε σύσκεψη που κάνουν οί Νορμανδοί άποφασίζουν ν' άπο-δώσουν στόν Όσιο τό τεμάχιο του ένδύματός του. Φθάνοντας στή Μονή, έκτός του τεμαχίου, δίδουν και τέσσερις ίππους άπ' τους είκοσι τέσ-σερις που είχαν, ένώ τους ύπόλοιπους τους δίνουν στους κατοίκους των γύρω νησιών για φύλαξη.

Όταν ό Ίσμαήλ κατέλαβε τήν Ίερουσαλήμ, ό λατίνος κυβερνήτης τήν ένκατέλειψε. Φεύγοντας άπ' τήν Παλαιστίνη ό φράγκος ρήγας, γυρ-νώντας στή χώρα του, άποβιάσθηκε στήν Πά-τμο (1191-1192). Πρόσφερε χρήματα και δώρα στή Μονή μέ σκοπό ν' άγοράσει μέρος του σκή-νου του Όσιου. Η πρόταση άπορρίπτεται, όμως μέλος της άκολουθίας του, άποκόπτει μέρος του δακτύλου και άναχωρεί. Άκολουθεί τρικυμία, ό φράγκος ρήγας άποδίδει τό τεμάχιο και ή γαλή-νη άποκαθίσταται. Έτσι μέ τήν τρικυμία ό Άγιος κατατροπώνει τους θρασείς.

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑΤΑ

Τά κείμενα¹⁷ που συνέγραψε ό ίδιος ό Όσιος Χριστόδουλος είναι κατά χρονολογική σειρά τά εξής:

α) ή «Υποτύπωσις», που ήταν σειρά κανό-νων της μοναχικής διαβίωσης. Γράφτηκε τό 1091 και άποτελεί τό τυπικό της Μονής. Η «Υποτύ-πωσις» άποτέλεσε τό βασικό κανόνα της μονα-χικής πολιτείας και άλλων μοναστικών κέντρων έκτός Πάτμου.

β) ή «Διαθήκη», γραμμένη τόν Μάρτιο του 1093, λίγο πριν τό θάνατό του.

γ) ό «Κωδίκηλλος», ό όποιος συντάχθηκε συ-μπληρωματικά λίγο μετά τή «Διαθήκη», περι-που στίς 10 Μαρτίου 1093.

Ό πρώτος που άνακάλυψε τόν πλοῦτο των έγγραφων της Μονής Πάτμου και έγγραψε σχε-τικά ήταν ό Ε. Lebarbier¹⁸. Όμως ή άναφορά του ήταν γεμάτη παρανοήσεις και σφάλματα. Η

πρώτη βιβλιοκρισία έγινε άπό τόν Ίωάννη Σακ-κελίωνα, έν Πανδώρα τό 1865.

Μετά τόν Lebarbier, τό 1900 συντάχθηκε ειδική μονογραφία για τόν όσιο Χριστόδουλο άπ' τόν Renandin¹⁹. Κι έδώ, όμως ό συγγραφέας δέν είναι τόσο ακριβής, άφοῦ δέν συμβουλευτήκε τά άγιολογικά κείμενα και τά έγγραφα της Μονής²⁰.

Άμέσως μετά τόν θάνατο του Όσιου γρά-φτηκαν τά εξής:

α) «Βίος και πολιτεία του όσ. Χριστοδούλου» άπό τόν μητροπολίτη Ρόδου Ίωάννη.

β) «Εγκώμιον στην άνακομιδή των λειψάνων του όσιου Χριστοδούλου», άπό τόν πατριάρχη Άντιοχείας Άθανάσιο.

γ) «Εγκώμιον εις τόν όσιο Χριστόδουλο και διήγησιν θαυμάτων του», άπό τόν μοναχό Θεο-δόσιο Βυζάντιο.

δ) «Διήγησις θαύματος του όσιου Χριστοδού-λου», υπό άγνώστου συγγραφέως. ■

1. Έ. Βρανούση, Τά άγιολογικά κείμενα του όσ. Χριστο-δούλου ίδρυτου της έν Πάτμω μονής, σ. 16.
2. Miklosich- Müller, Acta et diplomata Graeca, σ. 22.
3. Β.Η.Γ. Ι, σ. 108.
4. Έ. Βρανούση, Πατμιακά Α', Χρυσόβουλον Νικηφόρο του Βοτανιάτου, υπέρ της έν Στροβίλω μονής του Προδρόμου, ΕΕΒΣ 33, σ. 69.
5. Δ. Καμπούρογλου, Σημείωμα περί Στροβίλου, σ. 428.
6. Κ. Άμάντου, Στρόβιλος, σ. 292.
7. Έ. Βρανούση, Βυζαντινά έγγραφα μονής Πάτμου Α', σ. 95.
8. Π. Ζερλέντου, Ίστορικά έρευναί περί της Έκκλησίας των νήσων της άνατολικής Μεσογείου Θαλάσσης, σ. 16.
9. Ά. Κομίνη, Ό νέος κατάλογος των χειρογράφων της έν Πάτμω Ίεράς Μονής Ίωάννου του Θεολόγου, έν Σύμμικτα Κ.Β.Ε., τ. Α', σ. 184.
10. Έ. Βρανούση, Τά άγιολογικά κείμενα του Όσιου Χρι-στοδούλου ίδρυτου της έν Πάτμω Μονής, σ. 26.
11. L. Barbier, S. Christodule et la reforme monastique au XIe siecle, σ. 44.
12. Κ. Δουκάκη, Μέγας Συναξαριστής, Μάρτιος, σ. 270.
13. Κ. Παπαρηγοπούλου, Ίστορία του Έλληνικού Έθ-νους, τ. Δ', σ. 215.
14. DHOE, XII, σ. 777.
15. Έ. Βρανούση, ό.π., σ. 42.
16. J. Euzet, Patmos, σ. 302.
17. Έ. Βρανούση, Τά άγιολογικά κείμενα του όσ. Χριστο-δούλου ίδρυτου της Μ. Πάτμου, σ. 14-34.
18. E. Lebarbier, Saint Christodule et la reforme des couvents grecs au XI siecle, σ. 48.
19. Don P. Renandin, Christodule higoumene de Saint Jean a Patmos, σ. 215-146.
20. Έ. Βρανούση, ό.π. σ. 46.

«Η ΥΨΩΣΙΣ ΤΟΥ ΤΙΜΙΟΥ ΣΤΑΥΡΟΥ» ΣΕ ΝΑΟΥΣ ΤΗΣ ΡΟΔΟΥ

της εκπαιδευτικού *Ἀναστασίας Χατζηαντωνίου.*

Στὶς ἀρχές τοῦ Φθινοπώρου, ὅταν τὰ χελιδόνια πάνω στὰ σύρματα τῶν στύλων παίρνουν τὴ μυστηριώδη ἀπόφαση τῆς ἀναχώρησης, ἀρκετοὶ προσκυνητὲς συγκεντρώνονται στ' Ἀπόλλωνα, στὴ Δαματριά, στὴ Μαλώνα, στὶς Καλυθιές τῆς Ρόδου μὰ καὶ στὶς ἐνορίες τους γιὰ νὰ τιμήσουν τὸ πανάχραντο ξύλο τοῦ Σταυροῦ.

Στ' **Ἀπόλλωνα** ἀκριβῶς στὸ κέντρο τοῦ χωριοῦ, δυτικὰ τῆς μοναδικῆς πλατείας του, εἶναι χτισμένος, σὲ περίοπτη θέση, πού δεσπάζει ἀνάμεσα στὰ χαμηλόσπιτα, ὁ ναὸς τοῦ «*Τιμίου Σταυροῦ*». Ἀναφέρεται πὼς κτίστηκε στὰ ἐρείπια τῆς «*Παλιᾶς Παναγιᾶς*», κι ἄλλοι οἱ περισσότεροι ἐπιμένουν πὼς ὁ ναὸς κτίστηκε πάνω στὰ θεμέλια ἀρχαίου ναοῦ, πού ἦταν ἀφιερωμένος στὸ θεὸ Ἀπόλλωνα. Ὁ ναὸς γύρω στὰ 150 τ.μ. βρίσκεται τοποθετημένος στὸ νότιο μέρος ἑνὸς μεγάλου αὐλόγυρου μὲ μία μεγάλη αὐλὴ πού εἶναι στρωμένη μὲ μαῦρα καὶ ἄσπρα χοχλίδια. Ἐκεῖ κοντὰ τὰ κελιά τῆς ἐκκλησίας ὑπάρχουν τετράγωνα, λιθόκτιστα, μονόροφα κτήρια χαμηλοτάβανα, γιὰ ποικίλες χρήσεις.

Θὰ ἦταν ἐκτενὴς ἀναφορὰ, ἂν περιγράφαμε τὸ ἱερό βῆμα, τὸν κυρίως ναό, τὸ νάρθηκα καὶ τὸ τέμπλο. Ἀναφέρουμε ὅμως πὼς τὸ ξυλόγλυπτο τέμπλο εἶναι ἀπὸ κυπαρισσόξυλο καὶ κατασκευάσθηκε γύρω στὰ 1860. Ὑπάρχουν δυὸ τέμπλα. Τὸ παλιὸ εἰκονοστάσι, ὅπως λέγεται στοὺς ναοὺς τῶν ὀρθοδόξων, βρίσκεται πίσω ἀπὸ τὸ νέο καὶ μὲ λίγη προσοχὴ μπορεῖς νὰ τὰ διακρίνεις. Σύμφωνα μὲ μία κτιτορικὴ ἐπιγραφὴ ὁ ναὸς ἀνηγέρθη τὸ 1850 μὲ ἀρχιτέκτονα τὸν Κωνσταντῖνο Παρασκευᾶ ἀπὸ τὸ χωριὸ Τριάντα τῆς Ρόδου. Ὅμως ὑπάρχει μία μαρμάρινη πλάκα

Ναὸς τοῦ Τιμίου Σταυροῦ στ' Ἀπόλλωνα

ἐντοιχισμένη στὸ δυτικὸ μέρος τοῦ ναοῦ, πού γράφει: 1809 Μαΐου 9.

Ἀξίζει νὰ ποῦμε πὼς στὸ ναὸ τοῦ Τιμίου Σταυροῦ τῶν Ἀπολλώνων φυλάσσεται «*Ὁ ξυλόγλυπτος Σταυρός*», πού κατὰ τὴν παράδοση ἐμπεριέχει ἓνα «*κομματσούλλι*» τοῦ Τιμίου Ξύλου καὶ ὁ «*κώδικας τῶν Ἀπολλώνων*», πού περιέχει τὶς Εὐαγγελικὲς περικοπὲς ὅλου τοῦ ἔτους σὲ χειρόγραφο. Ὁ ξυλόγλυπτος

Σταυρὸς εἶναι σπάνιο, ἴσως καὶ μοναδικὸ ξυλόγλυπτο. Ἴσως ἀπὸ μαῦρο ξύλο, ἴσως ἀπὸ τὴν πολυκαίρια, μπορεῖ νὰ 'ναι κι ἔβενος, θεωρεῖται μεγάλης ἀξίας ἔργο, μὲ σπουδαία λεπτουργικὴ τέχνη.

Ἴσως ἔχει δώδεκα σκηνές ἀπὸ τὴ ζωὴ τοῦ Χριστοῦ καὶ βυζαντινὰ μικρογράμματα. Ἐξὶ στὴν ἐμπρόσθια ὄψη καὶ ἕξι στὴν ὀπίσθια. Σ' αὐτὲς τὶς μορφές, πού 'ναι ἀναγλυφικὲς παραστάσεις κι ὄχι μεγαλύτερες ἀπὸ δυὸ καὶ τρία χιλιοστά, βλέπει κανεὶς, μὲ λίγη προσοχὴ, τὴν ὀδύνη στὸ πρόσωπο τοῦ κάθε εἰκονιζόμενου. Στὸ τετράγωνο τοῦ κέντρου τῆς ἐμπρόσθιας ὄψης εἰκονίζεται ἡ Σταύρωση τοῦ Χριστοῦ, ἀπὸ πάνω τῆς ἀκριβῶς, στὸ ἴδιο τετράγωνο, οἱ Εὐαγγελιστὲς. Στὸ τετράγωνο πάνω ἀπὸ τὴ Σταύρωση εἶναι ἡ Κοίμηση τῆς Θεοτόκου καὶ κάτω ἀπὸ τὴν Κοίμηση ἡ Ἀνάσταση τοῦ Χριστοῦ. Ἀριστερὰ τῆς Σταύρωσης ἡ Μεταμόρφωση καὶ δεξιὰ τῆς Σταύρωσης ἡ Εἴσοδος στὰ Ἱεροσόλυμα. Στὴν ὀπίσθια ὄψη, εἰκονίζεται ἡ Γέννηση τοῦ Χριστοῦ καὶ στὸ ἴδιο τετράγωνο, ἐπάνω οἱ Εὐαγγελιστὲς.

Ἐπάνω ἀπό τή Γέννηση ὁ Εὐαγγελισμός τῆς Θεοτόκου, κάτω ἀπό τή Γέννηση ἡ Πεντηκοστή καί κάτω ἀπό τήν Πεντηκοστή ὁ Μουσικός Δεῖπνος. Στό ὀριζόντιο ξύλο καί ἀριστερά τῆς Γέννησης ἡ Βάπτισμα καί δεξιά τῆς Γέννησης ἡ Ὑπαπαντή.

Μέ πολλή ἐπιμέλεια καί μεγάλη εὐλάβεια φυλάσσεται καί ὁ κώδικας τῶν Ἀπολλώνων. Ὁ κώδικας ἀντί ἐξωφύλλου φέρει ξύλινη στάκωση, πού δένεται μέ μισοκατεστραμμένο ὕφασμα.

Ἡ ἐμπρόσθια ὄψη ἔχει μία ἐπέκταση ἀπό δέρμα ἐρυθρόμορφο. Ἡ κάτω, ἐπάνω καί πλάγια μεριά τοῦ ξύλου ἔχει ὑποδοχές πού πρέπει νά ἔφεραν πόρπες. Ὁ κώδικας εἶναι ἀνέκδοτος.

Σέ σχέση μέ τήν παράδοση ἀναφέρεται: Στά παλιά τά χρόνια ὑπῆρχαν πολλά δαιμόνια στό χωριό Ἀπόλλωνα. Ἀρκετά παιδιά γεννιόνταν ἄρρωστα, πολλές γυναῖκες ἔγκυες δέν πρόφταναν νά συμπληρώσουν τόν κύκλο τῆς ἐγκυμοσύνης καί ἔχαναν τά παιδιά. Πολλοί δαιμονισμένοι γυρνοῦσαν ἀνάμεσά τους καί οἱ Ἀπολλωνιάτες ζητοῦσαν τρόπο γιά νά ἐξαγιστοῦν καί νά σταματήσει τό κακό. Ἔμαθαν λοιπόν πώς ἡ Ἁγία Ἑλένη, καθώς θά ἐπέστρεφε ἀπό τά Ἱεροσόλυμα γιά νά μεταφέρει τό Τίμιο ξύλο τοῦ Σταυροῦ στήν Κωνσταντινούπολη, θά περνοῦσε ἀπό τή Ρόδο. Σ' ἐπιφυλακή τέθηκαν οἱ Ἀπολλωνιάτες καί μόλις ἔμαθαν τήν ἄφιξη τῆς Ἁγίας Ἑλένης στή Ρόδο ἔτρεξαν τήν συνάντησαν καί τήν παρακάλεσαν νά τους δώσει ἕνα κομματάκι ἀπό τό Τίμιο Ξύλο. Ἡ Ἁγία Ἑλένη ἱκανοποίησε τό αἶτημά τους. Φύλαξαν τό θαυματουργό κομματάκι ὡς τό μεγαλύτερο δῶρο, πού τους ἔστειλε ὁ Θεός. Τό χωριό σώθηκε.

Αὐτό τό πολύτιμο κειμήλιο προσφέρεται γιά προσκύνηση καί ἀσπασμό τρεῖς φορές τό χρόνο. Στίς 14 Σεπτεμβρίου, κατά τήν ἡμέρα πού γιορτάζεται ἡ «Ὑψωση τοῦ Τιμίου Σταυροῦ», γίνεται μεγάλο πανηγύρι. Ἐπίσης κατά τήν ἡμέρα τῶν Θεοφανίων καί κατά τήν Κυριακή τῆς Σταυροπροσκυνήσεως.

Πολλές καί διάφορες εἶναι οἱ ἀναφορές τοῦ τόπου γύρω ἀπό τήν παράδοση καί τά θαύματα πού ἔγιναν μέ τήν ἐπίκληση καί μόνο τοῦ «Τιμίου Σταυροῦ».

Μία ἄρρωστη γυναῖκα μέ τή βοήθεια τῶν συγγενῶν τῆς, πού εἶχαν μεγάλη πίστη ἔφτασε ἀπό τό χωριό Δαματριά στό χωριό Ἀπόλλωνα. Καθώς τήν ἐσταύρωνε ὁ ἱερέας, δάγκωσε τό Τίμιο Ξύλο. Τό κράτησε μέσ στό στόμα τῆς, τό ἔφερε στή Δαματριά. Οἱ κάτοικοι δέν τήν πίστεψαν, ὥσπου ἡ ἄρρωστη γυναῖκα τό ἔριξε στό φλετρώ (πηγάδι) καί ἀμέσως τό νερό ἐκόχλασε. Οἱ Δαματρενοί τότε πίστεψαν πώς ἦταν τό Τίμιο Ξύλο καί ἔκτισαν τήν Ἐκκλησία τοῦ Σταυροῦ. Καί ἄστραψε τό ἅγιο φῶς σταλμένο ἀπό τά Ἀπόλλωνα στό χωριό τῆς Μάνας Γῆς-Δήμητρας. Οἱ καρποί εὐλογήθηκαν.

Ἡ ὑπαρξη τοῦ μοναστηριοῦ στή **Δαματριά** ἤδη ἀπό τόν προηγούμενο αἰῶνα δηλώνεται σέ μᾶς μέ τίς ἀναφορές στά περιουσιακά στοιχεία πού ἐμφανίζονται στόν Ἐκκλησιαστικό Κώδικα Δαματριάς μέ τήν νέα καταγραφή τοῦ 1866.

Βρίσκεται περίπου 1,5 χλμ. δυτικά τοῦ οικισμού τῆς Δαματριάς πάνω σέ ἕνα ὑψωματάκι. Ἔνας δρόμος 30 περίπου μέτρων πού περιστοιχίζεται ἀπό πεῦκα καί κυπαρίσσια ὁδηγεῖ ἀπό τόν ἐπαρχιακό δρόμο σέ μία ἀρκετά μεγάλη αὐλή.

Στήν ἐκκλησία ἐκτός ἀπό ἀρχαιοελληνικά καί παλαιοχριστιανικά ἀρχιτεκτονικά μέλη, τό βυζαντινό τοῖχο, ὑπάρχουν ἐπίσης παλαιές εἰκόνες ὅπως π.χ. αὐτές τοῦ παλαιοῦ ξυλόγλυπτου τέμπλου πού εἰκονίζουν τήν Παναγία βρεφοκρατοῦσα, τό Δεσπότη Χριστό, τόν Ἅγιο Ἰωάννη τόν Πρόδρομο, παλιά σκευή καί βιβλία.

Ὅμως καί μέ αὐτή τήν ἐκκλησία τοῦ «Τιμίου Σταυροῦ» συνδέονται κάποιες παραδόσεις καί θαύματα. Πιστοί ἀναφέρουν πώς ὄραματίστηκαν μέσα στό ναό τήν ὑπαρξη ἑνός μικροῦ παιδιοῦ ντυμένου μέ κόκκινα ροῦχα, πού ἔτρεξε καί μπῆκε μέσα στήν εἰκόνα τοῦ Χριστοῦ. Κάποιοι ἄλλοι πώς ἄκουσαν παράξενο βου-

τό ἀέρα σέ μέρα ἄνοιξης κ.ἄ. περιστατικά, πού τους ἔκαναν νά αἰσθανθοῦν τήν παρουσία μίας ἀόρατης ὑπαρξης. Τό μοναστήρι ἐκτός ἀπό τήν ἡμέρα τῆς γιορτῆς του λειτουργεῖται καί Δευτέρα τοῦ Πάσχα.

Ἐκκλησία τοῦ Σταυροῦ θά βροῦμε καί στό χωριό **Μαλώνα** τῆς Ρόδου 800 περίπου μέτρα ἀριστερά στό δρόμο, πού ὁδηγεῖ ἀπό τό χωριό πρὸς τό Χαράκι.

Ἀνεβαίνοντας κανεῖς τά πλατιά

σκαλοπάτια τῆς κεντρικῆς εἰσόδου μέ τίς καλλιτεχνικά τοποθετημένες σκουρες λιθόπλακες καί περνώνας κάτω ἀπό τό ἐντυπωσιακό σέ ὁμορφιά καμπαναριό, μέ τίς τρεῖς ἀψίδες, φτάνει στήν εὐρύχωρη τιμεντένια αὐλή. Μπροστά μας ὑψώνεται τό γραφικό ἐκκλησάκι πού φυλάσσεται ἡ πανάρχαια εἰκόνα τοῦ Σταυροῦ καί γύρω ἐκεῖ κοντά οἱ διάφοροι βοηθητικοί κῶροι.

Τό πανηγύρι τοῦ Σταυροῦ γιά τους Μαλωνίτες εἶναι, ἂν ὄχι ἡ πρώτη, τουλάχιστον ἡ δεύτερη μεγάλη γιορτή τοῦ χωριοῦ καί ἀποτελεῖ σημαντικό θρησκευτικό σταθμό, ὅπως τό Πάσχα καί τά Χριστούγεννα.

Πότε χτίστηκε τό μοναστήρι δέ γνωρίζουμε ἀκριβῶς. Μποροῦμε ὅμως νά θεωρήσουμε σάν πιθανή χρονολογία τό διάστημα 1850 μέ 1855. Στό συμπέρασμα αὐτό καταλήγουμε ἀπό τήν ἐπιγραφή πού ὑπάρχει στό κάτω δεξιό μέρος τοῦ τέμπλου, δίπλα στήν εἰκόνα τοῦ Σταυροῦ. Ἡ

Ναός του Τιμίου Σταυρού στή Μαλώνα

ἐπιγραφή ἀναφέρει «ἀνηγέρθην ἐκ θεμελίων καί ἐτελειοποιήθην ὁ ναός τοῦτος μέ ἔξοδα κι ἐπιστασία τοῦ προσκυνητοῦ Ἑμμανουήλ Ζαρμάου καί τῆς γυναίκος του Μαρίας, Ἀρχιερατεύοντος Ἀγίου Ρόδου Ἰακώβου Πατμίου τό ἔτος 1855».

Τό μοναστήρι εἶναι μονόκλιτη Βασιλική κατά τό σύστημα τῆς ἵπποτικής ἀρχιτεκτονικῆς μέ θολωπή στέγη καί ἡμικυκλικά τόξα δεξιά καί ἀριστερά. Ἐσωτερικά εἶναι ὠραιότατα διακοσμημένο μέ πολλά ἀφιέρωματα. Ὑπάρχει σπουδαῖο μεγάλο τέμπλο μέ πανάρχαιες εἰκόνες, κανήλια καί πολυελαίους.

Ἐπειδή ὁμως ἀξίζει νά καταγράφονται ἱστορίες καί γεγονότα, πού δέν πρέπει νά λησμονοῦνται μέ τό πέρασμα τοῦ χρόνου, παραθέτουμε κάποιες ἀπ' αὐτές.

Στήν τοποθεσία Κοστομάνος τῆς Μαλώνας κατοικοῦσε κάποιος τσιφλικῆς μέ τό ὄνομα Ζαρμάους στόν ὁποῖο ἀνήκαν ὅλα τά κτήματα τοῦ τετραγώνου. Ὁ Ζαρμάους εἶχε πολλά ζῶα ἀπό τά ὁποῖα ἄλλα ἔμεναν σέ περιφραγμένο χῶρο (οἰκόσιτα) κι ἄλλα ἔβροσκαν ἐλεύθερα στίς βουνοπλαγιές. Ὅλα αὐτά τά ζῶα μά καί τήν κτηματική περιουσία ἐκμεταλλεῖτο ὁ Ζαρμάους, ἡ Μαρία ἡ γυναῖκα του καί ὁ γιός του, μέ τή βοήθεια μεροκαματιάρηδων. Σάν ἄνθρωπος ὁ Ζαρμάους ἦταν τύπος κλειστός, λιγομίλητος μελαγχολικός καί τρομερά αὐστηρός, μέχρι σημείου νά χαρακτηρίζεται τυραννικός. Ὅλοι ὅσοι πῆγαν στή δούλεψή του εἶχαν νά διηγηθοῦν κάτι ἀπό τό δύστιροπο χαρακῆρα καί τήν αὐστηρή συμπερι-

φορά του, ἀκόμα καί σ' αὐτήν τήν οἰκογένειά του. Ὁ γιός του ὁ Σταῦρος περνοῦσε τίς ὄρες του φροντίζοντας πρωί καί βράδυ τά γαϊδούρια καί τά μουλάρια τους. Κάποτε τό παιδί δέ βρῆκε τά ζῶα τή συνηθισμένη ὥρα στή γνωστή τοποθεσία. Ἀπογοητευμένο καί κατατρομαγμένο γυρίζει καί τό λέει στόν πατέρα του. Αὐτός ἀγριεῦει, βρίζει, τιμωρεῖ τό παιδί καί μέ ἀπειλητικά λόγια τοῦ λέει: «Χάσου ἀπό μπρός μου κι ἄν δέ βρεῖς τά ζῶα, νά μή σέ δῶ στά μάτια μου». Ὁ Σταῦρος τά 'χει χαμένα, φεύγει ἀπό τό σπίτι τρέχει παντοῦ, ἀλλά τά ζῶα δέ βρίσκονται πουθενά. Ἔρχεται ἡ νύχτα καί τό παιδί δέ παρουσιάζεται πουθενά. Ὁ Ζαρμάους ἀνησυχεῖ καί κινητοποιεῖ ἀμέσως ὄλους. Οἱ ἔρευνες συνεχίζονται μέρα καί νύχτα γιά δυό μέρες χωρίς θετικό ἀποτέλεσμα. Τό παιδί δέν πρέπει νά 'ναι ζωντανό σκέφτονται πολλοί ἀλλά κάπου ἴσως ξυλιασμένο. Πραγματικά τό μεσημέρι τῆς τρίτης μέρας ἕνας ψαρῆς βρῆκε τό πῶμα τοῦ παιδιοῦ φουσκωμένο καί παραμορφωμένο στό πρόσωπο. Ὅλοι τότε ἔλεγαν πώς τό παιδί ἐπειδή δέ βρῆκε τά ζῶα, φοβήθηκε τήν τιμωρία τοῦ πατέρα του, πού γνώριζε πόσο σκληρός ἦταν, ἔπεσε στή θάλασσα καί πνίγηκε.

Ὁ Ζαρμάους ἀπό τή μέρα ἐκείνη γίνεται ἄλλος ἄνθρωπος, πέφτει σέ μελαγχολία, δέν ἐνδιαφέρεται γιά τίποτα, δέν τόν συγκινεῖ τίποτε, δέ θέλει ν' ἀκούσει καί νά δεῖ κανένα. Ξαφνικά, ἕνα πρωινό, παίρνει τήν ἀπόφαση ν' ἀναχωρήσει γιά τούς Ἁγίους Τόπους, χωρίς νά ἀνακοι-

νώσει σέ κανένα τό σκοπό του. Σέ λίγες μέρες γυρίζει στό χωριό φέρνοντας μαζί του τήν εἰκόνα τοῦ Σταυροῦ. Στή συνέχεια καλεῖ μαστόρους καί κτίζουν τό ὠραιότατο ἐκκλησιάκι στή θέση πού ὑπάρχει σήμερα, ἐκεῖ ἀκριβῶς πού εἶδε γιά τελευταία φορά τό Σταῦρο. Ὅπως εἶπε ὁ ἴδιος, δέν μπορούσε νά βρεῖ ἀνάπαυση γιά τό χαμό τοῦ γιοῦ του, δέν μπορούσε νά ἡσυχάσει, ἔνωθε τή ψυχή τοῦ παιδιοῦ του νά τόν κυνηγάει. Ἐκτός ἀπό τή εἰκόνα τοῦ Σταυροῦ πού ἔφερε ὁ Ζαρμάους ἀπό τά Ἱεροσόλυμα, ἔκτισε τό μοναστήρι καί τό ἀφιέρωσε στό Σταῦρο, βοήθησε τούς φτωχοῦς, παρηγοροῦσε τούς πονεμένους, ἔκανε καλοσύνες καί βάπτισε παιδιά γιά νά τά προικίζει. Ἡ ὑπόλοιπη ζωή του ἦταν ὑποδειγματική, γεμάτη φιλανθρωπίες καί θεάρεστες πράξεις. Πεθαίνοντας μοίρασε ὅλη τήν περιουσία του στά βαπτιστικά του πού διηγήθηκαν καί τήν ἱστορία αὐτή.

Γύρω στά 1900 ἔρχεται καί ἀσκητεῦει στό μοναστήρι κάποιος καλόγερος ἀνατολίτης μέ τ' ὄνομα Πρόκωρος, ὁ ὁποῖος ἐπιθυμοῦσε νά κτίσει τό ξωκλήσι στήν παλιοκκλησιά.

Ὁ Σταῦρος ἀπό τήν ἐποχή ἐκείνη κάθε λίγο ἐπισκευαζόταν καί ἀνακαινιζόταν μέ δωρεές, εἰσφορές καί ἐράνου, μέ ἀποτέλεσμα σήμερα νά ἀποτελεῖ ἕνα ἀπό τά γραφικότερα μοναστήρια.

Τέλος ἡ «Ὑψωσις τοῦ Τιμίου Σταυροῦ» τιμᾶται καί στό ναό Μεταμορφώσεως Σωτῆρος στίς **Καλυθιές**. Τόσο ἡ εἰκόνα, ὅσο καί ὁ ἀνηφορικός δρόμος θυμίζουν τί ἄλλο! ...τό Γολγοθά. ■

Βιβλιογραφία

- Νικήτας Ι. Κουμέντος (Σχολικός Σύμβουλος), Ὁ ἱερός ναός «Ἡ Ὑψωσις τοῦ Τιμίου Σταυροῦ» στά Ἀπόλλωνα τῆς Ρόδου. Βιοματικά Ἀπανθίσματα, Ρόδος 2001.
- Σταμάτης Ἰ. Παναγιώτης - Παπακωνσταντίνου Ἰ. Μιχαήλ, Λατρευτικό Τόποι στή Ρόδο κεφ. 1ο Δαματριά σελ 18-19, Ρόδος 2001.
- Θεόδωρος Παπανδρέου (Σχολικός Σύμβουλος), «Ἡ Μαλώνα ἀπό τό χθές ὡς τό σήμερα», Ρόδος 2005.

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟ

ΧΡΟΝΙΚΑ – ΕΙΔΗΣΕΙΣ

του κ. Έλευθερίου Χρυσόχου, Γραμματέως του Γραφείου εκπροσώπησης του Οικουμενικού Πατριαρχείου στην Αθήνα

► Συνήλθε στην Κωνσταντινούπολη, από 11 έως 16 Ιουλίου, τό Β΄ Συνέδριο Ὁρθόδοξου Νεολαίας μέ θέμα: «*Μέλη τῆς Ἐκκλησίας -πολίτες τοῦ κόσμου*» πού ὀργάνωσε τό Οἰκουμενικό Πατριαρχεῖο. Στό συνέδριο ἔλαβαν μέρος πάνω ἀπό ἔννιακόσοι νέοι καί νέες ἀπό τίς ἀνά τόν κόσμον ἐπαρχίες τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου καί ἀπό ἄλλες Ὁρθόδοξες Ἐκκλησίες, ἐκπρόσωποι Μοναστικῶν ἀδελφοπύτων, Θεολογικῶν Σχολῶν, Ἀκαδημιῶν καί Ἰνστιτούτων, καθώς ἐπίσης παρατηρητές τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου Ἐκκλησιῶν καί ἄλλων Χριστιανικῶν Ὁμολογιῶν καί Ἐκκλησιῶν. Ὁ Οἰκουμενικός Πατριάρχης κ.κ. Βαρθολομαῖος πραγματοποίησε τήν ἐπίσημη ἔναρξη καί λήξη τῶν ἐργασιῶν, ὁμίλησε στό συνέδριο, εἶχε προσωπική ἐπαφή καί ἐπικοινωνία μέ τούς νέους καί χοροστάτησε στήν Κυριακάτικη Λειτουργία, κατά τήν ὁποία ἐκκλησιάσθηκαν οἱ σύνοδροι καθώς καί πλῆθος κόσμος. Κατά τή διάρκεια τῶν ἐργασιῶν τοῦ συνεδρίου ὁμίλησαν πολλοί εἰσηγητές ἀναπτύσσοντας θέματα σχετικά μέ τό θέμα τοῦ συνεδρίου καί τά θέματα πού ἀπασχολοῦν τούς νέους, ἐνῶ οἱ συμμετέχοντες εἶχαν τήν εὐκαιρία νά ἐπισκεφθοῦν τό Πατριαρχεῖο, τή Θεολογική Σχολή τῆς Χάλκης, τή Μονή τῆς Χώρας, τήν Ἁγία Σοφία καί ἄλλα σεβάσματα τοῦ Γένους μας.

► Τό Οἰκουμενικό Πατριαρχεῖο ἐπισκέφθηκε ἀνεπίσημα κατά τά τέλη Ἰουλίου, ὡς φιλοξενούμενος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου γιά ὀλιγοήμερη ἀνάπαυση, ὁ Μακ. Πατριάρχης Ἀλεξανδρείας καί πάσης Ἀφρικῆς κ.κ. Θεόδωρος.

► Στίς 2 Αὐγούστου ὁ Πατριάρχης μετέβη στό Βουκουρέστι, προκειμένου νά παραστει στήν ἐξόδιο ἀκολουθία τοῦ μακαριστοῦ Πατριάρχου Ρουμανίας Θεοκτίστου. Κατά τήν ἀφίξή του ἐτέλεσε τρισάγιο πρό τῆς

σοροῦ τοῦ κεκοιμημένου Πατριάρχου, πῆ δέ ἐπομένη, 3 Αὐγούστου, προέστη τῆς νεκρωσίμου ἀκολουθίας. Κατά τή σύντομη παραμονή του στό Βουκουρέστι ὁ Παναγιώτατος ἐπισκέφθηκε τόν Πρόεδρο τῆς Δημοκρατίας καί τόν Πρωθυπουργό τῆς χώρας.

► Ὁ Οἰκουμενικός Πατριάρχης ἐπισκέφθηκε τά Μοσχονήσια (6-8 Αὐγούστου) καί κατά τήν ἀπόδοση τῆς ἑορτῆς τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου (22-23 Αὐγούστου) τήν γενέτειρά του νῆσο Ἰμβρο, ὅπου καί προέστη τῆς πανηγύρεως στοῦς

Ἁγίους Θεοδώρους.

► Κατά τή συνεδρία τῆς 29ης Αὐγούστου, καί κατόπι προτάσεως τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου, ἡ Ἁγία καί Ἱερά Σύνοδος, ψήφων κανονικῶν γενομένων στόν πάνσεπτο Πατριαρχικό Ναό, μετέθεσε τόν Σεβ. Μητροπολίτη Χόνγκ-Κόνγκ κ. Νικήτα στήν Ἱ. Μητρόπολη Δαρδανελλίων καί ἐξέλεξε τόν πρ. Μητροπολίτη Λέρου, Καλύμνου καί Ἀστυπάλαιας κ. Νεκτάριο σέ Μητροπολίτη Γάνου καί Χώρας.

► Σύναξη τῶν ἐν ἐνεργείᾳ Ἱεραρχῶν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου πραγματοποιήθηκε, κατά τήν 31η Αὐγούστου καί 1η Σεπτεμβρίου, στό Ἱερό Κέντρο. Τό κύριο θέμα τῆς συνάξεως ἦταν: «*Ἡ ἀποστολή μας ὡς πρωτοθρόνου Ὁρθόδοξου Ἐκκλησίας εἰς τόν σύγχρονον κόσμον*». Κατά τή σύναξη πραγματοποιήθηκαν εἰσηγήσεις ἱεραρχῶν καί ἐξετάσθηκαν τά θέματα τῆς ἐνόπτητας, τῆς συνεργασίας μέ τίς ἄλλες Ὁρθόδοξες Ἐκκλησίες, τῶν σχέσεων μέ τούς ἑτεροδόξους κ.λπ. Οἱ συμμετέχοντες ἀρχιερεῖς συγχοροστάτησαν μετά τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κατά τόν Ἑσπερινό καί τή Θ. Λειτουργία τῆς Ἰνδίκτου καί ὑπέγραψαν τήν Πράξη τῆς Νέας Ἰνδικτιῶνος.

► Πραγματοποιήθηκε ἡ τακτική ἀνά ἐξάμνηνο ἀνασυγ-

κρότηση τῆς Ἁγίας καί Ἱερᾶς Συνόδου τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, ἡ ὁποία γιά τό διάστημα ἀπό 1ης Σεπτεμβρίου 2007 ἕως 29ης Φεβρουαρίου 2008, καί ὑπό τήν Προεδρία τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου, θά ἀποτελεῖται ἀπό τούς Σεβ. Μητροπολίτες: Πέργης κ. Εὐάγγελο, Λύστρων κ. Καλλίνικο, Δέρκων κ. Κωνσταντῖνο, Γερμανίας κ. Αὐγουστῖνο, Πιτσβούργου κ. Μάξιμο, Μεξικοῦ κ. Ἀθναγόρα, Μιλήτου κ. Ἀπόστολο, Πέτρας καί Χερρονήσου κ. Νεκτάριο, Μύρων κ. Χρυσόστομο, Μοσχονησίων κ. Ἀπόστολο, Ἰκονίου κ. Θεόληπτο καί Ρόδου κ. Κύριλλο.

► Μέ ἱεροπρέπεια καί ἐκκλησιαστική τάξη ἐορτάσθηκε εἰς τά Πατριαρχεῖα, τήν 1η Σεπτεμβρίου, ἡ ἐορτή τῆς νέας Ἰνδικτιῶνος, ἡ ἐορτή τῆς Παμμακαρίστου καί ἡ ἡμέρα προσευκῶν ὑπέρ τῆς προστασίας τοῦ φυσικοῦ περιβάλλοντος. Ὁ Πατριάρχης χοροστάτησε στόν Ἑσπερινό τῆς ἐορτῆς καί στήν Θεία Λειτουργία σέ συγχοροστασία μετά τῶν παρευρισκομένων Ἁγίων Ἀρχιερέων. Μετά τό ἱερό Εὐαγγέλιο ἀναγνώσθηκε ὑπό τοῦ Ἀρχιγραμματέως τῆς Ἁγίας καί Ἱερᾶς Συνόδου Ἀρχιμ. κ. Ἐλπιδοφόρου τό εἰδικό μήνυμα τοῦ Πατριάρχου ὑπέρ τῆς προστασίας τῆς κτίσεως. Μετά τό πέρας τῆς Θείας Λειτουργίας ἀναγνώσθηκε ὑπό τοῦ Πατριάρχου ἡ νενομισμένη εὐχή καί Πράξη τῆς νέας Ἰνδικτιῶνος, ἡ ὁποία ἀκολούθως ὑπογράφηκε ἀπό τόν Ἰδιον καί τούς συγχοροστατήσαντες Ἁγίους Ἀρχιερεῖς. Ἐν συνέχειᾳ ἀκολούθησε στήν Αἴθουσα τοῦ θρόνου ἡ λήξη τῶν ἐργασιῶν τῆς Ἱεραρχίας τοῦ Θρόνου.

► Ὁ Οἰκουμενικός Πατριάρχης, τήν 4η Σεπτεμβρίου, μετέβη στό Σίβιου τῆς Ρουμανίας καί ὁμίλησε στήν ἔναρξη τῆς Γ΄ Πανευρωπαϊκῆς Οἰκουμενικῆς Συνελεύσεως στήν ὁποία συμμετέχουν ἡ Ὁρθόδοξη καί ἡ Ρωμαιοκαθολική Ἐκκλησία καί Προτεσταντικές Ὁμολογίες.

► Τήν ἐπομένη, 5 Σεπτεμβρίου, ὁ Πατριάρχης μετέβη στό Λονδίνο καί ἀπό ἐκεῖ στή Γροιλανδία, ὅπου καί παρέμεινε γιά μία ἐβδομάδα, γιά νά ἠγηθεῖ στό ὑπό τό Οἰκουμενικό Πατριαρχεῖο συγκληθέν Ζ΄ Διεθνές Διαθρησκευτικό Οἰκολογικό Συμπόσιο, μέ θέμα: «Ἡ Ἀρκτική, Ὁ Καθρέπτης τῆς Ζωῆς», στό ὁποῖο συμμετείχαν θρησκευτικοί ἠγέτες, περιβαλλοντολόγοι, ἐπιστήμονες καί προσωπικότητες ἀπό ὅλο τόν κόσμο. Στά πλαίσια τοῦ συμποσίου πραγματοποιήθηκε, τήν 7η Σεπτεμβρίου, ἡ «Σιωπηρή Προσευχή γιά τόν Πλανήτη». Ἡ Γροιλανδία, ἔνα ἀπό τά μεγαλύτερα ἀλλά καί πιό ἀραιοκατοικημένα νησιά τοῦ κόσμου, εἶναι ἀπό τά μέρη ἐκεῖνα πού ὑφίστανται τίς συνέπειες ἀπό τό ραγδαῖο λιώσιμο τῶν πάγων, καθώς καί ἄλλα προβλήματα

τα πού σχετίζονται μέ τή μεγάλη συγκέντρωση παραγόντων μόλυνσης στήν Ἀρκτική, τά ὁποία ἔχουν ἀντίκτυπο καί ἐπηρεάζουν ὄχι μόνο τή συγκεκριμένη περιοχά, ἀλλά ὀλόκληρο τόν πλανήτη.

► Μέ τήν εὐκαιρία τῆς συμπληρώσεως 1600 ἐτῶν ἀπό τήν κοίμηση τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου πραγματοποιήθηκε στήν Κωνσταντινούπολη, ἀπό 13 ἕως 18 Σεπτεμβρίου, Διεθνές Ἐπιστημονικό Συμπόσιο μέ θέμα: «Ἁγιος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος, Ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως, ἐπί τῇ 1600ῃ ἐπετειῷ ἀπό τῆς κοιμήσεώς του «407-2007». Στό συμπόσιο συμμετείχαν ἐκπρόσωποι τῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν Ἀλεξανδρείας, Ἀντιοχείας, Ἱεροσολύμων, Ρωσσίας, Σερβίας, Ρουμανίας, Γεωργίας, Κύπρου, Ἑλλάδος, Πολωνίας, Ἀλβανίας, Τσεχίας καί Σλοβακίας, Φιλανδίας καί Ἑσθονίας, τῶν Θεολογικῶν Σχολῶν καί Ἰνστιτούτων Ἀθηνῶν, Θεσσαλονίκης, Ἁγίας Πετρούπολεως, Τιμίου Σταυροῦ Βοστώνης, Ἁγίου Σεργίου Παρισίων, Σαμπεζῦ Ἑλβετίας, Μονάχου Γερμανίας, Βουκουρεστίου, Σιμπίου καί Ἰασίου Ρουμανίας, Ἁγίου Κλήμεντος Σόφιας καί Joensuu Φιλανδίας, ἐκπρόσωποι ἄλλων χριστιανικῶν ὁμολογιῶν, καθώς καί ἐπίσημη ἀντιπροσωπεία τοῦ Ἁγίου Ὅρους. Στό συμπόσιο ὁμίλησαν διαπρεπεῖς ἐρευνητές τῆς ζωῆς, τῆς διακονίας καί τοῦ ἔργου τοῦ ἱεροῦ Χρυσοστόμου, οἱ ὁποῖοι ἀνέδειξαν τήν διαχρονική ἀξία τοῦ ἱεροῦ πατρός τόσο γιά τό Οἰκουμενικό Πατριαρχεῖο καί τήν Ὁρθοδοξία γενικότερα, ὅσο καί γιά τίς ἀνά τήν οἰκουμένη Χριστιανικές Ἐκκλησίες.

► Τό Οἰκουμενικό Πατριαρχεῖο ἐπισκέφθηκε, τή 18η Σεπτεμβρίου, ὁ Ὑφυπουργός Ἐξωτερικῶν τῶν Η.Π.Α. κ. Nicholas Burns, ὁ ὁποῖος εἶχε προσωπική συνάντηση μέ τόν Πατριάρχη καί ἐτόνισε τή σταθερή ὑποστήριξη τῶν Η.Π.Α. πρὸς τό Οἰκουμενικό Πατριαρχεῖο καί τά δίκαια αἰτήματά του, τήν ἀνάγκη ἐπαναλειτουργίας τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τῆς Χάλκης, τό σεβασμό πού τρέφουν ὅλοι πρὸς τό πρόσωπο καί τό σπουδαῖο ἔργο πού ἐπιτελεῖ ὁ Οἰκουμενικός Πατριάρχης σέ ὅλους τούς τομεῖς καί ἰδιαίτερα γιά τήν προστασία τοῦ περιβάλλοντος.

► Ἐπίσκεψη στήν Αἰθιοπία, κατόπιν προσκλήσεως τοῦ Μακ. Πατριάρχου Αἰθιοπίας κ. Παύλου, πραγματοποίησε, ἀπό 24 ἕως 28 Σεπτεμβρίου, ὁ Οἰκουμενικός Πατριάρχης κ.κ. Βαρθολομαῖος, προκειμένου νά παραστῇ στίς ἐορταστικές ἐκδηλώσεις γιά τή χιλιετηρίδα τῆς Αἰθιοπικῆς Ἐκκλησίας, μέ τήν ὁποία τό Οἰκουμενικό Πατριαρχεῖο διεξάγει διάλογο ἤδη ἀπό τό 1971. ■

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ

ΧΡΟΝΙΚΑ – ΕΙΔΗΣΕΙΣ

ΧΕΙΡΟΤΟΝΙΕΣ

Τήν Δευτέρα 2 Ἰουλίου ὁ Σεβασμιώτατος κατὰ τήν Θ. Λειτουργία στό πανηγυρίζον Καθολικό τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Παντανάσσης ἐχειροτόνησε εἰς Πρεσβύτερον τόν Διάκονο Εὐθύμιο Γιαννακλή, ὁ ὁποῖος ἀνέλαβε καθήκοντα Ἐφημερίου σπὴν Ἑνορία Εἰσοδίων τῆς Θεοτόκου Κοσκινοῦ.

Τήν Πέμπτη 26 Ἰουλίου κατὰ τήν Θ. Λειτουργία στόν πανηγυρίζοντα Ἱερό Ναό Ἁγίας Παρασκευῆς Καλυθιῶν ἐτέλεσε τήν εἰς Διάκονον χειροτονία τοῦ Γαβριήλ Γιατροῦ, Ἱεροψάλτου τῆς Ἑνορίας Μεταμορφώσεως τοῦ Σωτῆρος Καλυθιῶν, σπὴν ὁποία καί ἀνέλαβε καθήκοντα ὡς Διάκονος.

Ἐπίσης, τήν Κυριακή 29 Ἰουλίου στόν Ἱ. Καθεδρικό Ναό τοῦ Εὐαγγελισμοῦ τῆς Θεοτόκου, ἐτέλεσε τήν εἰς Διάκονον χειροτονία, τήν δέ Τετάρτη 15 Αὐγούστου στόν πανηγυρίζοντα Ἱερό Ναό Κοιμήσεως Θεοτόκου Ἰαλυσοῦ τήν εἰς Πρεσβύτερον, τοῦ Μύρωνος Κεκαγιᾶ, ὁ ὁποῖος διορίστηκε Ἐφημέριος στόν ἴδιο Ἱερό Ναό.

Εὐχόμεστε οἱ νέοι Κληρικοί νά ἀναδειχθοῦν ἄξιοι λειτουργοί τοῦ ἁγίου θυσιαστηρίου καί νά διακονήσουν μέ πνεῦμα αὐταπαρνήσεως τήν ἁγία μας Ἐκκλησία.

ΧΕΙΡΟΘΕΣΙΑ

Τήν Κυριακή 29 Ἰουλίου ὁ Σεβασμιώτατος κατὰ τήν Θ. Λειτουργία στόν Ἱερό Καθεδρικό Ναό τοῦ Εὐαγγελισμοῦ τῆς Θεοτόκου ἀπέδωσε τό ὄφθικιον

τοῦ Πρωτοπρεσβυτέρου τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου στόν συνταξιούχο Κληρικό τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως π. Μελέτιο Παρασκευᾶ.

Σπὴν προσφώνησή του ἐξῆρε τό ἐκκλησιαστικό ἦθος τοῦ τιμηθέντος ὑπό τῆς Αὐτοῦ Θειοτάτης Παναγιότητος, τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ.κ. ΒΑΡΘΟΛΟΜΑΙΟΥ, κληρικοῦ καί εὐχαρίστησε τόν Παναγιώτατο καί τήν Μητέρα Ἐκκλησία γιά τήν γενομένη διάκριση καί τιμή πρός ἓνα καταξιωμένο Κληρικό τῆς τοπικῆς μας Ἐκκλησίας.

ΕΓΚΑΙΝΙΑ ΙΕΡΩΝ ΝΑΩΝ

Τό Σάββατο 18 Αὐγούστου ὁ Σεβασμιώτατος ἐτέλεσε τά Ἐγκαίνια τοῦ ἱεροῦ Ναοῦ τοῦ Ἁγίου Ἀποστόλου καί Εὐαγγελιστοῦ Μάρκου σπὴν παραλία Κιοτάρι τῆς Ἑνορίας Ἀσκληπείου.

Ἐπίσης τήν Κυριακή 9 Σεπτεμβρίου ἐτέλεσε τά Ἐγκαίνια τοῦ ἱεροῦ Ναοῦ τῶν Ἁγίων Ἰσαποστόλων Κωνσταντίνου καί Ἑλένης. Ὁ Ναός ἀνηγέρθη στόν αὐλεῖο κῶρο τῶν ἐγκατα-

στάσεων του Ἀεροπορικοῦ Ἀποσπάσματος Ρόδου μέ πρωτοβουλία τοῦ Διοικητοῦ κ. Θεοχάρους Γριμπαβίου, ὁ ὁποῖος στήν προσφώνησή του μετά τό πέρας τῆς τελετῆς εὐχαρίστησε τόν Σεβασμιώτατο γιά τήν μέριμνά του κατά τήν διάρκεια τῆς ἀνεγέρσεως καί προσέφερε σέ αὐτόν ποιμαντορικήν ράβδον. Ὁ Σεβασμιώτατος στήν ἀντιφώνησή του ἐξῆρε τήν πρωτοβουλία τοῦ κ. Διοικητοῦ καί εὐχαρίστησε ὀνομαστικά ὄλους ὅσους συνέβαλαν στήν ἀνοικοδόμησι καί διακόσμησι τοῦ ἱεροῦ Ναοῦ.

ΚΑΤΑΣΚΗΝΩΣΕΙΣ

Φέτος γιορτάσαμε τά δεκάχρονα τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Κατασκηνώσεων τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεώς μας. Πρὶν ἀπό δεκατρία χρόνια ἄρχισε ἡ οἰκοδόμησι τῶν Κατασκηνώσεων στή Γλίστρα Λάρδου. Ἀπό τότε μέχρι σήμερα οἱ χριστιανοί τῆς Ρόδου ἀγκάλιασαν τό ἔργο καί τό βοήθησαν ποικιλοτρόπως. Ἄλλοι πρόσφεραν ἐθελοντική ἐργασία, ἄλλοι χρήματα καί ἄλλοι ὑλικά. Ὁ παντοδύναμος Κύριος ἄς ἀντιπροσφέρει σ' ὄλους αὐτούς πλούσιες τίς ὑλικές εὐλογίες καί προκοπή στήν πνευματική ζωή.

Οἱ ἐθελοντές φέτος ἦταν ἄνω τῶν ἐβδομήντα. Αὐτοί, ἄνδρες καί γυναῖκες, ἄφσαν γιά λίγο τίς οἰκογενειακές τους ὑποχρεώσεις καί ἀσχολήθηκαν μέ κάποιο τομέα τῶν Κατασκηνώσεων. Ἔνας μάλιστα ἀφιέρωσε ὅλην τήν θερινήν του ἀδεια στήν ἐργασία τῶν Κατασκηνώσεων. Πολλοί φοιτητές, παλαιοί κατασκηνωτές, θυσιάσαν τίς διακοπές τους καί κοπίασαν γιά τούς μικρότερους ἀδελφούς τους.

Τά παιδιά καί οἱ ἔφηβοι πού παρακολούθησαν τό φεινόν πρόγραμμα τῶν Κατασκηνώσεων πλησίασαν τά πεντακόσια πενήντα. Εὐχαριστοῦμε τούς γονεῖς πού τά ἐμπιστεύθηκαν κοντά μας καί ἐλπίζουμε νά εἶδαν καί νά βιώνουν θετικές ἀλλαγές τῶν παιδιῶν τους. ■

ΕΚΔΗΜΙΑ ΙΕΡΕΩΣ

Τό πρωῖ τοῦ Σαββάτου 14 Ἰουλίου ἐξεδήμησε πρὸς Κύριον ὁ μακαριστός Ἀρχιμανδρίτης Βαρθολομαῖος Σιράτας.

Ὁ μεταστάς γεννήθηκε στήν Πάτμο πίν 11η Ἰανουαρίου τοῦ ἔτους 1912. Τό ἔτος 1922 ἐκάρη μοναχός στήν Ἱερά Βασιλική καί Πατριαρχική Μονή τοῦ Ἁγίου Ἀποστόλου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου. Τήν 13η Ὀκτωβρίου τοῦ ἔτους 1992 χειροτονήθηκε Διάκονος καί τήν ἐπομένη Πρεσβύτερος ἀπό τόν μακαριστό Ἐπίσκοπο Τράλλεων κυρό Ἰσιδώρο. Τό ἔτος 1996 προσήλθε καί ἐγκαταβίωσε στήν Ἱερά Μονή Θάρρι καί τόν ἐπόμενο χρόνο ἀνέλαβε ἐφημεριακά καθήκοντα στήν γυναικεία Ἱερά Μονή Ὑψηῆς.

Ἡ Ἐξόδιος Ἀκολουθία ἐψάλη στό Καθολικό τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Ὑψηῆς προεξάρχοντος τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου μας, ὁ ὁποῖος στήν ἐπικήδειο ὁμιλία του ἐξῆρε τό ἦθος τοῦ ἐκλιπόντος καί τήν προσφορά του στήν Ἱερά Μονή. Στήν Ἐξόδιο Ἀκολουθία ἔλαβε μέρος ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Νέας Ζηλανδίας κ. Ἀμφιλόχιος, παρέστη δέ ὁ Καθηγούμενος καί Πατριαρχικός Ἐξάρχος Πάτμου κ. Ἀντίπας.

Ὁ μακαριστός Ἀρχιμανδρίτης Βαρθολομαῖος Σιράτας μέ τόν Σεβ. Μητροπολίτη μας

Η ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΤΗΤΑ ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΥ ΚΩΝ/ ΠΟΛΕΩΣ

Τόν τελευταίο καιρό άμφισβητείται από διάφορες πλευρές η οικουμενικότητα του Σεπτού Κέντρου της Ὁρθοδόξιας, του Οικουμενικοῦ Πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως.

Ὁ ἐπισκοπικός θρόνος του Βυζαντίου μετά τήν ἴδρυση τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἀπό τόν Μεγάλο Κωνσταντῖνο ὡς νέας πρωτεύουσας τῆς Ρωμαϊκῆς Αὐτοκρατορίας ἀναβαθμίσθηκε. Αὐτή ἡ ἀναβάθμιση κατοχυρώθηκε συνοδικά μέ τόν Γ' (3ο) κανόνα τῆς Β' Οἰκουμενικῆς Συνόδου, τό 381 μ. Χ. πού τόν κατατάσσει μετά τόν ἐπίσκοπο Ρώμης, Ὁ ΚΗ' (28ος) κανόνας τῆς Δ' Οἰκουμενικῆς Συνόδου τό 451 μ. Χ. ἀπέδωσε στό θρόνο τῆς Κωνσταντινουπόλεως τά ἴσα πρεσβεία τμηῆς μέ τό θρόνο τῆς Ρώμης καί ὀνόμασε τόν ἐπίσκοπο Κωνσταντινουπόλεως Πατριάρχη. Λίγα χρόνια μετά τήν Δ' Οἰκουμενική Σύνοδο ὁ Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως ἀποκαλεῖται καί οἰκουμενικός. Ὁ τίτλος αὐτός περιεβλήθη νομικό κύρος μέ νεαρές (δηλ. νόμους) του Ἰουστινιανοῦ.

Ὁ τίτλος Οἰκουμενικός δέ σημαίνει κυριαρχία του Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως ἐπί τῆς Ὁρθοδόξιας τῆς οἰκουμένης ἀλλά εἶναι τίτλος τμηῆς καί εὐθύνης. Οἱ Πατριάρχες τῆς ἑδρας του Αὐτοκράτορα εἶχαν τό ρόλο σέ συνεργασία μ' αὐτόν νά προστατεύουν τήν ὀρθόδοξη πίστη τῆς Αὐτοκρατορίας, τήν ὀνομαζομένη τότε οἰκουμένη (πρβλ.: Σταυρός ὁ φύλαξ πάσης τῆς οἰκουμένης) καί νά τή διαδώσουν καί ἐκτός αὐτῆς.

Ὁ θρόνος τῆς Κωνσταντινουπόλεως εἶχε τήν εὐθύνη τῆς προστασίας τῆς Ὁρθοδόξιας καί τό ἔργο του ἐκχριστιανισμοῦ εἰδωλολατρικῶν λαῶν ἐκτός Βυζαντίου. Κατά τήν πολιτολογία τῆς ἐποχῆς ἡ Ρωμαϊκή Αὐτοκρατορία ἦταν ἡ Βασιλεία του Θεοῦ ἐπί τῆς γῆς καί εἶχε τήν ἀποστολή ἀπό τό Θεό τῆς διαδόσεως του Χριστιανισμοῦ στά δορυφορικά ἔθνη γύρω ἀπό τό Βυζάντιο. Ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος στέλνει ἱεραποστόλους στή Φοινίκη καί τήν ἐκχριστιανίζει, ἄν καί αὐτή θρίσκεται δίπλα στό Πατριαρχεῖο τῆς Ἀντιόχειας. Οἱ ἱστορικοί ἀναφέρουν ὅτι εἶχε στόχο νά στείλει ἱεραποστόλους καί στήν Ἀραβία. Τό ἴδιο ἔγινε ἀργότερα μέ τόν ἐκχριστιανισμό τῶν Σλάβων.

Ὅσοι ὀρθόδοξοι ἀμφισβητοῦν τό θεσμικό ρόλο του Θρόνου τῆς Κωνσταντινουπόλεως, θρίσκονται σ' ἀντίθεση μέ τό ἔργο τῆς ἱστορικῆς Ἐκκλησίας στό διάβα τῶν αἰῶνων. Ὅσοι κάνουν τό ἴδιο ἀπό πολιτικούς λόγους, νά γνωρίζουν ὅτι ἡ Ἐκκλησία πολεμομένη νικά.

ΠΥΡΚΑΓΙΕΣ

Οἱ καταστροφικές φωτιές ἐφέτος στήν πατρίδα μας ξεπέρασαν κάθε προηγούμενο. Ὁλος ὁ Ἑλληνομός συμπαραστάθηκε καί συνεχίζει νά συμπαρίσταται στούς κατοίκους τῶν πυρόπληκτων περιοχῶν. Ἐχει καταγραφεῖ μία προφητεία του ἁγίου Κοσμᾶ του Αἰτωλοῦ πού μιλάει γιά τήν καταστροφή τῶν δασῶν: «οἱ ἄνθρωποι θά φτωχύνουν, γιατί δέ θά ἀγαποῦν τά δάση». Οἱ πυρομανεῖς εἶναι ἐγκληματίες, γιατί ἐγιναν αἰτία νά πεθάνουν οἰκτρά πολλοί συνάνθρωποι μας, νά καταστραφῶν περιουσίες καί νά καοῦν ναοί. Πολλοί πυρομανεῖς οἰκοπεδοφάγοι ξεχνοῦν ὅτι τά δάση εἶναι παναθρώπινος πλοῦτος καί κοινή περιουσία. Κάποιοι ἐξέφρασαν τήν ἀποψη ὅτι στίς περιοχές πού καταστράφηκαν ὑπῆρχαν πολλές φυτεῖες ναρκωτικῶν. Ἄν συνέβαινε κάτι τέτοιο, τότε ἡ φωτιά εἶναι θεία

τιμωρία. Κι ἄν δέν ὑπῆρχαν ναρκωτικά, ἡ ὀργή του Θεοῦ εἶναι δικαιολογημένη, γιατί ὡς λαός καταπατοῦμε ποικιλότητα τό νόμο του Θεοῦ.

ΕΝΑΡΞΗ ΣΧΟΛΕΙΩΝ

Ὅπως κάθε χρόνο, ἔτσι κι ἐφέτος τό Σεπτέμβριο ἀνοίγουν τά σχολεῖα. Οἱ γονεῖς στέλνουν τά παιδιά τους στά σχολεῖα νά μορφωθοῦν, νά ἀποκτήσουν δηλ. μία «μορφή». Στίς προηγούμενες ἐποχές οἱ γονεῖς, οἱ δάσκαλοι καί γενικῶς οἱ ὄριμοι ἄνθρωποι ἦταν τά πρότυπα τῶν νεωτέρων. Ἄς θυμηθοῦμε τό τῶν σπαρτιατῶν: «ἄμες δε γεσόμεθα πολλῶ κάρωνες».

Ἄν κάνουμε ἕνα γάλοπ στούς ἐφήβους σήμερα, θά διαπιστώσουμε μετά λύπης πολλῆς, ὅτι ὡς ἐπί τό πλεῖστον τά πρότυπά τους δέν εἶναι οἱ ἔντιμοι πολῖτες ἀλλά τά προβαλλόμενα πρόσωπα ἀπό τά Μ.Μ.Ε., ὅπως οἱ ἠθοποιοί, οἱ τραγουδιστές καί οἱ ποδοσφαιριστές. Αὐτά τά ἄτομα ἀποτελοῦν πρότυπα τῶν νέων, γιατί προβάλλονται καί γιατί βγάζουν εὐκολα πολλά λεφτά. Ἡ συνεχῆς κόντρα μέ τούς γονεῖς καί τούς καθηγητές καθῶς καί ἡ προκλητικότητα στό ντύσιμο προέρχονται ἀπό ροκάδικα συγκροτήματα καί ἀπό ἠθοποιούς. Αὐτοί εἶναι διαμορφωτές μόδας καί στυλ ζωῆς.

Στή χριστιανική ἀγωγή πρότυπα τῶν νέων ἦταν καί εἶναι ὁ Θεάνθρωπος Ἰησοῦς Χριστός καί οἱ ἅγιοι. Ὁ Χριστός καί οἱ ἅγιοι ἀποτελοῦν πρότυπα γιά τήν αἰωνιότητα, ἐνῶ ὅλα τά ἄλλα εἶναι ψεύτικα καί ἀπατηλά.

Ἡ σύγχρονη ἀγωγή χρειάζεται νά ἐπανευαγγελιστεῖ. Δέν ἀρκεῖ γιά νά πετύχει ὁ νέος στή ζωῆ του νά μάθει μία τέχνη ἀλλά νά μάθει σωστή συμπεριφορά-ἦθος. Οἱ νέοι μας ἄν δέν ἔχουν στραμμένη τήν πυξίδα τῆς ζωῆς τους πρὸς τό Χριστό θά πελαγοδρομοῦν στό ἄγνωστο καί στό ἀβέβαιο.

ΜΙΑ ΑΙΡΕΤΙΚΗ ΠΛΕΚΤΑΝΗ

Πολλοί αἰρετικοί γιά νά μή φοβίζονται τά ἀφελῆ θύματα τους χρησιμοποιοῦν ἕνα πονηρό τέχνασμα. Ἀρχικά μόλις τούς πιάσουν στά δίχτυα τους δέν τούς μιλοῦν, ὅπως παλαιά, ἐπιθετικά γιά τήν Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία καί τούς ἱερεῖς τῆς, ἀλλά ὑπουλα τούς λένε ὅτι αὐτοί ἀποτελοῦν πῶ ἐξελιγμένη μορφῆ θρησκευτικότητας. Γι' αὐτό ἐπιτρέπουν στούς ἀρχαίριους ὀπαδοῦς τους νά πηγαίνουν στήν Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία, ἀκόμα καί νά μεταλαβαίνουν τῶν ἀχράντων Μυστηρίων του Σώματος καί του Αἵματος του Κυρίου. Σιγά-σιγά καί χωρίς νά τό καταλάβουν μετά ἀπό ἐπίθεση ἀγάπης καί μεθοδική πλύση ἐγκεφάλου οἱ εἰσερχόμενοι στήν αἴρεση ἐμπιστεύονται τήν καινούρια γι' αὐτούς θρησκευτική οἰκογένεια καί σταματοῦν νά πηγαίνουν στήν Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία.

Ὅς συνειδητοποιημένοι ὀρθόδοξοι χριστιανοί δέν πρέπει νά ξεγελιόμαστε ἀπό τίς πλεκτάνες τῶν πλανεμένων αἰρετικῶν. Οἱ κανόνες τῆς Ἐκκλησίας μας ἀπαγορεύουν ὄχι μόνο τή συμμετοχή στήν ψεύτικη θεία κοινωνία τῶν αἰρετικῶν, ἀλλά καί οὔτε νά συμπροσευχόμαστε μαζί τους. ■

Ἄρχιμ. Μ.Π.

